Załącznik do Uchwały nr 144 Walnego
Zebrania Członków LGD „Górna Prosna" z dnia 14.07.2022 r.

STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEGO KIEROWANEGO PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ (LSR)

GÓRNA PROSNA

LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA

Sternalice, 2015

Spis treści

1. Charakterystyka LGD 4
   1.1. Nazwa LGD 4
   1.2. Opis obszaru 4
   1.3. Mapa obszaru – spójność przestrzenna 5
   1.4. Opis procesu tworzenia partnerstwa 5
   1.5. Opis struktury LGD 6
   1.6. Opis składu organu decyzyjnego 7
   1.7. Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym 7
   1.8. Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD 9
2. Partycypacyjny charakter LSR 10
   2.1. Dane z konsultacji społecznych 10
   2.2. Partycypacyjne metody konsultacji 11
   2.3. Wyniki analizy wniosków z konsultacji 13
   2.4. Podstawowe informacje o konsultacjach 14
3. Diagnoza – opis obszaru i ludności 15
   3.1. Określenie grup szczególnie istotnych dla realizacji LSR wraz z problemami i obszarami interwencji 15
   3.2. Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości 16
   3.3. Opis rynku pracy 18
   3.4. Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego 19
   3.5. Wskazanie problemów społecznych, w tym problemu ubóstwa i wykluczenia społecznego i ich skali 20
   3.6. Wykazanie wewnętrznej spójności LSR 21
   3.7. Cykliczne imprezy charakterystyczne dla obszaru LGD 22
4. Analiza SWOT 22
5. Cele i wskaźniki 25
   5.1. Specyfikacja i opis celów ogólnych, szczegółowych i przedsięwzięć 25
   5.2. Zgodność celów z celami programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR 32
   5.3. Cele z podziałem na źródła finansowania 33
   5.4. Przedsięwzięcia realizowane w ramach RLKS 34
      5.4.1. Informacja na temat grup defaworyzowanych, które uzyskają wsparcie w ramach LSR wraz z opisem planowanego wsparcia 35
      5.4.2. Informacja na temat projektu współpracy 36
   5.5. Specyfikacja wskaźników przypisanych do przedsięwzięć i celów 37
   5.6. Źródła danych do pomiaru 43
   5.7. Sposób i częstotliwość dokonywania pomiaru i uaktualniania danych 43
   5.8. Stan początkowy wskaźników 45

5.9. Stan docelowy wskaźników ... 45
6. Ogólna charakterystyka przyjętych rozwiązań formalno-instytucjonalnych ... 52
6.1. Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru ... 52
6.2. Innowacyjność ... 57
6.3. Projekty realizowane w ramach LSR, w tym grantowe i operacje własne ... 57
6.4. Plan działania ... 58
7. Budżet LSR ... 59
7.1. Ogólna charakterystyka budżetu ... 59
7.2. Powiązanie budżetu z celami LSR ... 59
8. Plan komunikacji ... 60
9. Zintegrowanie ... 61
9.1. Zgodność i komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi/strategicznymi ... 61
9.2. Sposób integrowania różnych sektorów, partnerów, zasobów i branż w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć ... 62
10. Monitoring i ewaluacja ... 63
11. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko ... 64
12. Wykaz wykorzystanej literatury ... 64
Załączniki do LSR ... 65
Załącznik nr 1 Procedura aktualizacji LSR ... 65
Załącznik nr 2 Procedura monitoringu i ewaluacji ... 66
Załącznik nr 3 Plan działania ... 68
Załącznik nr 4 Budżet ... 71
Załącznik nr 5 Plan komunikacji Lokalnej Grupy Działania „Górna Prosna" ... 72
w okresie wdrażania lokalnej strategii rozwoju w ramach PROW 2014-2020 ... 72
1. Główne cele działań komunikacyjnych ... 73
1.1. Wyniki analizy potrzeb komunikacyjnych ... 73
1.2. Najważniejsze cele realizacji planu komunikacji ... 73
2. Działania komunikacyjne oraz odpowiadające im środki przekazu, główni adresaci, w tym grupy wykluczone i defaworyzowane ... 73
3. Zakładane wskaźniki działań komunikacyjnych ... 74
4. Planowane efekty działań komunikacyjnych ... 74
5. Analiza efektywności zastosowanych działań komunikacyjnych i środków przekazu ... 74
6. Sposób wykorzystania zebranych opinii w procesie realizacji LSR, sposoby upubliczniania wyników działań w ramach planu komunikacji ... 75
7. Budżet ... 75

1. Charakterystyka LGD

1.1. Nazwa LGD

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Górna Prosna" działa na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. *Prawo o stowarzyszeniach* (Dz.U. 2015, poz. 1393), ustawy z 7 marca 2007r. *o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków EFRROW* (Dz.U. 2013, poz. 173), ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. poz. 378), a także właściwych rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) oraz statutu Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Górna Prosna".

a) Nazwa
Lokalna Grupa Działania „Górna Prosna"

b) Status prawny
Stowarzyszenie

c) Data rejestracji
18 sierpnia 2008r.

d) Numer w KRS
0000311855

1.2. Opis obszaru

W obręb obszaru LGD „Górna Prosna", objętego Lokalną Strategią Rozwoju wchodzą cztery gminy, administracyjnie należące do województwa opolskiego i powiatu oleskiego:

- gmina miejsko-wiejska Gorzów Śląski,
- gmina miejsko-wiejska Praszka,
- gmina wiejska Radłów,
- gmina wiejska Rudniki.

Liczba mieszkańców wszystkich gmin należących do LGD na dzień 31 grudnia 2013r. wynosiła 33 791 mieszkańców, w tym 23 315 mieszkańców zamieszkiwało tereny wiejskie. Na terenie LGD znajdują się dwa miasta: Gorzów Śląski i Praszka liczące odpowiednio 2 532 i 7 944 mieszkańców. Liczba mieszkańców w żadnym z miast nie przekracza 20 tys.

Powierzchnia obszaru LGD „Górna Prosna" wynosi 473 km², w tym 28 km² zajmują miasta: Gorzów Śląski i Praszka. Obszar LGD stanowią w zdecydowanej większości tereny wiejskie (94,1% obszaru).

Krótki opis gmin należących do LGD „Górna Prosna":

- **gminę miejską – wiejską Gorzów Śląski** tworzy miasto Gorzów Śląski oraz 14 sołectw (Uszyce, Zdziechowice, Goła, Pakoszów, Budzów, Dębina, Pawłowice, Kozłowice, Jastrzygowice, Jamy, Skrońsko, Nowa Wieś, Krzyżanowice, Kobyla Góra), pow. 154 km², liczba mieszkańców 7 279 osób (w tym miasto 2 532, wieś 4 747 osób),
- **gminę miejsko – wiejską Praszka** tworzy miasto Praszka oraz 16 sołectw (Aleksandrów, Brzeziny, Gana, Kowale, Kuźniczka, Lachowskie, Prosna, Przedmość, Rosochy, Rozterk, Skotnica, Sołtysy, Strojec, Szyszków, Wierzbie i Wygiełdów), pow. 103 km², liczba mieszkańców 13 753 (w tym miasto 7 944, wieś 5 809 osób),
- **gmina wiejska Radłów** składa się z 9 sołectw (Radłów, Sternalice, Kolonia Biskupska, Kościeliska, Ligota Oleska, Biskupice, Wołęcin, Wichrów i Nowe Karmonki), pow. 116 km², liczba mieszkańców 4 427,
- **gmina wiejska Rudniki** składa się z 21 sołectw (Bobrowa, Bugaj, Cieciułów, Chwiły, Dalachów, Faustianka, Janinów, Jaworek, Jaworzno, Jelonki, Julianpol, Kuźnica, Łazy, Młyny, Mirowszczyzna, Mostki, Odcinek, Porąbki, Rudniki, Słowików, Żytniów), pow. 100 km², liczba mieszkańców 8 332.

Tabela nr 1. Powierzchnia i liczba mieszkańców gmin należących do LGD „Górna Prosna"

Lp.	Gmina	Powierzchnia [km²]	Liczba sołectw	Liczba ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania
1.	Gorzów Śl., w tym miasto	154	14	7 279 2 532
2.	Praszka, w tym miasto	103	16	13 753 7 944
3.	Radłów	116	9	4 427
4.	Rudniki	100	21	8 332
	Razem	**473**	**60**	**33 791**

Źródło: GUS. Bank Danych Lokalnych (dane na dzień 31.12.2013r.)

1.3. Mapa obszaru – spójność przestrzenna

Obszar LGD objęty opracowaną Lokalną Strategią Rozwoju **jest spójny przestrzennie, co obrazuje poniższa mapa.** Granica obszaru LGD przebiega po granicach administracyjnych gmin. Obejmuje przylegające do siebie 4 gminy, w tym 2 miejsko-wiejskie i 2 wiejskie. Gminy objęte opracowaniem administracyjnie należą do województwa opolskiego i powiatu oleskiego.

1.4. Opis procesu tworzenia partnerstwa

W procesie budowania partnerstwa wykorzystano doświadczenie w tworzeniu Lokalnej Grupy Działania – Fundacja Górna Prosna w ramach Pilotażowego Programu Leader +. Na różnych etapach procesu tworzenia Lokalnej Grupy Działania odbywały się spotkania z udziałem osób prywatnych, przedstawicieli sektora społecznego, prywatnego i publicznego. Inicjatorem powołania LGD był Związek Miast i Gmin Źródła Rzeki Prosny. Utworzono Fundację Górna Prosna i opracowano Zintegrowaną Strategię Rozwoju Obszaru Górnej Prosny oraz otrzymano dofinansowania na realizację zadań określonych w Strategii w ramach Leadera + (schemat I i II). W okresie programowania 2007-2013 postanowiono, że Lokalna Grupa Działania przyjmie formę stowarzyszenia, której członkiem będzie Fundacja Górna Prosna. Swój udział w tworzeniu stowarzyszenia zadeklarowali również mieszkańcy gminy Olesno, którzy nie uczestniczyli w procesie tworzenia Lokalnej Grupy Działania w ramach Leadera +.

Bezpośrednim procesem budowania partnerstwa i przygotowania strategii kierowała Grupa Robocza złożona z przedstawicieli wszystkich uczestniczących gmin, która wspierana była w swoich działaniach przez ekspertów zewnętrznych wyłonionych w ramach konkursu. Dla zapewnienia szerokiego dostępu do informacji o tworzeniu partnerstwa Grupa Robocza ogłosiła szeroki nabór partnerów. Ogłoszenie zostało opublikowane

w Biuletynie Informacji Publicznej, w dziennikach lokalnych, w siedzibach organizacji i instytucji działających na terenie obszaru gmin Byczyna, Gorzów Śląski, Olesno, Praszka, Radłów i Rudniki oraz w parafiach.

Przed uchwaleniem LSR na okres 2014-2020 ze stowarzyszenia wystąpiły gminy Olesno (maj 2015r.) i Byczyna (marzec 2015r.). W procesie tworzenia LSR obszaru na nowy okres decydującą rolę odegrała Grupa Robocza złożona z 28 przedstawicieli trzech sektorów i czterech uczestniczących gmin: Gorzów Śląski, Praszka, Radłów i Rudniki. Wyniki jej pracy konsultowano na spotkaniach z mieszkańcami w każdej z gmin, a istotnym źródłem informacji były badania ankietowe, wyniki spotkań z przedsiębiorcami, wywiady pogłębione z osobami z grup zidentyfikowanych jako defaworyzowane, a także tzw. „arkusze pomysłów", w których potencjalni beneficjenci zgłaszali swoje pomysły i plany inwestycyjne, dzięki czemu uzyskano liczne propozycje operacji, co pozwoliło na właściwe sformułowanie celów strategii. W wyniku dyskusji nad kształtem obecnej LSR zrezygnowano z wyróżniania turystyki jako oddzielnego celu, a większy nacisk położono na aktywizację i integrację mieszkańców oraz wyróżnione grupy defaworyzowane i zagrożone wykluczeniem społecznym.

Większość członków LGD ma doświadczenie w realizacji projektów realizowanych na terenach wiejskich. Członkowie społeczni oraz gospodarczy mogą pochwalić się realizacją projektów, dofinansowywanych ze środków i funduszy różnych instytucji i organizacji, w tym ze środków UE, głównie w dziedzinie: rozwoju kultury, sportu, rekreacji i turystyki, promocji produktu lokalnego, rozwoju mikroprzedsiębiorstw, pomocy społecznej, prowadzenia szkoleń i działań edukacyjnych, zagospodarowania obiektów i terenów, a także w organizacji imprez integrujących mieszkańców wsi i promujących region. Natomiast największe doświadczenie w realizacji dużych projektów inwestycyjnych dofinansowywanych ze środków UE posiada sektor publiczny – gminy: remonty świetlic i domów ludowych, remonty obiektów zabytkowych, kształtowanie centrów wsi, budowa boisk sportowych oraz budowy chodników i ścieżek rowerowych art. Urzędy gmin potrafią administrować środkami publicznymi, mają na swoim koncie wiele pozytywnych przykładów zarządzenia projektami. Instytucje publiczne realizowały także różnego typu projekty „miękkie", takie jak: spotkania i szkolenia w zakresie wykorzystania funduszy unijnych dla mieszkańców, projekty edukacyjne, a także sponsorowały i organizowały przeróżne imprezy służące promocji lokalnej i regionalnej.

Doświadczenie kadr niezbędne do zarządzania LGD

Zarząd LGD Górna Prosna to wyważona reprezentacja osób zaangażowanych w realizację LSR, w której członkowie reprezentują wszystkie sektory, w tym gospodarczy i społeczny. Wszyscy członkowie zarządu mają doświadczenie, zarówno w pracy na rzecz społeczności lokalnej, jak i udziału w różnego typu projektach i programach lokalnych, regionalnych i krajowych, a duża część także w projektach finansowanych ze środków UE. Większość członków zarządu ma doświadczenie w zarządzaniu środkami publicznymi lub brała czynny udział w pracach różnego typu komitetów sterujących, w komisjach i ciałach decyzyjnych różnych organizacji. Zarząd stanowi grupa osób o różnych kwalifikacjach i doświadczeniu w wielu dziedzinach, takich jak: prowadzenie działalności gospodarczej, zarządzanie przedsiębiorstwem, współpraca międzynarodowa, kierowanie zespołami ludzkimi, organizacja imprez i festynów, działalność kulturalna, produkcja i promocja produktu lokalnego, zarządzanie projektami art. Do zarządu wybrano zarówno dobrych organizatorów, jak i osoby mające doświadczenie w podejmowaniu decyzji. Wszyscy członkowie zarządu zgłosili się dobrowolnie by działać na rzecz realizacji strategii LGD Górna Prosna.

1.5. Opis struktury LGD

Stowarzyszenie liczy 69 członków reprezentujących trzy sektory społeczny, publiczny i gospodarczy oraz mieszkańców. Wśród członków stowarzyszenia dominują mieszkańcy. W poczet członków zalicza się również 7 stowarzyszeń, 5 przedsiębiorców, 4 OSP, 4 samorządy gminne, 1 samorząd powiatowy i 1 spółdzielnię.

Najwyższą władzą stowarzyszenia jest Walne Zebranie Członków zwoływane w miarę potrzeb, nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy. Bieżącą pracą LGD kieruje Zarząd, którego liczebność wg statutu wynosi od 3-9 członków. Obecnie w Zarządzie zasiada 5 członków. Jednostką administracyjną jest Biuro stowarzyszenia. Pracowników Biura zatrudnia Kierownik Biura. Pracownicy Biura posiadają wiedzę i doświadczenie niezbędną do wdrażania i aktualizacji LSR. Funkcjonowanie Biura reguluje Regulamin pracy biura wraz z opisem stanowisk, które szczegółowo określają podział zadań między pracownikami, gdzie wymagania są przewidzianych obowiązków, wyznaczono zadania w zakresie animacji i współpracy oraz przewidziano metody ich pomiaru. Określono także plan szkoleń dla pracowników biura i Rady, a na stanowiskach pracy związanych z doradztwem szczegółowo opisano metodę oceny efektywności świadczonego doradztwa. Kontrolę działalności stowarzyszenia prowadzi Komisja Rewizyjna licząca od 2 do 4 członków. Obecnie w Komisji Rewizyjnej zasiada 4 członków. Organem decyzyjnym w zakresie wyboru operacji, które mają być realizowane w ramach LSR jest Rada. Może ona liczyć od 5 do 15 osób. Obecny kształt Rady szczegółowo opisano w kolejnym rozdziale.

1.6. Opis składu organu decyzyjnego

Organem decyzyjnym LGD jest Rada stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Górna Prosna". Zgodnie ze Statutem LGD zakładana liczba członków organu decyzyjnego wynosi od 5 do 15 osób. Obecnie Radę tworzą: przewodniczący, zastępca przewodniczącego oraz 12 członków.

Rada składa się z partnerów gospodarczych (14,29 %) i społecznych (7,14 %), a w **35,71 % z publicznych oraz mieszkańców (42,86%)**, w tym:

- 5 członków – sektor publiczny
- 1 członków – sektor społeczny
- 2 członków – sektor gospodarczy
- 6 mieszkańców.

W Radzie zasiadają przedstawiciele wszystkich gmin będących członkami LGD. Żaden z członków Rady nie jest zatrudniony w biurze LGD, nie jest także członkiem Zarządu lub Komisji Rewizyjnej, co reguluje Statut i Regulamin Rady.

Rada LGD to wyważona reprezentacja osób zaangażowanych w realizację działania LEADER, w której sektor publiczny stanowi mniej niż 36% składu Rady. Ani władza publiczna ani żadna pojedyncza grupa interesu nie ma więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji przez Radę. W składzie Rady znajdują się przedsiębiorcy, kobiety oraz osoba poniżej 35 roku życia. Radę stanowi grupa osób o wysokich kwalifikacjach i doświadczeniu w wielu dziedzinach, takich jak: prowadzenie działalności gospodarczej, organizacja imprez i festynów, działalność kulturalno-oświatowa, sportowa, promocja produktu lokalnego, zarządzanie projektami, zarządzanie instytucją publiczną art. Wszyscy członkowie Rady zgłosili się dobrowolnie i zostali wybrani przez Walne Zebranie Członków LGD.

1.7. Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym

Wszystkie procedury stosowane w procesie decyzyjnym czy w jakikolwiek sposób z nim związane są stale udostępnione na stronie internetowej LGD w zakładce dotyczącej PROW 2014-2020. Ponadto przy każdym naborze, w ogłoszeniu, wskazuje się najważniejsze informacje (zakres tematyczny naboru, środki finansowe, kryteria wyboru art.) oraz wszystkie konieczne dokumenty i procedury ze wskazaniem miejsce, gdzie są one dostępne. Uchwalanie zmian w procedurach każdorazowo poddane jest konsultacjom społecznym przez udostępnienie ich do publicznej wiadomości poprzez ich opublikowanie wraz ze wszystkimi załącznikami na stronie internetowej Stowarzyszenia i wyłożenie w Biurze LGD. Aby zachować wysoki poziom oceny operacji zaplanowano cykliczne szkolenia dla członków Rady oceniającej wnioski oraz weryfikowanie wiedzy członków Rady za pomocą testu, co zostało szczegółowo opisane w *Regulaminie Rady*. Wszystkie procedury zostały stworzone przez LGD, a ich założenia zostały skonsultowane z lokalną społecznością na etapie przygotowania LSR.

SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI ORAZ USTALANIE KWOTY WSPARCIA.

Procedura naboru wniosków i oceny operacji.

Podstawową formułą dystrybucji środków w ramach LSR będzie ogłaszanie naborów na operacje o określonym zakresie tematycznym (zgodnie z art. 19 ust. 4 pkt 1 lit. c ustawy o RLKS). Cały **proces został uregulowany w dokumencie zatytułowanym „Procedura przeprowadzania naborów wniosków i oceny operacji Stowarzyszenia LGD „Górna Prosna".** Jest to dokument, który został stworzony przez Stowarzyszenie, a jego założenia zostały skonsultowane z lokalną społecznością na etapie przygotowania LSR. Procedura ta została podana do publicznej wiadomości poprzez jej wyłożenie wraz z wszystkimi załącznikami w Biurze LGD i opublikowania na stronie internetowej Stowarzyszenia.

Przygotowana procedura jest **niedyskryminacyjna i przejrzysta**: w całym naborze stosowane są w stosunku do wszystkich wnioskodawców jednakowe kryteria a obsługujące wnioskodawców Biuro nie może faworyzować żadnej osoby (**pkt 8 Procedury**). Przejrzystość procedury została zagwarantowana poprzez przyjęcie zasady „krok po kroku" – procedura szczegółowo opisuje poszczególne działania poszczególnych organów LGD i Biura w kolejności chronologicznej.

Procedura przeprowadzania naborów rozpoczynana jest przez Zarząd, który po analizie postanowień umowy ramowej, budżetu LSR oraz harmonogramu ogłaszania naborów stanowiącego załącznik do umowy ramowej, podejmuje decyzję o wystąpieniu do Zarządu Województwa Opolskiego z wnioskiem dotyczącym uzgodnienia terminu naboru. Decyzja Zarządu jest utrwalana w formie uchwały, której wzór stanowi załącznik do Procedury. W uchwale Zarząd wskazuje również najważniejsze informacje dotyczące planowanego naboru dotyczące zakresu tematycznego, kryterium, limitu środków oraz minimalnej liczby punktów, jaką musi uzyskać wniosek, by zostać

wybrany do dofinansowania. **Stowarzyszenie przyjęło limit 50% maksymalnej liczby punktów, jakie musi zdobyć operacja, by uzyskać dofinansowanie.** Po uzgodnieniu terminu naboru, Zarząd podejmuje dalsze czynności opisane w procedurze. Korzysta w tym zakresie z pomocy Biura. W szczególności Stowarzyszenie publikuje ogłoszenia o naborze, w których wskazuje najważniejsze informacje o naborze (zakres tematyczny, środki finansowe, kryteria wyboru art.). Ogłoszenie publikowane jest na stronie internetowej Stowarzyszenia i w lokalnej prasie (pkt 5 Procedury). Wzór ogłoszenia stanowi załącznik do Procedury.

Wskazany w Procedurze czas trwania naboru wniosków wynosi od 14 do 30 dni i jest zgodny z przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. (§ 20 ust. 1 tego rozporządzenia, pkt. 5 Procedury). W trakcie naboru wniosków pracownicy Biura udzielają pomocy w opracowywaniu wniosków, informują o warunkach uzyskania pomocy finansowej oraz o dokumentach, które należy przedłożyć. Pracownicy Biura działają w sposób rzetelny, bezstronny, nie przygotowują jednak wniosków za beneficjentów. Biuro przeprowadza nabór wniosków, przyjmując je oraz rejestrując dokładną datę i godzinę ich wpływu. **Wnioski składa się w Biurze.** Wraz z wnioskiem osoby zainteresowane uzyskaniem dofinansowania składają również **fiszkę projektową**, opisującą zgodność operacji z LSR i kryteriami wyboru. Fiszka ułatwia Radzie ocenę wniosku, ponieważ porządkuje informacje o operacji pod kątem kryteriów oceny. Wzór fiszki stanowi załącznik do Regulaminu Rady.

Po zakończeniu okresu naboru, Przewodniczący Rady w porozumieniu z Zarządem i Biurem zwołuje **posiedzenie Rady**. Biuro odpowiada za przesłanie kompletu dokumentów sprawdzonych pod względem podstawowych wymogów formalnych (podpisy, zachowanie terminu).W posiedzeniu Rady, obok członków tego organu, bierze udział również pracownik Biura, który jest odpowiedzialny za harmonizację współpracy miedzy wszystkimi organami zaangażowanymi w przeprowadzenie naboru. **Przebieg posiedzenia Rady został opisany w Regulaminie tego organu.** W jego trakcie każdy złożony w terminie i spełniający minimalne wymagania wniosek zostaje poddany ocenie. Ocena wniosków poprzedzona jest dyskusją na ich temat. **W ocenie i dyskusji biorą udział tylko członkowie Rady, co do których nie zachodzą wątpliwości co do ich bezstronności.** Okoliczność ta zostaje ustalona na podstawie **Księgi Interesów** prowadzonej przez Biuro (do Księgi tej członkowie Rady wpisują katalog spraw i interesów, które prowadzą. Rejestr podlega corocznej aktualizacji) oraz **deklaracji bezstronności** wypełnianych przez członków Rady przed każdym posiedzeniem. Wzór deklaracji bezstronności oraz wzór księgi Interesów stanowią załączniki do Regulaminu Rady.

Ocena wniosków przez Radę polega na tym, że każdy członek Rady wypełnia kartę oceny, na której zaznacza, czy jego zdaniem dana operacja jest zgodna z LSR, czy jest zgodna z zakresem tematycznym oraz w jakim stopniu jest zgodna z kryteriami wyboru. Na karcie głosowania członek Rady zaznacza również jaka powinna być kwota wsparcia dla danej operacji (czy kwota dofinansowania, o którą wnioskuje dana osoba jest zgodna z przepisami). **Dokonana przez członka Rady ocena poszczególnych elementów powinna zostać przez niego uzasadniona.** Wyniki oceny dokonanej przez członków Rady przelicza Przewodniczący Rady przy pomocy sekretarza posiedzenia. Wyniki uśrednia się, a następnie tworzy się listę ocenionych operacji. Na liście ocenionych operacji zamieszcza się jedynie te operacje, które zostały przez członków Rady uznane za zgodne z LSR oraz z zakresem tematycznym naboru. Problem **rozbieżności w ocenie** między poszczególnymi członkami Rady został rozwiązany dzięki ustalaniu ostatecznej liczby przyznanych przez Radę punktów obliczając średnią arytmetyczną wszystkich głosów. W przypadku operacji, które uzyskały **taką samą liczbę punktów**, wyższe miejsce na liście zajmuje ta operacja , której dotyczy wniosek wcześniej złożony w danym naborze. Na liście ocenionych operacji oddziela się operacje które mieszczą się w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu o naborze – są to operacje wybrane do realizacji. Pozostałe operacje mogą zostać zakwalifikowane do dofinansowania w wyniku złożenia protestu.

Nad prawidłowym przebiegiem opisanego wyżej procesu oceny i wyboru, nad poprawnością dokumentacji oraz zgodnością formalną posiedzenia i uchwał z Regulaminem i Procedurą czuwa jej Przewodniczący, który korzysta z pomocy sekretarza posiedzenia (§ 8 ust. 1 pkt 5 oraz § 17 ust. 1 pkt 3 Regulaminu Rady). W szczególności sprawdzają oni, czy w trakcie każdego głosowania **zachowano quorum oraz czy zachowano wymagane parytety**. Parytety badane są nie tylko na etapie rozpoczęcia posiedzenia, ale również na etapie każdego głosowania (§ 15 ust. 3 i 4 Regulaminu Rady oraz wzór protokołu z posiedzenia Rady stanowiący załącznik do tego Regulaminu. Z posiedzenia Rady sporządza się protokół, który jest **publikowany na stronie internetowej Stowarzyszenia** (pkt 17 – 18 Procedury).

Po dokonaniu oceny przez Radę o jej wynikach informowani są wnioskodawcy (pkt 19 – 21 Procedury). Przesyła się do nich pisma, zgodnie z wzorem stanowiącym załącznik do PPN. Informacja o wynikach oceny zawiera pouczenie o prawie do złożenia protestu (por. wzór pisma, stanowiący załącznik do Procedury). Następnie Zarząd przesyła dokumentację konkursową wraz z wybranymi wnioskami do Zarządu Województwa Opolskiego (pkt 22 – 27 Procedury). Protokoły z posiedzeń dotyczących oceny i wyboru operacji zawierających informacje o wyłączeniach podawane są do publicznej informacji na stronie internetowej Stowarzyszenia (pkt 18 Procedury).

W przypadku złożenia przez wnioskodawcę **protestu** od wyników oceny Rady, w pierwszej kolejności Zarząd ocenia, czy protest spełnia minimalne warunki pozwalające na jego rozpatrzenie i czy istnieją powodu, by uznać, że może być on zasadny (pkt 31 Procedury). W przypadku, gdy Zarząd uzna, że protest takich warunków nie spełnia, przesyła go do Zarządu Województwa, który następnie będzie badał jego zasadność. Zarząd informuje o przekazaniu protestu osobę, która wniosła ten środek odwoławczy (wzory pisma do Zarządu Województwa oraz pisma do wnoszącego protest stanowią załącznik do Procedury). W przypadku, gdy Zarząd uzna, że protest spełnia minimalne warunki określone przepisami i może być zasadny zwołuje posiedzenie Rady (pkt 33 Procedury), która zajmuje się merytoryczną oceną protestu i ewentualnie dokonuje zmiany swojej poprzedniej oceny. O wynikach ponownej oceny Stowarzyszenie informuje wnioskodawcę oraz Samorząd Województwa. W przypadku, gdy Stowarzyszenie (Zarząd na etapie wstępnej oceny, albo Rada na etapie ponownego rozpatrzenia wniosku w związku ze złożonym protestem) nie uznają protestu za zasadny, ale zarzuty w nim zawarte podzieli Zarząd Województwa, wniosek wróci do Stowarzyszenia, które zwoła Radę w celu kolejnej oceny wniosku – uwzględniając rozstrzygnięcie Zarządu Województwa.

Procedura realizacji operacji własnych LGD.

Stowarzyszenie planuje w ramach realizacji LSR wdrażanie operacji własnych LGD, o których mowa w art. 17 ust. 6 ustawy o RLKS. Ich realizacja będzie się odbywać z**godnie z „Procedurą realizacji operacji, własnych LGD „Górna Prosna"**. Jest to **dokument, który został stworzony przez LGD, a jego założenia zostały skonsultowane z lokalną społecznością na etapie przygotowania** LSR. Podobnie jak PPN, również ten dokument został wraz z wszystkim załącznikami podany do publicznej informacji poprzez jego opublikowanie na stronie internetowej Stowarzyszenia.

Procedura realizacji tych operacji jest stosunkowo prosta. Zarząd zainteresowany realizacją operacji własnej LGD podejmuje stosowną uchwałę, w której określa istotne elementy tej operacji (cel, planowany koszt i wydatki – pkt 1 – 2 Procedury). Wzór uchwały stanowi załącznik do Procedury. Następnie Zarząd, przy pomocy Biura przygotowuje fiszkę projektową (pkt 4 Procedury), a następnie ogłoszenie na stronę internetową Stowarzyszenia, w którym wzywa osoby zainteresowane realizacją podobnej operacji do zgłoszenia się (pkt 5 Procedury). W przypadku braku odzewu, Zarząd występuje do Przewodniczącego Rady o zwołanie posiedzenia tego organu, na którym zostanie oceniona operacja własna LGD opisana w uchwale i streszczona w fiszce projektowej (pkt 7 Procedury). Ocena operacji własnej LGD nie odbiega znacząco od oceny operacji innych wnioskodawców, dlatego nie będzie w tym miejscu szerzej opisywana. Rada ocenia zgodność operacji własnej z LSR oraz z kryteriami wyboru operacji. Po zaaprobowaniu operacji własnej przez Radę, Zarząd przy pomocy Biura przygotowuje stosowny wniosek do Zarządu Województwa (pkt 13 – 15 Procedury).

1.8. Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD

Tabela 2. Podstawowe dokumenty wewnętrzne regulujące zasady działania LGD

Lp.	Rodzaj dokumentu	Regulowane kwestie, w tym sposób uchwalania i aktualizacji
1.	Statut LGD	• Zmiana statutu (Walne Zebranie) • wskazanie organów stowarzyszenia i ich kompetencji, powołanie organu nadzoru – Komisji Rewizyjnej, Zarządu i powołanie Rady odpowiadającej za wybór operacji • opracowywanie i uchwalanie zmian w LSR (Zarząd) • nabywanie i utrata członkostwa w LGD (Zarząd) • powoływanie członków organów LGD (Walne) • wskazanie Marszałka Województwa Opolskiego jako organu nadzoru
2.	Regulamin Rady LGD	• regulacje dotyczące wyłączenia z oceny operacji, • uregulowania dotyczące bezstronności członków Rady w wyborze operacji • sposób weryfikacji kompetencji członków Rady przez Zarząd • zasady wynagradzania członków Rady, obowiązki członków Rady, w tym Przewodniczącego Rady • tryb zwoływania i organizacji posiedzeń Rady, w tym zasady protokołowania posiedzeń, zachowania parytetów i quorum • szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji, w tym w razie takiej samej liczby punktów • zasady rozpatrywania protestów Regulamin Rady uchwalany jest przez Radę i zatwierdzany przez Walne Zebranie.
3.	Regulamin biura LGD	• organizacja i zasady funkcjonowania Biura • kompetencje Biura i poszczególnych pracowników Biura • sposób oceny efektywności pracy pracowników Biura oraz metody oceny efektywności świadczonego przez pracowników LGD doradztwa • procedura rekrutacji, w tym wymagania dotyczące poszczególnych stanowisk w Biurze, • zasady udostępniania informacji będących w dyspozycji biura Regulamin Biura i jego zmiany zatwierdzane są przez Zarząd.

2. Partycypacyjny charakter LSR

Proces opracowywania LSR został zaplanowany jako wieloetapowa praca grupowa z możliwością włączenia się do niej wszystkich zainteresowanych mieszkańców. Eksperci zewnętrzni prowadzili jedynie warsztaty, konsultacje i badania będące podstawą do dalszych prac. Wszystkie elementy LSR są wynikiem wspólnej pracy „GRUPY ROBOCZEJ ART. OPRACOWANIA LSR" i mieszkańców zaangażowanych w badania i konsultacje.

W czasie całego procesu przygotowania LSR były prowadzone szeroko zakrojone działania promocyjne i informacyjne, które zapewniły aktywny udział mieszkańców. Na stronie internetowej LGD utworzono specjalną zakładkę dotycząca przygotowania LSR, gdzie zamieszczano aktualne informacje o prowadzonych pracach i harmonogram spotkań/konsultacji społecznych dla mieszkańców każdej gminy oraz godziny, w których jest czynne biuro LGD działające jako punkt konsultacyjny.

2.1. Dane z konsultacji społecznych

Do opracowania LSR wykorzystano dane z konsultacji społecznych przeprowadzonych na obszarze objętym LSR, a także uwzględniono wyniki badań własnych i ewaluacji.

Podstawą konstrukcji całej strategii była partycypacyjnie opracowana diagnoza i analiza SWOT. Jednakże najistotniejszy wkład mieszkańców w kształt strategii, bez którego nie mogłaby ona powstać w tej formie to zdefiniowane problemy i potrzeby, w tym grup defaworyzowanych oraz propozycje rozwiązań i możliwości wykorzystania potencjału obszaru, co przełożyło się bezpośrednio na określone w LSR cele i przedsięwzięcia. Najbardziej odczuwalne problemy zgłoszone w czasie konsultacji, które dotyczyły większości mieszkańców obszaru to: znaczący odpływ ludności z terenu LGD, w szczególności ludzi młodych, mała aktywność gospodarcza mieszkańców związana z obawą przed zakładaniem własnej działalności, niesatysfakcjonujące miejsca pracy, w tym finansowo, niedostateczne wsparcie lokalnych przedsiębiorców, niewystarczający dostęp do informacji i doradztwa o możliwościach wsparcia, słaba aktywność mieszkańców poza organizacjami społecznymi, słaba współpraca między mieszkańcami i organizacjami, niewystarczający dostęp do infrastruktury różnego typu, w tym bardzo odczuwalny niedostatek animatorów, słabo wykorzystane zasoby lokalne. Pozostałe pozyskane w wyniku konsultacji, badań własnych i wyników ewaluacji informacje dopełniły główne założenia strategii wypracowane na podstawie drzew problemów i ich zamiany w cele, co przedstawiają poniższe tabele.

2.1.1. Informacje pozyskane w wyniku konsultacji społecznych

Tabela nr 3. Informacje pozyskane w konsultacjach społecznych

Rodzaj informacji	*Sposób ich pozyskania*
Silne, słabe strony, szanse i zagrożenia	spotkanie Grupy Roboczej, spotkania konsultacyjne z mieszkańcami, badanie ankietowe, badanie fokusowe z przedsiębiorcami
Drzewa problemów (problemy uszeregowane w obszary problemowe i ich hierarchizacja)	Spotkanie Grupy Roboczej, spotkania konsultacyjne z mieszkańcami, badanie ankietowe, badanie fokusowe z przedsiębiorcami
Proponowane rozwiązania problemów i wykorzystania potencjału obszaru – cele i ich hierarchizacja (przekształcone z drzew problemów)	Spotkanie Grupy Roboczej, spotkania konsultacyjne z mieszkańcami, badanie fokusowe z przedsiębiorcami i beneficjentami poprzedniego

	okresu wdrażania LSR, badanie ankietowe
Wyłonienie grup defaworyzowanych na rynku pracy i zagrożonych wykluczeniem społecznym	Badanie ankietowe, spotkanie Grupy Roboczej, spotkania konsultacyjne z mieszkańcami
Potrzeby mieszkańców ogółem, a także potrzeby grup defaworyzowanych i przedsiębiorców	Badanie ankietowe, wywiady pogłębione, badanie fokusowe z przedsiębiorcami
Propozycje kryteriów wyboru operacji i niektórych zapisów procedur związanych z naborami i oceną operacji	Spotkanie Grupy Roboczej, badanie ankietowe, wywiady z beneficjentami z poprzedniego okresu, konsultacje z mieszkańcami
Proponowany sposób monitoringu wdrażania LSR oraz wnioski dotyczące częstotliwości i elementów ocenianych podczas ewaluacji	Spotkanie Grupy Roboczej, wywiady z dotychczasowymi beneficjentami, członkami LGD, badanie ankietowe
Propozycje dotyczące animacji i komunikacji ze społecznością lokalną w procesie wdrażania LSR wykorzystane do tworzenia Planu komunikacji	Spotkanie Grupy Roboczej, badania ankietowe, badanie fokusowe z przedsiębiorcami, spotkanie z mieszkańcami

2.1.2. Wyniki badań własnych

Tabela nr 4. Informacje pozyskane z badań własnych

Rodzaj informacji	*Sposób ich pozyskania*
Poziom zadowolenia mieszkańców, problemy społeczne	Badania ankietowe, analiza ekspercka
Statystyczna diagnoza obszaru (podstawa do dalszej pracy nad diagnozą)	Opracowanie eksperckie
Analiza sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru LGD	Opracowanie eksperckie
Inwentaryzacja i waloryzacja historycznych i zabytkowych obiektów na obszarze LGD	Opracowanie eksperckie
Inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza „Górnej Prosny"	Opracowanie eksperckie

2.1.3. Wyniki ewaluacji

Tabela nr 5. Informacje pozyskane z raportu ewaluacyjnego

Rodzaj informacji	*Sposób ich wykorzystania*
Wyniki badań dotyczących przedsięwzięć, które powinny być realizowane w kolejnym okresie programowania	Uwzględniono w definiowaniu celów i przedsięwzięć
Wyniki wywiadów z pracownikami biura LGD dotyczących procedur naboru wniosków	Wykorzystano do tworzenia nowych procedur naboru wniosków
Wyniki badań z beneficjentami dotyczącymi problemów z korzystaniem z dofinansowania	Wykorzystano do tworzenia nowych procedur związanych z wdrażaniem LSR
Wyniki wywiadów z członkami Rady dotyczącymi procedur i kryteriów oceny operacji	Wykorzystano do tworzenia nowych procedur i kryteriów wyboru operacji

2.2. Partycypacyjne metody konsultacji

W proces tworzenia LSR zostały zaangażowane przede wszystkim te grupy, których wiedza, doświadczenie oraz plany przyszłego rozwoju łączyły się z zakresem i tematyką strategii (art. działacze społeczni, sportowi, nauczyciele i osoby związane z działalnością kulturalną, przedsiębiorcy, przedstawiciele instytucji publicznych, przedstawiciele organizacji społecznych). Partycypacja w tworzeniu i wdrażania LSR jest oparta o zasadę partnerstwa.

Podstawową metodą angażowania liderów lokalnych na każdym etapie prac nad LSR była praca Grupy Roboczej liczącej 28 osób, złożonej z przedstawicieli wszystkich gmin i wszystkich sektorów współpracujących w ramach LGD. Grupa spotykała się czterokrotnie, na każdym z kluczowych etapów przygotowywania LSR. Po

zdefiniowaniu i wybraniu grup defaworyzowanych, w szczególności ze względu na dostęp do rynku pracy, ale także zagrożonych wykluczeniem społecznym, również te grupy zostały uwzględnione i pracowały na wszystkich kluczowych etapach przygotowania i realizacji strategii. Dodatkowo na poszczególnych etapach wykorzystywano inne metody partycypacji społecznej opisane w poniższej tabeli.

Tabela nr 6. Zastosowane metody partycypacyjne

Lp.	Etapy przygotowania LSR	Zastosowane metody partycypacyjne	Grupy docelowe
1.	Etap definiowania potrzeb i problemów (partycypacyjna diagnoza, w tym analiza SWOT)	1. Spotkanie grupy roboczej: warsztaty dotyczące potrzeb i problemów, dyskusja i praca nad diagnozą obszaru i analizą SWOT 2. Badanie ankietowe (ankieta papierowa oraz on-line): problemy społeczne oraz skala zjawisk ubóstwa i wykluczenia społecznego na obszarze LGD 3. Badanie fokusowe dotyczące problemów i potrzeb przedsiębiorców (spotkanie wraz z badaniem ankietowym) 4. Konsultacje społeczne: 4 spotkania konsultacyjne w każdej z gmin; konsultowano diagnozę obszaru, występujące potrzeby i problemy, analizę SWOT 5. W całym okresie pracy nad LSR czynne były punkty konsultacyjne w biurze LGD oraz w 4 urzędach gmin (koordynatorzy gminni), gdzie przyjmowano wnioski dotyczące LSR w formie papierowej, telefonicznej i w formie rozmów bezpośrednich	Przedstawiciele wszystkich gmin i sektorów, mieszkańcy obszaru LGD, przedsiębiorcy
2.	Etap identyfikacji grup docelowych strategii	1. Spotkanie grupy roboczej: dyskusja nad wyłonieniem grup społecznych defaworyzowanych na rynku pracy i zagrożonych wykluczeniem społecznym 2. Badanie ankietowe (ankieta papierowa oraz on-line): wyłonienie grup defaworyzowanych na rynku pracy 3. Badanie fokusowe: spotkanie z przedsiębiorcami z dyskusją na temat grup społecznych, które należy uznać za defaworyzowane na rynku pracy 4. Konsultacje z mieszkańcami: na 4 spotkaniach w każdej z gmin dyskutowano na temat grup defaworyzowanych na rynku pracy i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym 5. Punkty konsultacyjne w biurze LGD i 4 urzędach gmin	Przedstawiciele wszystkich gmin i sektorów, mieszkańcy obszaru LGD, przedsiębiorcy,
3.	Etap określania celów, ustalania ich hierarchii, poszukiwanie rozwiązań stanowiących sposoby realizacji operacji (w tym określenie wskaźników i planu działania)	1. Spotkanie grupy roboczej: warsztaty dotyczące przekształcania drzew problemów w strukturę celów 2. Badanie ankietowe, w tym on-line dotyczące oczekiwanych przez mieszkańców działań (typów projektów) 3. Badanie fokusowe z beneficjentami poprzedniego okresu programowania 4. Wywiady pogłębione dla osób z grup uznanych za defaworyzowane na rynku pracy (młodzi i 50+) dotyczące oczekiwanych przez te grupy działań 5. Konsultacje z mieszkańcami: na 4 spotkaniach w każdej z gmin dyskutowano na temat określania celów, przedsięwzięć i wskaźników, konsultacje internetowe projektu celów, 6. W całym okresie pracy nad LSR czynne były punkty konsultacyjne w biurze LGD oraz w 4 urzędach gmin (koordynatorzy gminni)	Przedstawiciele wszystkich gmin i sektorów, mieszkańcy obszaru LGD, grupy uznane za defaworyzowane na rynku pracy: młodzież ucząca się, młodzi bezrobotni, osoby w wieku powyżej 50 roku życia, beneficjenci

4.	Opracowanie zasad wyboru operacji (kryteriów wyboru) oraz zasad monitorowania i ewaluacji	1. Spotkanie grupy roboczej: warsztaty, dyskusja nad kryteriami wyboru operacji, monitoringiem i ewaluacją 2. Badanie ankietowe (tylko papierowe) dotyczące kryteriów wyboru operacji 3. Dni otwarte (7-8 grudnia 2015) w biurze LGD, podczas których wyłożony był projekt LSR do konsultacji społecznych 4. Wywiady z beneficjentami poprzedniego okresu programowania dotyczące kryteriów wyboru operacji 5. W całym okresie pracy nad LSR czynne były punkty konsultacyjne w biurze LGD oraz w 4 urzędach gmin (koordynatorzy gminni), gdzie przyjmowano wnioski dotyczące LSR w formie papierowej, telefonicznej i w formie rozmów bezpośrednich	Przedstawiciele wszystkich gmin i sektorów, mieszkańcy obszaru LGD, beneficjenci pomocy w poprzednim okresie programowania

Celem konsultacji społecznych było dotarcie do możliwe szerokiego audytorium i chęć zapoznania się z jego opiniami, aby poprawić jakość przygotowywanych dokumentów, nawet, jeśli czasami oznaczało to zaniechanie niektórych założonych już wcześniej rozwiązań.

Opis metod angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji strategii

Partycypacyjny charakter LSR nie ogranicza się jedynie do włączenia społecznego na etapie opracowania dokumentu. Założono także szeroki zakres partycypacji w procesie realizacji strategii art. na etapie:

- monitorowania i oceny realizacji strategii (badania ankietowe, wywiady z mieszkańcami i beneficjentami, co opisuje *Procedura monitorowania i ewaluacji LSR*),
- akutalizacji strategii (konsultacje społeczne projektu zmian, w tym on-line, co opisuje *Procedura aktualizacji LSR*),
- opracowania i zmiany kryteriów wyboru operacji (konsultacje społeczne, w tym on-line, co opisuje *Procedura uchwalania i zmiany kryteriów wyboru operacji*)
- narzędzia i metody partycypacyjne będą dostosowane do grup docelowych.

Planowane metody animacji społeczności lokalnej

Identyfikacja poszczególnych kategorii adresatów LSR umożliwiła określenie narzędzi, które zostaną wykorzystane zarówno w trakcie wdrażania LSR, jak i oceny osiągnięcia założonych wskaźników. Najważniejszym narzędziem będzie realizacja *Planu komunikacji* opisanego w rozdziale IX. Wszystkie narzędzia partycypacyjne są dostosowane do potrzeb i możliwości grup odbiorców, w tym do przedstawicieli grup defaworyzowanych – bezrobotnych, szczególnie osób do 25 roku życia oraz osób po 50 roku życia. Plan komunikacji przewiduje różnorodne działania, które gwarantują dotarcie do różnych grup docelowych. Ponadto Biuro LGD zakłada także inne działania animacyjne, które pomogą w utrzymaniu aktywności mieszkańców w całym okresie realizacji LSR w ramach pracy bieżącej Biura.

2.3. Wyniki analizy wniosków z konsultacji

Informacje (wnioski mieszkańców) uzyskane w drodze konsultacji zostały poddane analizie na spotkaniu Grupy Roboczej dnia 26.11.2015. W wyniku analizy część wniosków została przyjęta, a część odrzucona. Szczególnie analizowano wnioski otrzymane od grup defaworyzowanych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Najczęstszym powodem odrzucenia był brak możliwości przeciwdziałania danemu problemowi przez LGD, a także opinia grupy, że problem jest marginalny lub nie dotyczy całego obszaru.

Tabela nr 7. Wyniki analizy wniosków z konsultacji

Wnioski przyjęte
propozycja dopisania do odpowiednich drzew problemów: braku szkoleń dostosowanych do oczekiwań przedsiębiorców, utrudnień dla niepełnosprawnych, liczne organizacje pozarządowe ale działalność części z nich to fikcja, są nieaktywne, **propozycja umieszczenia w strukturze celów i przedsięwzięć:** wspierania samozatrudnienia (wnioski złożone przez bezrobotnych młodych), zagospodarowania zbiorników wodnych w Psurowie i Młynach, organizacji warsztatów rękodzielniczych jako oferty spędzania wolnego czasu dla seniorów (wnioski złożone przez: starszych, samotnych), rozbudowy szlaków rowerowych i imprez związanych z turystyką rowerową, dbałości o zabytki kultury materialnej, organizacji szkoleń tematycznych dotyczących możliwości pozyskiwania środków finansowych, wsparcia prawnego i księgowego dla organizacji pozarządowych; **propozycja umieszczenia we wskaźnikach i kryteriach wyboru:** dbałość o ochronę środowiska **propozycja dopisania wśród silnych stron obszaru:** sanktuarium maryjnego w Praszce, historii obszaru (jako terenu granicznego), młynów ze stawami w dolinie Prosny, Muzeum w Praszce, **propozycja dopisania wśród słabych stron obszaru:** braku animatorów (wnioski złożone przez: młodych, osoby 50+, seniorów), słabej dostępności do miejsc spotkań, zanieczyszczenia zbiorników wodnych, słabej informacji i promocji walorów obszaru, małej różnorodności infrastruktury sportowej
Wnioski odrzucone
propozycja wpisania do odpowiednich drzew problemów: niskich wynagrodzeń, słabego zabezpieczenia socjalnego, braku przedsiębiorstw dających zatrudnienie, braku praktyk zawodowych dla absolwentów, kształcenia w zawodach nie mających szans na rynku pracy, braku współpracy przedsiębiorców ze szkołami w nauce zawodu, utrudnionego dostępu do kultury dla mieszkańców wsi, ubóstwa hamującego rozwój społeczny i kulturalny, biurokracji zniechęcającej do aktywności społecznej, problemów uzależnień, braku wolnego czasu, małych puli środków na dofinansowanie projektów, braku gazociągu, braku kanalizacji sanitarnej, braku połączeń w transporcie publicznym; **propozycja dopisania wśród silnych stron obszaru:** duże zaangażowanie młodych w Dalachowie, działalności orkiestry dętej w Radłowie, zaangażowania dzieci i młodzieży w działalność sportową, potencjału turystycznego w zakresie zbierania grzybów, pomników przyrody w gminie Gorzów Śląski **propozycja dopisania wśród słabych stron obszaru:** braku wsparcia samorządów dla scaleń gruntów rolnych, szkód powodowanych przez dziką zwierzynę, niewykorzystanego potencjału historycznego w Gorzowie Śląskim, braku wsparcia samorządów dla OZE **propozycja umieszczenia we wskaźnikach i kryteriach wyboru:** członek LGD „Górna Prosna"

Wnioski złożone po ostatnim spotkaniu Grupy Roboczej, w czasie ostatecznych konsultacji społecznych LSR zostały rozpatrzone przez Zarząd LGD na posiedzeniu dnia 18 grudnia 2015r.

Tabela nr 8. Wyniki analizy wniosków z ostatecznych konsultacji

Wnioski przyjęte
- opisanie innowacyjności w kryteriach wyboru operacji, prośba o dopisanie sposobu uwzględniania uwag w procesie konsultacji w ramach Procedury uchwalania i zmiany kryteriów wyboru operacji, zamienić imprezy „charakterystyczne" na imprezy „specyficzne" dla obszaru LGD, opisać grupy defaworyzowane w kryteriach wyboru operacji
Wnioski odrzucone
- usunąć kryterium „wysokość wkładu własnego", usunąć kryteriów „wysokość wnioskowanej dotacji", zmniejszyć wagę kryterium „operacja dotyczy obiektu zabytkowego", zmniejszyć wagę kryterium „operacja dotyczy grup defaworyzowanych"

2.4. Podstawowe informacje o konsultacjach

W ramach konsultacji społecznych przeprowadzono liczne spotkania. Oprócz niżej wymienionych prowadzono także badania, wywiady, rozmowy, dyskusje w całym okresie pracy nad LSR, a szczególnie od momentu wyłonienia grup defaworyzowanych na rynku pracy tj. od 7 września do 31 października 2015r. W tym okresie art. prowadzono wywiady pogłębione z osobami z grup społecznych: młodzież ucząca się, młodzi niezatrudnieni, osoby w wieku powyżej 50 roku życia oraz z pracownikami spółdzielni socjalnej jako podmiotem ekonomii społecznej.

Tabela nr 9. Spotkania i konsultacje w ramach opracowania LSR

Lp.	Data	Miejsce	Liczba uczestników	Tematy spotkań
1.	28.07.2015	Urząd Gminy w Rudnikach	23	I Spotkanie Grupy Roboczej (plan komunikacji na okres pracy nad LSR)
2.	31.08.2015	Urząd Miejski w Praszce	17	II Spotkanie Grupy Roboczej (problemy, potrzeby społeczne, grupy defaworyzowane)

3.	7.09.2015	Urząd Miejski w Gorzowie Śląskim	21	III Spotkanie Grupy Roboczej (ostateczny kształt diagnozy, SWOT, cele), w tym badanie fokusowe z beneficjentami poprzedniego okresu wdrażania LSR
4.	16.09.2015	Gminna Biblioteka Publiczna w Rudnikach	24	Spotkanie Konsultacyjne z mieszkańcami (Problemy i potrzeby, SWOT, cele i ich hierarchia, identyfikacja grup docelowych)
5.	16.09.2015	Gminna Biblioteka Publiczna w Radłowie	24	Spotkanie Konsultacyjne z mieszkańcami (Problemy i potrzeby, SWOT, cele i ich hierarchia, identyfikacja grup docelowych)
6.	17.09.2015	Muzeum w Praszce	33	Spotkanie Konsultacyjne z mieszkańcami (Problemy i potrzeby, SWOT, cele i ich hierarchia, identyfikacja grup docelowych)
7.	17.09.2015	Miejsko Gminny Ośrodek Kultury w Gorzowie Śląskim	31	Spotkanie Konsultacyjne z mieszkańcami (Problemy i potrzeby, SWOT, cele i ich hierarchia, identyfikacja grup docelowych)
8.	18.11.2015	Muzeum w Praszce	17	Badanie fokusowe z przedsiębiorcami
9.	26.11.2015	Urząd Gminy w Radłowie	23	IV Spotkanie Grupy Roboczej (kryteria wyboru operacji, monitoring, ewaluacja, plan komunikacji)
10.	7.12.2015 8.12.2015	Siedziba LGD w Sternalicach	18	Dni otwarte (wyłożenie projektu LSR odbywało się od 7-17 grudnia 2015)

3. Diagnoza – opis obszaru i ludności

3.1. Określenie grup szczególnie istotnych dla realizacji LSR wraz z problemami i obszarami interwencji

Grupami szczególnie istotnymi dla realizacji LSR są grupy defaworyzowane ze względu na dostęp do rynku pracy. W celu określenia grup defaworyzowanych oraz problemów odnoszących się do tych grup przeprowadzono badanie ankietowe mieszkańców. W ramach badania dokonano analizy odpowiedzi zawartych w 186 prawidłowo wypełnionych ankietach. Większość ankietowanych uważa, że grupami społecznymi borykającymi się z największymi problemami na rynku pracy na obszarze „Górnej Prosny" jest młodzież ucząca się (58% ankietowanych), młodzi niezatrudnieni (54% ankietowanych), a w dalszej kolejności starsi niezatrudnieni w wieku powyżej 50 lat oraz kobiety, co w dużej części potwierdzają dane statystyczne, gdzie obydwie pierwsze grupy stanowią ponad 50% wszystkich bezrobotnych (dane Powiatowych Urzędów Pracy, 2014).

Tabela nr 10

Bezrobotni w powiecie oleskim będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Wyszczególnienie	Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy	W tym				
		Do 25 roku życia	Powyżej 50 roku życia	Długotrwale	Bez wykształcenia średniego	Bez kwalifikacji zawodowych
Kobiety	1013	251	188	628	502	262
Mężczyźni	821	177	337	414	616	216
Razem	1834	428	525	1042	1118	478
Razem [%]	100%	23%	29%	57%	61%	26%

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Oleśnie, stan w końcu IV kwartału 2014 r.

Aby szczegółowo rozpoznać problemy i możliwości interwencji dla grup określonych jako defaworyzowane dodatkowo przeprowadzono wywiady pogłębione z kilkunastoma osobami z każdej z grup. W skład badanej grupy osób do 25 roku życia weszło 14 absolwentów i 9 osób uczących się. Tylko co 10 osoba spośród badanych nie obawia się , że nie znajdzie odpowiedniej dla siebie pracy. Aż 88,5% osób w tej grupie społecznej rozważa zmianę miejsca zamieszkania. W grupie osób młodych 61,5% planuje zmianę miejsca zamieszkania na większe miasta w Polsce, 26,9% zamierza wyjechać za granicę, a jedynie 11,5% nie rozważa zmiany miejsca zamieszkania. Badana grupa osób w wieku powyżej 50 lat aktywnych na rynku pracy składała się w 75% z pracujących i w 25% z bezrobotnych. Dwie trzecie badanych obawia się, że nie znajdzie odpowiedniej dla siebie pracy (pracujący w przypadku utraty pracy). Mimo obaw żaden z badanych nie rozważa zmiany miejsca zamieszkania głównie ze względu na więzi i obowiązki rodzinne i konieczność opieki nad bliskimi. Wśród działań, które mogłyby pomóc

w sytuacji tej grupy społecznej badani wskazują przede wszystkim kursy i szkolenia podnoszące kwalifikacje (24,3% odpowiedzi), a także organizację czasu w formie zajęć ruchowych, sportowych i rekreacyjnych (21,6% odpowiedzi) oraz zajęć artystycznych (18,9%).

Ponadto w badaniach ankietowych mieszkańcy wskazali także inne grupy, które powinny być objęte wsparciem w ramach realizacji LSR: seniorzy – zakwalifikowani jako zagrożeni wykluczeniem społecznym ze względów na wykluczenia związane z nowoczesnymi technologiami oraz samotnością, chorobami, brakiem środków transportu, dzieci i młodzież – jako kształtującą się przyszłość społeczeństwa oraz osoby niepełnosprawne.

Przeprowadzone analizy wskazują, że jednymi z najważniejszych odbiorców działań prowadzonych przez LGD oraz podmioty z nią współpracujące powinni być: młodzież ucząca się i młodzi niezatrudnieni, ale także osoby powyżej 50 roku życia oraz kobiety. Jednakże bezrobotnych kobiet nie wyróżniono w szczególny sposób ponieważ jak wynika z danych urzędu pracy kobiety dominują w grupie bezrobotnych do 25 lat, co obejmie większość z nim pomocą przewidzianą dla tej grupy. Podstawowymi formami pomocy kierowanymi do grup defaworyzowanych mogą być wszelkiego typu działania aktywizujące, szkolenia, warsztaty, pomoc w zakładaniu własnej firmy art.

Ponadto dla osób starszych (seniorów) zakwalifikowanych jako zagrożone wykluczeniem społecznym ze względów na wykluczenia związane z nowoczesnymi technologiami oraz samotnością, chorobami, brakiem środka transportu, oprócz działań zmierzających do poprawy ich stanu zdrowia i kondycji fizycznej (działania sprzyjające rekreacji – ścieżki zdrowia, wspólne imprezy sportowo-rekreacyjne art.) ważne jest aby podmioty publiczne i społeczne kierowały oferowały działania integracyjno-aktywizacyjne w formie spotkań, kół zainteresowań, imprez integracyjnych, wycieczek.

Natomiast poza działaniami na rzecz utworzenia miejsc pracy dla ludzi młodych istotnym kierunkiem jest także stwarzanie możliwości atrakcyjnego i pożytecznego spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży, które mogą wspomóc walkę z uzależnieniami i przyczynić się do późniejszego zahamowania odpływu młodych ludzi do dużych miast.

3.2. Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości

Na obszarze działania LGD „Górna Prosna" na koniec 2014 roku zarejestrowanych było 2 657 podmiotów gospodarki narodowej. Najwięcej podmiotów działa na terenie gminy Praszka, a najmniej w gminie Radłów, co jest związane z liczbą ludności tych gmin. Na całym obszarze LGD następuje powolny wzrost ilości podmiotów gospodarczych działających w przemyśle, budownictwie i prowadzących pozostałą działalność poza rolnictwem. We wszystkich gminach spada natomiast liczba podmiotów działających w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie.

Dominującą formą prowadzenia działalności gospodarczej jest osoba fizyczna. Na koniec roku 2014 na badanym obszarze osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowiły ponad 80% wszystkich podmiotów gospodarczych.

Aktywność gospodarcza na obszarze LGD jest znacząco niższa (74 podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności) **niż przeciętnie w województwie opolskim** (100), a także w powiecie oleskim.

Tabela nr 11

Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności

lata	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Województwo opolskie	93	93	97	96	98	100	100
Powiat oleski	80	76	80	80	81	83	84
Średnio LGD	70	66	70	70	71	72	74
Gmina Gorzów Śląski	56	55	59	56	57	58	60
Gmina Praszka	102	93	95	93	92	93	94
Gmina Radłów	51	48	52	55	57	61	64
Gmina Rudniki	71	68	73	74	78	77	78

Źródło: GUS, BDL

Jedynie w gmina Praszka posiada wskaźnik ilości podmiotów na 1000 ludności przekraczający średnią w powiecie oleskim, a w przypadku osób fizycznych średnią wojewódzką. Najsłabiej pod względem przedsiębiorczości wypadają gminy Gorzów Śląski i Radłów. Wskaźniki ilości podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 ludności wykazują bardzo niewielką tendencję wzrostową w okresie ostatnich 7 lat. Podobnie kształtuje się wskaźnik ilości osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 ludności – LGD Górna Prosna (61), a województwo opolskie – (72).

Tabela nr 12

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności

lata	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Województwo opolskie	70	69	73	71	71	72	72
Powiat oleski	65	61	65	64	65	66	66
Średnio LGD	58	54	58	57	58	59	61
Gmina Gorzów Śląski	44	43	46	43	44	45	47
Gmina Praszka	87	78	81	78	76	77	77
Gmina Radłów	40	37	40	43	45	48	51
Gmina Rudniki	62	59	64	65	68	67	68

Źródło: GUS, BDL

Na niski poziom wzrostu liczby podmiotów gospodarczych wpływ ma migracja zarobkowa. Możliwość pracy za granicą i w większych miastach obniża poziom aspiracji edukacyjnych mieszkańców terenu objętego LSR i nie skłania do podejmowania ryzyka i pracy na własny rachunek. Obszar Górnej Prosny jest obszarem o niskiej aktywności gospodarczej jej mieszkańców. Także słabo wykorzystane są zasoby przyrodniczo-kulturowe, w szczególności związane z rzeką Prosną do rozwoju turystyki.

Analizując strukturę gospodarki „Górnej Prosny" poprzez ilość podmiotów działających w poszczególnych sekcjach gospodarki uznać trzeba, że dominującym sektorem jest tu sekcja „handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów" skupiająca ponad 30% podmiotów oraz sekcje „budownictwo" i „przetwórstwo przemysłowe". Do trzech wyżej wymienionych sekcji należy ponad 57% podmiotów gospodarczych na badanym obszarze. Ilość podmiotów w poszczególnych sekcjach gospodarki nie może być jedynym kryterium do określenia branż kluczowych dla obszaru. Lepszym miernikiem do tego celu wydaje się być kryterium ilości zatrudnionych w poszczególnych branżach. Jednak z uwagi na dostępność danych, analizowano tylko podmioty, w których zatrudnienie przekracza 9 osób i dla całego powiatu oleskiego. Analiza danych gospodarki w podmiotach, w których zatrudnienie przekracza 9 osób wykazuje większe znaczenie „rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa", które skupiają ponad 40% zatrudnionych w badanej grupie podmiotów powiatu oleskiego. Prawie 30% zatrudnia „przemysł i budownictwo", a handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia jedynie niespełna 10%. Choć liczba podmiotów oraz liczba zatrudnionych w rolnictwie stale maleje wciąż ta branża gospodarki jest wykazywana jako dająca największe zatrudnienie, co ma związek z potencjałem w tym zakresie dla rozwoju rolnictwa ekologicznego i przetwórstwa rolnego oraz dużych powierzchni użytków rolnych.

Badanie fokusowe polegające na spotkaniu z przedsiębiorcami, dyskusji nad mocnymi i słabymi stronami przedsiębiorczości i ankiecie dotyczącej problemów tej grupy wykazało, że podstawowym problemem obszaru w zakresie gospodarowania jest brak odwagi w zakładaniu firm i podejmowaniu ryzyka samozatrudnienia. Na ten problem wskazało ponad 70% uczestniczących w badaniu. Ponadto przedsiębiorcy wskazali, że do ważnych problemów należy duża biurokracja (47%), brak informacji i pomocy w pozyskiwaniu finansowania (41%) i wysokie koszty lokalowe (35%). Szansą dla obszaru w tym zakresie jest możliwość korzystania ze środków funduszy Unii Europejskiej oraz powracające osoby pracujące za granicą posiadające kapitał i umiejętności.

Przedsiębiorcy potwierdzili, że na obszarze LSR trudno wskazać branżę dominującą, jednak przeprowadzona wśród nich ankieta wykazuje nieznaczną przewagę rolnictwa nad pozostałymi branżami. Można więc przyjąć, analizując dostępne dane na poziomie powiatu i gminy, że obszar „Górnej Prosny" powinien charakteryzować zrównoważony rozwój zarówno rolnictwa, przemysłu, budownictwa i usług, ponieważ wszystkie te sekcje dają zatrudnienie mieszkańcom obszaru LGD wpływając na ich poziom życia.

Wybijającą się inicjatywą w zakresie przedsiębiorczości jest **Rudnicki Inkubator Przedsiębiorczości.** Miejsca w Rudnickim Inkubatorze Przedsiębiorczości przeznaczone są dla początkujących przedsiębiorców, czyli dla osób prowadzących działalność gospodarczą nie dłużej niż rok lub dla osób, które chcą założyć działalność gospodarczą. W ramach oferty świadczonej przez inkubator, przedsiębiorcy korzystają art. z korzystnych warunków najmu, doradztwa w zakresie tworzenia i prowadzenia działalności gospodarczej, porad prawnych i księgowych, pomocy w zakresie organizacji spotkań biznesowych, poszukiwaniu partnerów gospodarczych czy dostępu do sprzętu multimedialnego, Sali konferencyjnej.

- przedsiębiorczość społeczna

Nadrzędną funkcją gospodarki społecznej jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Do grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym należą przede wszystkim osoby: długotrwale bezrobotne, bezdomne, uzależnione i izolowane (chore, niepełnosprawne). Podmioty gospodarki społecznej prowadzą proces reintegracji społecznej i zawodowej art. w oparciu o:

- Ośrodek Szkolno – Wychowawczy im. Św. Jana de La Salle w Uszycach prowadzony przez Zgromadzenie Braci Szkół Chrześcijańskich dla uczniów z niepełnosprawnością w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym, funkcjonuje tu Szkoła Przysposabiająca do Pracy o profilu Gospodarstwo Wiejskie zawierające elementy: uprawy roślin, hodowli zwierząt, małej gastronomii oraz agroturystyki,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej w Uszycach i Ganie, dla osób, które potrzebują wsparcia opiekuńczego i wychowawczego, dając możliwość zdobycia poza wykształceniem, również pracy.

Na obszarze objętym LSR działa jedna spółdzielnia socjalna: Spółdzielnia Socjalna „Integracja" w Uszycach prowadząca działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jej założycielami są: Gmina Gorzów Śląski oraz Fundacja „Wszyscy Razem" im. Św. Jana de La Salle w Uszycach. W ofercie spółdzielni znajdują się usługi opiekuńcze, catering, sprzątanie, obsługa imprez okolicznościowych i pielęgnacja zieleni. To przedsiębiorstwo, którego działalność ekonomiczna ma służyć celom społecznym. Spółdzielnia zatrudnia 5 osób – byłych uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej.

3.3. Opis rynku pracy

Wskaźnik liczby osób pracujących na 1000 ludności na obszarze gmin należących do LGD osiąga wartość średnią około 108,3 na koniec roku 2013 i jest to jego najwyższa wartość w badanych 6-ciu latach. Najwyższy udział pracujących notowany jest w gminie Praszka, a najniższy w gminie Radłów. W żadnej z gmin wskaźnik nie przekracza średniej dla województwa opolskiego. Wskaźnik ten nie obejmuje między innymi osób pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych, jak również firm zatrudniających do 9 osób, jednak pozwala na zobrazowanie różnic jakie występują w tym względzie między gminami miejskimi i wiejskimi. Wskaźnik wykazuje niewielką tendencję wzrostową w badanym okresie.

Tabela nr 13

Pracujący na 1000 ludności

lata	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Województwo opolskie	197,0	194,0	200,0	200,0	199,0	203,0
Powiat oleski	158,0	155,0	160,0	157,0	155,0	161,0
Średnio LGD	102,8	100,3	104,3	102,5	101,8	108,3
Gmina Gorzów Śląski	97,0	97,0	113,0	93,0	99,0	103,0
Gmina Praszka	194,0	190,0	183,0	194,0	186,0	198,0
Gmina Radłów	41,0	40,0	47,0	46,0	42,0	45,0
Gmina Rudniki	79,0	74,0	74,0	77,0	80,0	87,0

Źródło: GUS, BDL

Na badanym obszarze na koniec 2014 roku zarejestrowanych było 1152 osób bezrobotnych. Liczba ta od dwóch lat spada. Spadek dotyczy wszystkich gmin leżących na obszarze LGD. Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na całym obszarze LGD jest niższy niż średnia dla województwa opolskiego i wynosi 5,4%.

Tabela nr 14

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym - ogółem [%]

lata	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Województwo opolskie	5,3	7,0	7,3	7,2	7,9	7,9	6,6
Powiat oleski	3,2	4,7	4,9	5,7	5,9	5,8	4,9
Średnio LGD	3,5	5,1	5,4	6,1	6,6	6,5	5,4
Gmina Gorzów Śląski	3,6	5,2	5,1	5,9	6,5	6,5	5,7
Gmina Praszka	4,3	6,2	6,1	6,9	6,9	6,7	5,3
Gmina Radłów	2,9	3,7	4,4	5,3	5,6	5,8	5,0
Gmina Rudniki	3,1	5,2	6,0	6,4	7,4	7,0	5,4

Źródło: GUS, BDL

Na koniec 2014 roku najniższy wskaźnik bezrobocia odnotowano w gminie Radłów, a najwyższy w gminie Gorzów Śląski, choć rozbieżności między gminami nie są wysokie. Wskaźnik bezrobocia na koniec roku 2014 jest znacząco wyższy niż w roku 2008, jednak od 2011 roku z roku na rok spada. Spośród bezrobotnych traktowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Oleśnie jako będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy aż 61% stanowią osoby bez średniego wykształcenia. W grupie wiekowej powyżej 50 roku życia zdecydowanie dominują mężczyźni, natomiast w grupie wiekowej do 25 lat zaznacza się przewaga kobiet, podobnie jak wśród osób długotrwale bezrobotnych, co może mieć związek z brakiem punktów opieki nad małymi dziećmi, niewystarczającą opieką przedszkolną oraz brakiem żłobków na wsiach.

Skala bezrobocia na wsi nie ogranicza się tylko do osób zarejestrowanych w Urzędzie Pracy, bowiem istnieje tzw. Ukryte bezrobocie w rolnictwie indywidualnym oraz duży odsetek osób pracujących zagranicą.

3.4. Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego

Na obszarze objętym LSR działa 125 organizacji społecznych i grup nieformalnych, z czego 36% to grupy odnowy wsi, koła gospodyń wiejskich i inne grupy nieformalne – łącznie 45 organizacji. Drugą co do liczebności grupą organizacji są ochotnicze straże pożarne stanowiące 28% organizacji. Ponadto działa 25 stowarzyszeń i 20 klubów i zespołów sportowych. Część z nich mimo dużej aktywności ma problem ze zdobyciem funduszy na wyposażenie oraz z kwestiami formalnymi związanymi z prowadzenie takiej grup czy organizacji. Część organizacji jest nieaktywna i wymaga działań animacyjnych.

Ponadto na obszarze „Górnej Prosny" działa blisko stu twórców i artystów ludowych. Wyróżniającą się pod tym względem gminą jest gmina Praszka, w której odnotowano 41 artystów, twórców ludowych i hobbystów z czego najwięcej w dziedzinie hafciarstwa i koronkarstwa oraz pszczelarstwa. Inne popularne dziedziny to wypiek ciast i tortów, malarstwo i rzeźba, a także poezja. Produkty lokalne zarejestrowane w Ministerstwie Rolnictwa z obszaru LGD to: chleb mleczny praszkowski, kapusta kiszona Gładyszówka. Ponadto wiele produktów brało udział z sukcesami w konkursie „KULINARNE DZIEDZICTWO OPOLSZCZYZNY". Mimo wielu sukcesów wciąż brak jest kompetencji i wiedzy większości mieszkańców w zakresie sprzedaży własnych produktów. Mieszkańcy obszaru mają doświadczenie w realizacji projektów w ramach Programu Odnowy Wsi, w Leaderze poprzedniego okresu programowania 2007-2013. Natomiast wskazywanym problemem przez mieszkańców był niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców, niewykorzystane możliwości w zakresie wytwarzania energii odnawialnej, w tym w rolnictwie.

Jednym z mierników aktywności obywatelskiej jest kształtowanie się wskaźnika ilości organizacji społecznych przypadających na mieszkańca. Pod tym względem obszar LGD posiadał na koniec 2014 roku, jak również w we wszystkich wcześniejszych latach wskaźnik wyższy niż średnia województwa opolskiego, a także powiat oleski. Wyróżniającą się gminą jest gmina Radłów gdzie wskaźnik ten jest ponad dwukrotnie wyższy niż w najsłabszej pod tym względem gminie Gorzów Śląski. Analiza wykazuje, że ilość organizacji społecznych na obszarze gmin Radłów i Praszka jest w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyższa niż średnia dla województwa, a ten sam wskaźnik w gminach Gorzów Śląski i Rudniki kształtuje się poniżej średniej zarówno województwa jak i powiatu. Jednakże w ocenie prowadzonej w ramach badania ankietowego, a później znajdującej potwierdzenie w konsultacjach społecznych **aktywność społeczna ogółu mieszkańców jest bardzo mała.**

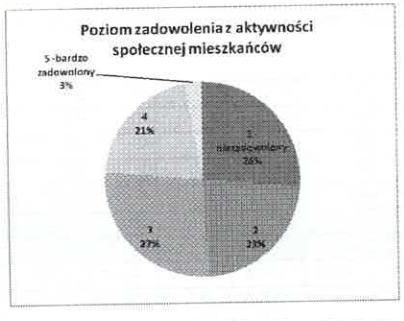

Udzielenie wsparcia nieformalnym organizacjom mające na celu ich rejestrację (w postaci art. zapewnienia

obsługi księgowej) lub podniesienia wiedzy związanej z prowadzeniem organizacji rejestrowej spowodowałoby zwiększenie zakresu ich działalności. Po rejestracji mogłyby one ubiegać się we własnym imieniu o dofinansowanie projektów. Działania takie wpłynęłyby również na zwiększenie liczby podmiotów, których celem jest działalność na rzecz pożytku publicznego. Ponadto wiele grup wymaga wsparcia w doposażeniu oraz pomocy w wymianie doświadczeń i dobrych praktyk oraz w nawiązywaniu współpracy z innymi grupami i samorządami. Część organizacji jest nieaktywna i wymaga działań animacyjnych.

3.5. Wskazanie problemów społecznych, w tym problemu ubóstwa i wykluczenia społecznego i ich skali

W celu wskazania problemów społecznych występujących na badanym obszarze przeprowadzono badanie ankietowe mieszkańców. W ramach badania zadano pytania dotyczące występowania problemów społecznych oraz ich skali. Spośród wymienionej grupy 16 problemów przeważająca część respondentów wymieniła jako najistotniejsze odpływ młodych mieszkańców (78%) i bezrobocie (63%). Za ważne problemy społeczne uznano również problemy z komunikacją publiczną i alkoholizm. W kolejnym pytaniu podjęto próbę zbadania skali występowania problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego. Jedynie 9% ankietowanych dostrzega w swoim otoczeniu dużo przypadków rodzin dotkniętych ubóstwem, 44% respondentów zna tylko kilka takich przypadków, a co trzeci nie zna osobiście lecz słyszał o takich przypadkach. Około 13% ankietowanych nie słyszało o przypadkach ubóstwa w swoim otoczeniu.

Zaledwie 2,5% ankietowanych zna dużo przypadków wykluczenia społecznego w swoim otoczeniu, ponad 30% zna ich kilka, a ponad 40% nie zna lecz słyszało o takich przypadkach. Co czwarty respondent nie słyszał o przypadkach wykluczenia społecznego w swojej miejscowości.

Na podstawie przeprowadzonej ankiety stwierdzić można, że **największym problemem badanego obszaru jest odpływ młodych mieszkańców.**

Tabela nr 15

Saldo migracji na 1000 osób

lata	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Województwo opolskie	-3,2	-1,7	-1,8	-2,2	-2,1	-3,3	-2,3
Powiat oleski	-3,3	-2,6	-2,2	-2,9	-3,0	-3,9	-2,8
Średnio LGD	-1,7	-3,1	-3,2	-4,2	-3,1	-4,1	-3,1
Gmina Gorzów Śląski	-4,3	-0,9	0,4	-5,8	-3,3	-5,1	-5,5
Gmina Praszka	-3,3	-6,5	-6,7	-6,0	-4,7	-8,9	-3,6
Gmina Radłów	0,7	-3,7	-4,7	-8,0	-3,1	-2,7	-5,2
Gmina Rudniki	0,0	-1,1	-1,8	3,0	-1,4	0,2	1,8

Źródło: GUS, BDL

Innymi ważnymi problemami są bezrobocie i słaba komunikacja publiczna (PKP, PKS). Problemy te są ze sobą powiązane, ponieważ wiele osób szczególnie w grupie uczącej się, ale także wśród osób po 50 roku życia nie może podjąć pracy z powodu trudności z dojazdem do niej. Problem ubóstwa jest zauważalny lecz jego skala nie jest wysoka. Problem wykluczenia społecznego występuje w skali jeszcze mniejszej niż ubóstwo.

Na obszarze objętym LSR 92% mieszkańców korzysta z wodociągu. Wskaźnik ten jest niższy o 5% niż wskaźnik dla całego województwa, a także niższy o 3% niż wskaźnik dla powiatu oleskiego. Kanalizacją sanitarną według danych na koniec 2014 roku objęto na obszarze LSR 46% mieszkańców. Na terenach gmin należących do obszaru objętego LSR „Górna Prosna" zlokalizowanych jest 19 bibliotek i filii bibliotecznych. Region wypada korzystnie na tle województwa pod względem ilości mieszkańców przypadających na 1 placówkę biblioteczną.

Infrastruktura sportowa

Obszar gmin Górnej Prosny ogólnie jest dobrze wyposażony w obiekty i urządzenia sportowe. Problemem jest jakość wiejskiej infrastruktury sportowej oraz jej mała różnorodność. Wiejska infrastruktura sportowa wymaga dużych nakładów inwestycyjnych tj. modernizacji nawierzchni boisk, miejsc na widowni, termomodernizacji pawilonów, budowy szatni. Brakuje również odpowiedniej kadry do prowadzenia zajęć sportowych. Niewielki odsetek respondentów wyraziło najwyższy stopień zadowolenia z badanego stanu. Osoby niezadowolone stanowią 20% ankietowanych w przypadku infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej i oferty kulturalnej, a 12% w przypadku infrastruktury społecznej (świetlice, place zabaw). Mieszkańcy wskazywali jeszcze jako problem słabą jakość dróg, mało chodników i ścieżek rowerowych, a także na słabo zagospodarowane zbiorniki wodne i niewystarczająca ilość

kąpielisk. Moda na aktywny odpoczynek w różnych formach oraz polityka ekologiczna państwa i UE kładąca duży nacisk na rozwój obszarów wiejskich, ochronę środowiska, a także projektowane inwestycje związane ze zmianą klimatu (zbiorniki retencyjne) mogą w najbliższej przyszłości poprawić ten stan.

Na tle powiatu oleskiego, a także województwa opolskiego obszar LGD charakteryzuje się zbliżonym wskaźnikiem udziału osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem. Analizując poszczególne gminy dostrzec można, że jedynie w gminie Praszka wskaźnik ten jest znacząco niższy niż w pozostałych gminach i wniósł on zaledwie 3,7%. Na terenie gminy Praszka od 2013 roku działa Środowiskowy Dom Samopomocy w Ganie. Jest on ośrodkiem wsparcia dziennego pobytu przeznaczonym dla osób dorosłych, które mają trudności związane z prawidłowym funkcjonowaniem w samodzielnym życiu społecznym, rodzinnym i zawodowym. Placówka przeznaczona jest dla 60 osób z przewlekłymi chorobami psychicznymi, upośledzeniem umysłowym i innymi przewlekłymi zaburzeniami czynności psychicznych.

Na terenie gminy Gorzów Śląski Zgromadzenie Braci Szkół Chrześcijańskich w Uszycach prowadzi ośrodek szkolno-wychowawczy oraz warsztaty terapii zajęciowej dla osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności.

3.6. Wykazanie wewnętrznej spójności LSR

Położenie obszaru LGD w dorzeczu górnej Prosny oraz jej **przestrzenna, historyczna i przyrodnicza spójność** stała się przyczyną, dla której LGD przyjęła nazwę **„Górna Prosna".**

a) Obszar LGD „Górna Prosna" ma długą historię rozwoju życia społecznego i gospodarczego. Jej kluczową cechą jest rzeka Prosna określająca obszar objęty działaniem LGD jako spójny i jednolity. Przez setki lat obszar LGD dzieliła granica, w tym na górnym odcinku Prosny, która nie stanowiła bariery, lecz bramę wypadową, przez którą w różnych kierunkach dokonywały się kontakty i rozprzestrzeniały się wzajemne wpływy sąsiadujących ze sobą różnej tożsamości kulturowej społeczności. Ludność pogranicza polsko-niemieckiego wspierała się w różnych trudnych sytuacjach politycznych. Oprócz oficjalnych kontaktów, eksportu i importu towarów przez przejścia graniczne, bardzo ważną rolę w życiu pogranicza nad Prosną odgrywał nielegalny handel oraz nielegalne przekraczanie granicy. Przez obszar LGD biegł także Szlak Bursztynowy, zwany wówczas „solnym", prowadził od Ołomuńca na Morawach przez Głubczyce, Głogówek, Krapkowice, Opole, Olesno, Zarzyska, Praszkę, Wieluń, Sieradz, Łęczycę do Torunia oraz drugi ze szlaków „Via regna"-„Królewski" ciągnął się z Wrocławia przez Olesno, Lubliniec, Woźniki, Zarzyska do Krakowa, dalej do Lwowa i nad Morze Czarne.

b) Ludność obszaru Górnej Prosny z racji przygranicznego położenia i zmian przynależności państwowej, podlegała wielowiekowym wpływom różnych kultur. Zamieszkiwała tu wieloreligijna ludność polska, niemiecka, żydowska i czeska. Mimo tak ogromnego zróżnicowania kulturowego, językowego i etnicznego nie odnotowano tutaj większych przejawów nacjonalizmu ani religijnych wojen.

c) Gospodarka obszaru Górnej Prosny to przede wszystkim niewielkie przedsiębiorstwa, nieliczne są większe zakłady. Wielu młodych ludzi przenosi się do innych miejsc z powodu braku pracy w tradycyjnych sektorach. To powoduje starzenie się społeczeństwa wiejskiego oraz zmniejszanie się liczby mieszkańców. Te zmieniające się cechy tutejszego społeczeństwa mogą z czasem doprowadzić do zaniku lokalnej infrastruktury usługowej. Niski poziom wykształcenia społeczności wiejskiej sprawia, że wśród zarejestrowanych bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowią bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym i podstawowym.

d) Przeszłość historyczną znaczą rozsiane na obszarze regionu zabytki architektury i budownictwa oraz obiekty historyczne, reprezentujące różne rodzaje i style architektoniczne określające jego specyfikę. Osobliwością i znamiennym motywem w krajobrazie obszaru LGD „Górna Prosna" są kościoły drewniane, zespoły pałacowo – parkowe, pałacowo-folwarczne, dworsko - parkowe i folwarczne. Występuje tutaj charakterystyczna dla 21konomi fryderycjańskich zabudowa wsi. Widoczny jest jeszcze w wielu wsiach charakterystyczny dla tego regionu budulec domów i stodół – piaskowiec żelazisty. Urokliwe są centra miasteczek, budowanych na prawie niemieckim z rynkami prostokątnymi otoczonymi kamieniczkami. W Praszce świadectwem po dawnych mieszkańcach jest synagoga i cmentarz żydowski. Problemem jest degradacja charakterystycznej, zabytkowej zabudowy wiejskiej, zabytków techniki i zespołów pałacowo-parkowych oraz nieład przestrzenny i architektoniczny miejscowości.

e) Dużą rolę w życiu dawnej wsi LGD odgrywali rzemieślnicy: młynarze, karczmarze, kuźnicy, gorzelnicy. Pozostałością po ich działalności są młyny wodne i motorowe, kuźnie. Rozwijał się tutaj przemysł cegielniany, który do dzisiaj reprezentuje cegielnia w Faustiance. Nazwy miejscowości w gminie Praszka, Rudniki czy Gorzów Śląski (art. Kowale, Rudniki) świadczą o tym, że na tym terenie wykorzystywane były zasoby naturalne wspólne dla tego rejonu, a mianowicie złoża rudy żelaza. Dawne pole szybowe (użytkowane do końca XIXw.) i hałdy po hucie żelaza występują w okolicy Strojca. Liczne huty funkcjonowały również na terenie gminy Gorzów Śl.: w Gorzowie Śl. Nad rzeką Prosną, w Więckowicach posiadająca piec o nazwie „Paulina", na terenie wsi Kozłowice-Pawłowice, w Zdziechowicach, w Krzyżanowicach. Podczas I wojny światowej Niemcy założyli kilka kopalń w okolicach Kowali, Rozterku, Skotnicy i Strojca.

f) Pomimo znaczących antropogenicznych przekształceń, obszar LGD „Górna Prosna", ze względu na znaczne zróżnicowanie warunków środowiska i występowanie obszarów o stosunkowo naturalnym charakterze, cechuje się wysokimi walorami przyrodniczymi. Szczególnie w dolinach rzecznych (Prosny, Wyderki, Skrońskiego Potoku) i lasach występuje nagromadzenie chronionych i rzadkich gatunków roślin oraz zwierząt. Wyznaczono tu również Obszar Chronionego Krajobrazu „Załęcze – Polesie". Niestety jakość wód powierzchniowych nie wszędzie jest zadowalająca.

3.7. Cykliczne imprezy specyficznych dla obszaru LGD

Do najważniejszych cyklicznych imprez charakterystycznych dla terenu LGD można zaliczyć:

- Ogólnopolski Bieg Masowy PĘTLA RUDNICKA, którego celem jest popularyzacja masowych biegów rekreacyjnych, Impreza sportowa organizowana od 1994 roku (ostatnią niedzielę maja). Bieg główny na dystansie 13,3 km trasą asfaltową: Rudniki- Żytniów- Cieciułów- Rudniki, któremu towarzyszą na boisku szkolnym biegi na różnych dystansach dla dzieci i młodzieży. Indywidualnie organizowana jest również konkurencja Nordic Walking
- Międzynarodowe Zawody Drwali, jedna z największych tego typu imprez w Polsce, organizowana od 2000 roku. W zawodach biorą udział drużyny z Czech, Słowacji, Niemiec, Francji, Szwecji, Polski. Drwale rywalizują w wielu regulaminowych konkurencjach na polu zrębowym w lesie i na boisku. Zawody od kilku lat są eliminacjami do Mistrzostw Polski Drwali
- Spotkania Muzyków Jazzowych, Impreza muzyczna organizowana w pierwszej dekadzie grudnia od 1992 roku. Jest ewenementem w skali kraju, ponieważ propaguje jazz w środowisku wiejskim. Ma na celu prezentację dorobku muzycznego zespołów i solistów jazzowych z Polski, zarówno młodych i początkujących wykonawców, jak i profesjonalnych grup jazzowych.
- Międzynarodowy Konkurs Plastyki Obrzędowej, Konkurs organizowany cyklicznie od 1992 roku w drugiej połowie września. Celem jest wykonanie prac plastycznych związanych z obrzędami i zwyczajami ludowymi w cyklu rocznym. Konkurs i trwająca po nim wystawa pobudza i promuje twórczość artystów ludowych, upowszechnia tradycję oraz rozbudza zainteresowanie dzieci i młodzieży sztuką ludową.

4. Analiza SWOT

Informacje dotyczące analizy SWOT zostały opracowane na podstawie analizy dokumentów pierwotnych, wtórnych, konsultacji społecznych, wywiadów podczas spotkań i warsztatów poświęconych analizie SWOT z grupą roboczą. Zapisy analizy SWOT zostały opublikowane w wersji projektu na stronie LGD w celu zebrania ostatecznych opinii wszystkich zainteresowanych. Podczas spotkań otwartych uczestnicy stanowiący zróżnicowaną grupę reprezentacji społeczności obszaru dyskutowali nad zapisami SWOT i przeprowadzali z udziałem ekspertów analizę tych zapisów. Analiza zasobów uznana została za najważniejszy aspekt LSR, a odniesienia do niej powinny znaleźć się w części diagnozy opartej na statystyce oraz w celach i przedsięwzięciach. Uczestnicy spotkań uznali, że ze względu na zróżnicowanie zasobów należy wyodrębnić w analizie słabych i mocnych stron obszary tematyczne.

W tabeli SWOT zaznaczone zostały te aspekty, które uznano na konsultacjach społecznych za szczególnie ważne dla rozwoju obszaru. Była to również wskazówka przypisania określonych wag kryteriom wyboru operacji. Propozycje SWOT z konsultacji społecznych zostały poddane ocenie członków grupy roboczej, którzy ocenili zapisy SWOT, ustalili ich hierarchię oraz odrzucili propozycje zidentyfikowane przez uczestników spotkań, jako marginalne w odniesieniu dla rozwoju obszaru.

Tabela nr 16 Wyniki analizy SWOT

MOCNE STRONY	Odniesienie do diagnozy
Społeczeństwo, jakość życia	
1. Liczne organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, w tym sportowe, OSP, grupy odnowy wsi, orkiestry	Rozdział 3.4 diagnozy
2. Silne poczucie tożsamości kulturowej, pracowitość i solidność mieszkańców,	Rozdział 3.6
3. Doświadczenie mieszkańców w realizacji projektów w ramach Programu Odnowy Wsi, w Leaderze 2007-2013	Rozdział 3.4
4. Różnorodność kulturowa	Rozdział 3.6
5. Cykliczne wydarzenia o randze międzynarodowej lub krajowej (Międzynarodowe Zawody Drwali, Spotkania Muzyków Jazzowych, Międzynarodowy Konkurs Plastyki Obrzędowej, Ogólnopolski Bieg Masowy *Pętla Rudnicka*)	Rozdział 3.7
6. Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Uszycach oraz Środowiskowy Dom Samopomocy w Ganie – centra aktywizacji i integracji grup wykluczonych społecznie	Rozdział 3.2, 3.5
Działalność gospodarcza, rynek pracy	
1. Praszka – ośrodkiem gospodarczym generującym miejsca pracy i rozwój przedsiębiorczości w swoim otoczeniu	Rozdział 3.2,
2. Inkubator przedsiębiorczości w Rudnikach	Rozdział 3.2,
3. Potencjał dla rozwoju rolnictwa ekologicznego i przetwórstwa rolnego wynikający z dużej powierzchni użytków rolnych	Rozdział 3.2,
4. Potencjał związany z produktami lokalnymi i regionalnymi	Rozdział 3.4
Zasoby przyrodnicze	
1. Obszar Chronionego Krajobrazu „Załęcze – Polesie" położony w sąsiedztwie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego i obszaru Natura 2000	Rozdział 3.6
2. Najzasobniejsze w województwie złoża iłów ceramiki budowlanej	Rozdział 3.6
3. Bardzo bogate i rzadko spotykane formy skamieniałości (amonitów) w wyrobisku iłów w Faustiance	Rozdział 3.6
4. Wysokie walory środowiska przyrodniczego związane ze źródłami i dolinami rzek, w szczególności: Prosny, Wyderki, Skrońskiego Potoku oraz lasami	Rozdział 3.6
5. Urozmaicona rzeźba terenu	Rozdział 3.6
Zasoby kulturowe	
1. Bogata historia związana z dawną granicą na Prośnie, a także przebiegiem dawnych szlaków – Bursztynowego i Via Regna – Królewskiego	Rozdział 3.6
2. Interesujące zabytki techniki, związane z rzeką Prosną i złożami surowców	Rozdział 3.6
3. Ciekawe obiekty i zabytki sakralne, charakterystyczna zabudowa z piaskowca żelazistego, funkcjonujące założenia pałacowe (Pawłowice, Uszyce, Zdziechowice) oraz rynki miejskie i Muzeum w Praszce	Rozdział 3.4
4. Działalność twórców ludowych i artystów, ludzi z pasją	

SŁABE STRONY	Odniesienie do diagnozy
Społeczeństwo, jakość życia	
1. Stały i wysoki odpływ migracyjny ludności z obszaru LGD	Rozdział 3.5
2. Mała aktywność społeczna mieszkańców poza organizacjami społecznymi	Rozdział 3.4
3. Słaba współpraca między organizacjami pozarządowymi	Rozdział 3.4
4. Słabe wykorzystanie obiektów kulturalnych i sportowych, niewystarczająca ilość animatorów	Rozdział 3.5
5. Niewystarczająca oferta spędzania czasu dla osób starszych, młodzieży i dzieci	Rozdział 3.5
6. Niewystarczająca opieka dla osób starszych i samotnych	Rozdział 3.1
7. Infrastruktura sportowa nie dostosowana do potrzeb mieszkańców	Rozdział 3.5
8. Niewystarczająca komunikacja publiczna (PKP, PKS)	Rozdział 3.5
9. Słaba jakość dróg, mało chodników i ścieżek rowerowych	Rozdział 3.4
10. Słabo zagospodarowane zbiorniki wodne, niewystarczająca ilość kąpielisk	Rozdział 3.5
11. Niewystarczające wsparcie dla organizacji pozarządowych	Rozdział 3.4
12. Niewystarczająca infrastruktura rekreacyjna, kulturalna, w tym zagospodarowanie miejsc spotkań	Rozdział 3.5
13. Niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców, niewykorzystane możliwości w zakresie wytwarzania energii odnawialnej, w tym w rolnictwie	Rozdział 3.5
Działalność gospodarcza, rynek pracy	
1. Niska aktywność gospodarcza, obawa przed prowadzeniem własnej działalności	Rozdział 3.1
2. Niewystarczająca ilość miejsc pracy zaspokajających potrzeby i kwalifikacje mieszkańców	Rozdział 3.2
3. Mało specjalistów spełniających oczekiwania pracodawców	Rozdział 3.1
4. Mała aktywność, brak kwalifikacji i umiejętności u osób pozostających bez pracy	Rozdział 3.1
5. Słabo wykorzystane zasoby przyrodniczo-kulturowe, w szczególności związane z rzeką Prosną do rozwoju turystyki	Rozdział 3.2
6. Słaba współpraca między podmiotami, w tym w tworzeniu grup producenckich, spółdzielni socjalnych, inkubatorów	Rozdział 3.2
7. Brak dobrego przepływu/systemu informacji o produktach i usługach lokalnych (baza firm)	Rozdział 3.3
8. Brak punktów opieki nad małymi dziećmi, niewystarczająca opieka przedszkolna, brak żłobków na wsiach	Rozdział 3.4
9. Brak kompetencji i wiedzy mieszkańców w zakresie sprzedaży własnych produktów, zakładania gospodarstw ekologicznych	Rozdział 3.2
10. Niedostateczne wsparcie przedsiębiorców w pozyskiwaniu dotacji, organizowaniu rynków zbytu, bezpłatnej promocji produktów i usług	Rozdział 3.5
Zasoby przyrodnicze	
1. Mała liczba akwenów wodnych i kąpielisk oraz niska jakość wód	Rozdział 3.4
2. Zanieczyszczenie powietrza w sezonie grzewczym na terenach wiejskich	Rozdział 3.6
Zasoby kulturowe	
1. Degradacja charakterystycznej, zabytkowej zabudowy wiejskiej, zabytków techniki i zespołów pałacowo-parkowych	Rozdział 3.6
2. Nieład przestrzenny i architektoniczny miejscowości	

SZANSE		ZAGROŻENIA	
1. Możliwość korzystania ze środków funduszy Unii Europejskiej	Rozdział 3.2	1. Marginalizacja i wyludnienie obszarów wiejskich, odpływ młodzieży do większych miast i za granicę	Rozdział 3.5
2. Moda na aktywny odpoczynek w różnych formach	Rozdział 3.5	2. Starzenie się społeczeństwa, anonimowość społeczna	Rozdział 3.1
3. Polityka ekologiczna państwa i UE kładąca duży nacisk na rozwój obszarów wiejskich, ochronę środowiska,	Rozdział 3.5	3. Zła sytuacja socjalna osób starszych i samotnych	Rozdział 3.1
4. Inwestycje związane ze zmianą klimatu (zbiorniki retencyjne)	Rozdział 3.5	4. Brak korelacji między wykształceniem, a rynkiem pracy	Rozdział 3.3
5. Powracające osoby pracujące za granicą posiadające kapitał i umiejętności	Rozdział 3.2		

Z przeprowadzonej analizy SWOT wynika, że najbardziej odczuwanym problemem przez mieszkańców jest:

1. Depopulacja i odpływ mieszkańców: zmniejszająca się liczba mieszkańców, zmiany w strukturze wieku, osób w wieku pozaprodukcyjnym; wyłączenie gospodarcze i ekonomiczne osób młodych oraz osób w wieku 50 i więcej lat. Brak pracy wśród osób młodych oznacza, że rzadziej podejmują decyzje o założeniu rodziny, nie uczestniczą w konsumpcji, tym samym osłabiając potencjalny wzrost PKB, w końcu – podejmują decyzję o wyjeździe, wpływając na najpoważniejszy problem gminy: depopulację. W granicach obszaru nie wystarczająco działa animacja zawodowa osób starszych.

2. Mała aktywność gospodarcza, wykorzystująca zasoby obszaru, niedostateczne wsparcie lokalnych przedsiębiorców przez instytucje publiczne, brak dostępu do informacji i doradztwa o możliwościach wsparcia, nieskuteczna promocja, mała innowacyjność.
3. Słaba integracja społeczna: niechęć mieszkańców do tworzenia nowych struktur, do współpracy i integracji; brak sieci współpracy, poczucie braku wpływu na rozwój obszaru, niedocenianie, a czasami nawet brak znajomości potencjału lokalnego.

5. Cele i wskaźniki

Pod względem metodologii działania przy całym procesie formułowania celów LSR zrealizowano następujące działania:

- Etap I – identyfikacja problemów obszaru i potrzeb mieszkańców, analiza SWOT,
- Etap II – analiza zebranego materiału, opracowanie wniosków, porównanie z diagnozą i analizą SWOT,
- Etap III – uzupełnienie diagnozy i analizy SWOT,
- Etap IV – określenie celów i ich konsultacja z mieszkańcami, przedsiębiorcami i grupami defaworyzowanymi.

Przy konstruowaniu celów zastosowano zasadę spełniania kryteriów SMART, tj. na każdym etapie formułowania celów uwzględniano ich specyfikę w odniesieniu do diagnozy (problemów i wyzwań), mierzalność, adekwatność do posiadanych środków (cele odpowiednio ambitne), możliwość ich realizacji oraz perspektywę czasową. Założono, że realizacja celu ogólnego (wskaźniki oddziaływania) zostaną osiągnięte w 2023 roku.

Tabela nr 17. Cele i przedsięwzięcia

Cele
Razem cel ogólny 1 Zrównoważony rozwój obszaru sprzyjający ograniczeniu migracji mieszkańców z terenu LGD
Razem cel szczegółowy 1.1. Wzrost aktywności gospodarczej i zwiększenie możliwości podejmowania pracy
Przedsięwzięcie 1.1.1. Rozwój drobnej przedsiębiorczości
Przedsięwzięcie 1.1.2. Wsparcie współpracy wykorzystującej lokalne zasoby i produkty
Razem cel szczegółowy 1.2. Wzrost atrakcyjności obszaru, aktywności, współpracy i integracji mieszkańców
Przedsięwzięcie 1.2.1. Rozwój wielofunkcyjnej i nowoczesnej infrastruktury turystycznej, sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej oraz miejsc spotkań
Przedsięwzięcie 1.2.2. Poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu oraz akcje informacyjne, edukacyjne i integracyjne, w tym związane z ochroną środowiska i zmianami klimatu
Przedsięwzięcie 1.2.3. Wsparcie rozwoju kapitału społecznego
Przedsięwzięcie 1.2.4. Promocja obszaru i ochrona dziedzictwa lokalnego

5.1. Specyfikacja i opis celów ogólnych, szczegółowych i przedsięwzięć

Na etapie określania celów i ustalania ich hierarchii zastosowano różne metody partycypacji społecznej: spotkanie grupy roboczej: warsztaty dotyczące przekształcania drzew problemów w strukturę celów, badanie ankietowe, w tym on-line dotyczące oczekiwanych przez mieszkańców działań (typów projektów), wywiady pogłębione dla grup uznanych za defaworyzowane na rynku pracy (młodzi i 50+) dotyczące oczekiwanych przez te grupy działań, badanie fokusowe z beneficjentami poprzedniego okresu wdrażania LSR, konsultacje z mieszkańcami: na 4 spotkaniach w każdej z gmin dyskutowano na temat określania celów, przedsięwzięć i wskaźników, a także konsultowano je poprzez punkty konsultacyjne w biurze LGD oraz w 4 urzędach gmin (koordynatorzy gminni), gdzie przyjmowano wnioski dotyczące celów i przedsięwzięć w formie papierowej, telefonicznej i w formie rozmów bezpośrednich.

Biorąc pod uwagę założenia Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 oraz diagnozę obszaru i wyniki analizy SWOT, w tym specyfikę obszaru, a także zidentyfikowane za pomocą konsultacji społecznych problemy i potrzeby mieszkańców, w tym grup defaworyzowanych, wyznaczono poniższe cele i przedsięwzięcia dla obszaru LGD „Górna Prosna".

Tabela nr 18. Specyfikacja i opis celów oraz przedsięwzięć wraz z ich uzasadnieniem.

Cel ogólny 1. ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ OBSZARU SPRZYJAJĄCY OGRANICZENIU MIGRACJI MIESZKAŃCÓW Z TERENU LGD	
OPIS CELU OGÓLNEGO Rozwój obszaru LGD powinien odbywać się w sposób zrównoważony, biorący pod uwagę zarówno potrzeby mieszkańców, jak i konieczność zachowania zasobów i walorów środowiska przyrodniczego oraz kulturowego dla następnych pokoleń. Zrównoważony rozwój rozumiany jest tu również jako rozwój gospodarczy, w tym szczególnie zwiększenie ilości miejsc pracy oraz rozwój społeczny poprzez pobudzenie aktywności mieszkańców, a w szczególności grup defaworyzowanych czy zagrożonych wykluczeniem społecznym. Skutkiem tak rozumianego rozwoju powinno być przede wszystkim przeciwdziałanie migracji z obszaru LGD, w szczególności osób młodych.	
UZASADNIENIE JEGO SFORMUŁOWANIA **- konsultacje społeczne** W wyniku różnych metod partycypacji społecznej (badania ankietowe, w tym on-line, konsultacji internetowych, prac grupy roboczej, warsztatów w ramach spotkań konsultacyjnych) zidentyfikowano najważniejszy i najmocniej odczuwany przez mieszkańców problem – odpływ ludności, w szczególności młodych osób z terenu LGD. W badaniu ankietowym spośród grupy 16 problemów aż 78% badanych wymieniła jako problem obszaru – odpływ młodych mieszkańców. Wynik ten został potwierdzony zarówno w pracach grupy roboczej, jak i w konsultacjach z mieszkańcami obszaru przy tworzeniu analizy SWOT. W wyniku konsultacji społecznych wypracowano również propozycję, która powinna zaradzić temu problemowi, a jest to zrównoważony rozwój obszaru, zarówno gospodarczy, jak i społeczny. **- analiza SWOT i diagnoza obszaru** Problem związany z odpływem mieszkańców znajduje potwierdzenie w opracowanej diagnozie, w tym z wykorzystaniem statystyki publicznej, gdzie notuje się dla obszaru LGD znacząco ujemne saldo migracji (-3,1 tj. saldo migracji na 1000 osób). Jest to wartość wyższa niż średnia dla powiatu oleskiego, a także całego województwa opolskiego. W związku z czym ma to również odzwierciedlenie w analizie SWOT, gdzie znajduje się zapis w słabych stronach obszaru – *„Stały i wysoki odpływ migracyjny ludności z obszaru LGD"*.	
Cel szczegółowy 1.1	**Wzrost aktywności gospodarczej i zwiększenie możliwości podejmowania pracy**
Opis	Na obszarach wiejskich występują duże możliwości rozwoju działalności innej niż rolnicza, przynoszącej dodatkowy dochód ich mieszkańcom. Dzięki powstawaniu małych firm, pozwalającym osobom prywatnym angażować swój kapitał, możliwe jest ożywienie gospodarcze terenów wiejskich. Jedno z najważniejszych wyzwań na obszarze LGD stanowi pobudzenie aktywności gospodarczej oraz tworzenie nowych miejsc pracy. Rozwijanie działalności pozarolniczej: handlowej, usługowej, rzemieślniczej i innej, jest sposobem rozwoju aktywności zawodowej mieszkańców wsi (samozatrudnienie, tworzenie miejsc pracy). Jednym ze sposobów pobudzania aktywności mieszkańców jest również wsparcie grup defaworyzowanych na rynku pracy lub podmiotów (art. spółdzielni socjalnych), które starają się osoby wykluczone społecznie na ten rynek przywrócić. Rozwój przedsiębiorczości na terenach wiejskich powinien odbywać się przede wszystkim poprzez podnoszenie konkurencyjności nowych i istniejących firm. Jednym z elementów wzrostu konkurencyjności firm jest dostęp do innowacji.
Uzasadnienie jego sformułowania	**- konsultacje społeczne** W wyniku różnych metod partycypacji społecznej (badania ankietowe, grupowe wywiady zogniskowane, prace grupy roboczej oraz spotkania konsultacyjne) zidentyfikowano najważniejsze problemy dotyczące przedsiębiorczości i rynku pracy – obawa przed prowadzeniem własnej działalności (problem wskazany art. przez młodych uczących się i absolwentów) oraz niewystarczająca ilość miejsc

	pracy. **- diagnoza obszaru** Problem związany z niską aktywnością gospodarczą mieszkańców znajduje potwierdzenie w opracowanej diagnozie, w tym z wykorzystaniem statystyki publicznej, gdzie notuje się dla obszaru LGD znacząco niższą aktywność gospodarczą niż przeciętnie w województwie opolskim, a także w powiecie oleskim. **- analiza SWOT** Słabe strony obszaru – *niska aktywność gospodarcza, obawa przed prowadzeniem własnej działalności* oraz *niewystarczająca ilość miejsc pracy zaspokajających potrzeby i kwalifikacje mieszkańców.*
Przedsięwzięcie 1.1.1	**Rozwój drobnej przedsiębiorczości**
Opis	W celu ułatwienia dostępu do rynku pracy, ograniczenia ukrytego bezrobocia, tworzenia pozarolniczych miejsc pracy na obszarach wiejskich, bardzo potrzebne jest różnego typu wsparcie, w tym finansowe, aby mieszkańcy odważyli się zakładać własną działalność gospodarczą oraz inwestować w rozwój istniejących firm. W ramach niniejszego przedsięwzięcia zakłada się wsparcie finansowe w tworzeniu nowych podmiotów gospodarczych oraz rozwój istniejących firm, gdzie zakłada się także pomoc w tym zakresie dla grup defaworyzowanych (art. rozwijanie spółdzielni socjalnych) oraz działania innowacyjne. W ramach tego przedsięwzięcia możliwe będą także działania wykorzystujące lokalne zasoby przyrodnicze czy kulturowe dla rozwoju turystyki czy zakładanie punktów opieki nad małymi dziećmi. Nie wyróżnia się żadnej branży ani rodzaju działalności ponieważ żadna nie została wskazana przez mieszkańców jako priorytetowa do realizacji na obszarze LGD. **Definicja innowacyjności** Wprowadzenie na rynek przez wnioskodawcę nowego towaru lub usługi, lub znaczące ulepszenie oferowanych uprzednio towarów lub usług w odniesieniu do ich charakterystyk lub przeznaczenia. Ulepszenie może dotyczyć uwarunkowań technicznych (sposób robienia czegoś), technologicznych (metodę przetwarzania dóbr materialnych w dobra użyteczne lub wiedza o tym procesie), funkcjonalnych (organizacja pracy, marketing, procesy w przedsiębiorstwie). Innowacja może też polegać na nowym sposobie wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów: przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych.
Uzasadnienie jego sformułowania	**- konsultacje społeczne** Obawa przed prowadzeniem własnej działalności według mieszkańców obszaru wynika w dużej części z obawy przed porażką i stratą zainwestowanych, przeważnie pożyczonych (kredyt) pieniędzy. Potrzeby jakie wskazali mieszkańcy w tym zakresie to konieczność wsparcia, szczególnie finansowego. Badanie fokusowe z przedsiębiorcami, w tym wyniki ankiety oraz warsztaty grupy roboczej dotyczące problemów tej grupy wykazały, że podstawowym problemem obszaru w zakresie gospodarowania jest brak odwagi w zakładaniu firm i podejmowaniu ryzyka samozatrudnienia. Na ten problem wskazało ponad 70% uczestniczących w badaniu ankietowym. Ponadto przedsiębiorcy wskazali, że do ważnych problemów należy brak informacji i pomocy w pozyskiwaniu finansowania (41%). Natomiast wywiad pogłębiony z grupami defaworyzowanymi wykazał, że obawiają się oni, że nie znajdą pracy na obszarze LGD. W konsultacjach społecznych nie wskazano branży, która powinna zostać szczególnie wsparta. **- diagnoza obszaru** Problem związany z niewystarczającą ilością miejsc pracy wiąże się z niską aktywnością gospodarczą obszaru LGD, co ma potwierdzenie w diagnozie, gdzie wykazano znacząco niższą aktywność gospodarczą niż przeciętnie w województwie opolskim, a także w powiecie oleskim. W analizie SWOT ani w diagnozie nie wskazano dominującej branży, którą należy rozwijać na obszarze

	LGD. Bardziej istotne jest wspieranie przedsiębiorczości ogółem. **- analiza SWOT** Słabe strony obszaru – *niedostateczne wsparcie przedsiębiorców w pozyskiwaniu dotacji oraz obawa przed prowadzeniem własnej działalności.*
Przedsięwzięcie 1.1.2	**Wsparcie współpracy wykorzystującej lokalne zasoby i produkty**
Opis	Rozwój lokalny powinien dokonywać się w oparciu o zasoby miejscowe, w szczególności przyrodniczo-krajobrazowe i kulturowe. Na obszarze Górnej Prosny istnieją tradycje związane z lokalnymi produktami, twórczością artystyczną czy rękodziełem, jednakże należy je wzmacniać i wykorzystywać w rozwoju gospodarczym oraz w aktywizowaniu mieszkańców. Przewiduje się wsparcie współpracy w celu zwiększenia znaczenia twórczości ludowej, a tym samym twórców, wykorzystania i zachowania dziedzictwa kulturowego oraz zainteresowanie młodych ludowością. Istotne jest aby promować rozwój przedsiębiorczości oparty na ludowości oraz tworzenie i wprowadzenie na rynek markowych produktów, których inspiracją jest sztuka ludowa. Docelowo wsparcie w tym zakresie powinno dać szansę mieszkańcom zarabiania na własnych wyrobach.
Uzasadnienie jego sformułowania	**- konsultacje społeczne** Tradycje oraz działalność twórców ludowych i artystów była często podnoszona jako potencjał obszaru LGD. Konieczność wsparcia działalności artystycznej wynika również z przeprowadzonych spotkań i wywiadów z mieszkańcami. Wśród wymienionych potrzeb mieszkańcy wyróżniają promocję i wykorzystanie lokalnych produktów i usług. **- diagnoza obszaru** Jak wykazano w diagnozie, na obszarze „Górnej Prosny" działa blisko stu twórców i artystów ludowych, co niewątpliwie stanowi cenny potencjał obszaru mogący mieć wpływ na jego rozwój. Jednakże nieliczni potrafią wykorzystać swoją pracę czy hobby w celu dodatkowego zarobkowania. **- analiza SWOT** Silne strony – *Potencjał związany z produktami lokalnymi i regionalnymi oraz Działalność twórców ludowych i artystów, ludzi z pasją.*
Cel szczegółowy 1.2	**Wzrost atrakcyjności obszaru, aktywności, współpracy i integracji mieszkańców**
Opis	Pobudzenie aktywności mieszkańców, a w szczególności grup defaworyzowanych to jedno z najważniejszych założeń LSR. Mała aktywność mieszkańców wynika zarówno z niewystarczającego dostępu do nowoczesnej infrastruktury, jak i do atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu. Bogata oferta zajęć i imprez różnego typu oraz działania promocyjne, zachowujące dziedzictwo kulturowe oraz sprzyjające ochronie środowiska, mają również za zadanie podnieść atrakcyjności obszaru dla zamieszkania i wypoczynku. Potencjalnym inwestorem i przedsiębiorcą mogą być reemigranci, dlatego promowanie regionu jako atrakcyjnego dla rozwoju przedsiębiorczości i zamieszkania może zachęcić do powrotu oraz prowadzenia działalności gospodarczej na tym terenie. Natomiast chęć podtrzymania silnego poczucia tożsamości kulturowej regionu LGD nawiązującego do historycznej i rozpoznawalnej tradycji pogranicza polsko – niemieckiego wzbogaconego tradycjami kresowymi, należy wspierać poprzez działania kultywujące tożsamość tego regionu, a także działania integracyjne i sprzyjające współpracy. Warunkiem rozwoju aktywności obywatelskiej jest także dobra kondycja licznie tu występujących organizacji pozarządowych, co wymaga różnorodnego wsparcia.
Uzasadnienie jego sformułowania	**- konsultacje społeczne** Jednym z głównych problemów obszaru wskazywanym w konsultacjach jest mała

	aktywność mieszkańców ogółem. Na podstawie przeprowadzonych spotkań, wywiadów i warsztatów z mieszkańcami można stwierdzić, że cennym zasobem obszaru „Górnej Prosny" są aktywnie działające organizacje społeczne, a także liderzy i artyści ludowi, jednak poza grupą osób aktywnych społecznie większość mieszkańców nie jest zainteresowana działaniami na rzecz integracji i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. **- diagnoza obszaru** Dane statystyczne dla połowy gmin należących do LGD wykazują mniejszą niż dla powiatu i województwa liczbę organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców. Ale nawet w gminach, gdzie organizacje są liczne, duża część z nich działa bardzo słabo lub wcale. **- analiza SWOT** Słabe strony – *mała aktywność społeczna mieszkańców poza organizacjami społecznymi oraz słaba współpraca między organizacjami pozarządowymi.*
Przedsięwzięcie 1.2.1	**Rozwój wielofunkcyjnej i nowoczesnej infrastruktury turystycznej, sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej oraz miejsc spotkań**
Opis	Na obszarze Górnej Prosny dostępność do infrastruktury oraz jej małe zróżnicowanie i niewystarczająca ilość nowoczesnych obiektów ogranicza aktywność mieszkańców, w szczególności ludzi młodych. Należy dążyć do poprawy warunków szkoleniowo-treningowych oraz unowocześnienia bazy sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej dla mieszkańców i turystów. Uwzględnione powinno być również zagospodarowanie istniejących zbiorników wodnych Młyny i Psurów oraz budowa nowych kąpielisk. Wspierane będą wszystkie inicjatywy lokalne na rzecz rozwoju infrastruktury sprzyjającej aktywnym formom spędzania czasu, rekreacji, integracji, w tym infrastruktura kulturalna, udostępnienia walorów przyrodniczych i kulturowych oraz miejsc spotkań. Dla zachowania walorów środowiska ważne jest również zastosowanie rozwiązań sprzyjających jego ochronie.
Uzasadnienie jego sformułowania	**- konsultacje społeczne** Jednym z najczęściej poruszanych tematów na spotkaniach z mieszkańcami i w pracach grupy roboczej była niewystarczająca baza nowoczesnej infrastruktury. Wskazywano zarówno jej małe urozmaicenie, jak i niezadowalający stan techniczny. Priorytetowe potrzeby mieszkańców ogółem dla całej LSR wynikające z przeprowadzonych warsztatów i spotkań koncentrują się na budowie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, upiększaniu wsi oraz remontach i wyposażaniu świetlic i bibliotek. **- diagnoza obszaru** Poziom zadowolenia mieszkańców z infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej i infrastruktury społecznej nie jest zbyt duży. Osoby niezadowolone stanowią 45% ankietowanych w przypadku infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej i 38% w przypadku infrastruktury kulturalnej i społecznej (świetlice, place zabaw). Obszar LGD ogólnie jest dobrze wyposażony w obiekty i urządzenia sportowe, chociaż są tereny, gdzie obiektów jest zdecydowanie mniej. Problemem jest jakość i mała różnorodność wiejskiej infrastruktury sportowej oraz niewielki udział infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej i niewystarczająca ilość miejsc spotkań i świetlic wiejskich. **- analiza SWOT** Słabe strony – *infrastruktura sportowa nie dostosowana do potrzeb mieszkańców, niewystarczająca infrastruktura rekreacyjna, kulturalna, w tym zagospodarowanie miejsc spotkań, słabo zagospodarowane zbiorniki wodne, niewystarczająca ilość kąpielisk.*
Przedsięwzięcie 1.2.2	**Poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu oraz akcje informacyjne, edukacyjne i integracyjne, w tym związane z ochroną środowiska i zmianami**

	klimatu
Opis	W ramach tego przedsięwzięcia wspierane będą różnego typu działania wzbogacające ofertę spędzania wolnego czasu oraz wszelkiego typu akcje, imprezy, konkursy, a także formy podnoszące wiedzę mieszkańców, w szczególności w dziedzinie ochrony środowiska i zmian klimatu. Mogą to być działania takie jak: wycieczki tematyczne, wyjazdy studyjne, spotkania z ciekawymi ludźmi, zwiedzanie obiektów zabytkowych, poznawanie procesów produkcji i wytwórczości typowej dla terenów wiejskich, w tym rzadkich i zanikających zawodów, pszczelarstwa, zajęcia artystyczne, sportowe. Szczególnie cenione będą działania innowacyjne, oryginalne, mogące zachęcić mieszkańców do skorzystania z oferty. Szczególnie ważne jest także zapewnienie dostępu do infrastruktury oraz przełamywanie barier ograniczających uczestnictwo w życiu społecznym grup zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez różnego typu działania integracyjne i aktywizacyjne. Wzrost populacji osób w starszym wieku powoduje konieczność podjęcia działań na rzecz tej grupy społecznej, między innymi poprzez wspieranie działań podnoszących jakość życia osób starszych, zarówno w dostępie do kultury, zajęć różnego typu, jak do aktywności fizycznej. **Definicja innowacyjności społecznej** Eksperymentalne działania społeczne (nie realizowane do tej pory na obszarze) mające na celu polepszenie jakości życia osób, społeczności, firm, środowisk branżowych czy grup społecznych. Innowacja może też polegać na nowym sposobie wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów: przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych.
Uzasadnienie jego sformułowania	**- konsultacje społeczne** W ramach konsultacji i spotkań mieszkańcy poruszali bardzo często problem niewystarczającego wykorzystania obiektów kulturalnych i sportowych oraz niewystarczającą ilość animatorów. Wskazywano to jako drugą barierę, poza infrastrukturą, dla wzrostu aktywności mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży oraz słabe z ich strony zaangażowanie w życie wsi. **- diagnoza obszaru** Poziom zadowolenia mieszkańców z oferty kulturalnej nie jest zbyt duży. Osoby niezadowolone stanowią 37% ankietowanych. Zidentyfikowano także potrzeby w tym zakresie w ramach wywiadu pogłębionego grup defaworyzowanych (młodzi i 50+). Wśród działań, które mogłyby pomóc w sytuacji tych grup społecznych badani wskazują art. organizację czasu w formie zajęć ruchowych, sportowych i rekreacyjnych (21,6% odpowiedzi) oraz zajęć artystycznych (18,9%). **- analiza SWOT** Słabe strony – *słabe wykorzystanie obiektów kulturalnych i sportowych, niewystarczająca ilość animatorów* oraz *niewystarczająca oferta spędzania czasu dla osób starszych, młodzieży i dzieci.*
Przedsięwzięcie 1.2.3	**Wsparcie rozwoju kapitału społecznego**
Opis	W ramach przedsięwzięcia planuje się udzielanie wsparcia zarówno mieszkańcom, podmiotom ekonomii społecznej, nieformalnym organizacjom i grupom, jak i organizacjom rejestrowym w celu zaktywizowania ich członków oraz zwiększenia zakresu ich działalności, a także aby mogły ubiegać się we własnym imieniu o dofinansowanie projektów. Działania takie sprzyjałyby zwiększeniu liczby osób i podmiotów, których celem jest działalność na rzecz pożytku publicznego. Służyć temu mają różnego typu spotkania, szkolenia i wymiana doświadczeń. Ważnym elementem działalności LGD powinny być także wyjazdy studyjne wzbogacające o nowe doświadczenia mieszkańców, członków LGD oraz organizacji i grup. Ważne jest także wsparcie w działalności podmiotów, grup i organizacji art. poprzez dofinansowanie ich wyposażenia oraz pomoc w wymianie doświadczeń oraz w nawiązywaniu współpracy z innymi grupami oraz samorządami.

Uzasadnienie jego sformułowania	**- konsultacje społeczne** W ramach konsultacji i spotkań liderzy lokalni oraz mieszkańcy zaangażowani w działania społeczne często podnosili kwestię niewystarczającego wsparcia grup i organizacji oraz słabej współpracy między grupami. Skarżyli się na zawiłości prawne, księgowe, trudności w sięganiu po dotacje, niewystarczające wyposażenie i trudności w zdobywaniu na nie finansowania. Podnoszono także ważny problem konieczności wsparcia jedynej na obszarze spółdzielni socjalnej, która wymaga różnorodnych form pomocy ze względu na swoją specyfikę związaną z osobami wykluczonymi. **- diagnoza obszaru** Na podstawie przeprowadzonych badań zdiagnozowano i opisano tematykę aktywności społecznej, w tym grup i organizacji oraz jej najważniejsze problemy. Na obszarze objętym LSR działa 125 organizacji społecznych, z czego 36% to grupy odnowy wsi, koła gospodyń wiejskich i inne grupy nieformalne – łącznie 45 organizacji. Drugą co do liczebności grupą organizacji są ochotnicze straże pożarne stanowiące 28% organizacji. Część z grup i organizacji oraz spółdzielnia, mimo znacznej aktywności ma problem ze zdobyciem funduszy na wyposażenie, a także z kwestiami formalnymi związanymi z prowadzeniem takiej grupy czy organizacji oraz nawiązywaniem współpracy. **- analiza SWOT** Słabe strony – *niewystarczające wsparcie dla organizacji pozarządowych* oraz *słaba współpraca między organizacjami pozarządowymi.*
Przedsięwzięcie 1.2.4	**Promocja obszaru i ochrona dziedzictwa lokalnego**
Opis	Wiedza zarówno mieszkańców, jak i potencjalnych turystów czy przedsiębiorców jest niewielka w zakresie dziedzictwa kulturowego, historycznego, przyrodniczego oraz produkcji czy usług lokalnych zlokalizowanych nawet w sąsiednich gminach. Pełne wykorzystanie walorów i zasobów obszaru, w szczególności przez mieszkańców wymaga ciągłej promocji, a także konkretnej informacji o możliwościach i formach wypoczynku, rekreacji, ciekawych miejscach, wydarzeniach, firmach, usługach różnego typu art. Przy promocji i kreowaniu wizerunku LGD należy wykorzystać różnorodność kulturową wynikającą z uwarunkowanego historycznie przenikania się kultury polskiej i niemieckiej, znaczącą rangę imprez specyficznych dla obszaru oraz nowoczesne nośniki informacji i promocji takie jak internet. W ramach promocji obszaru przewiduje się finansowanie organizacji wydarzeń cyklicznych ale wyłącznie specyficznych dla LGD opisanych w LSR. Obszar LGD posiada znaczne zasoby dziedzictwa kulturowego, w szczególności zabytków techniki, pałaców, dworków, kościółków drewnianych oraz charakterystycznej zabudowy wiejskiej i zabytkowej małej architektury. Stan zachowania zabytkowych obiektów jest często bardzo zły, dlatego powinny być podejmowane działania zmierzające do zatrzymania postępującej degradacji i niszczenia obiektów zabytkowych. Wspierane będzie art. odtwarzanie, remont lub modernizacja zabytkowych obiektów, tworzenie i wyposażanie izb pamięci/tradycji, muzeów, zachowanie tradycji, obrzędów art. Działania te będą przyczyniały się do wzrostu ekonomicznej aktywności regionu oraz jego atrakcyjności dla turystów, inwestorów i mieszkańców.
Uzasadnienie jego sformułowania	**- konsultacje społeczne** W ramach konsultacji i spotkań mieszkańcy wyrażali opinię o znacznym potencjale obszaru w kontekście ciekawej historii i obiektów zabytkowych, a także zwyczajów, obrzędów i dawnego wyposażenia gospodarstw. Często też zwracali uwagę na ich zły stan oraz potrzebę ich ochrony, również w formie izb pamięci/tradycji, konieczności digitalizowania dawnych dokumentów, a także w kontekście estetyki wsi. Upiększanie wsi zostało zgłoszone przez mieszkańców jako druga co do ważności potrzeba przy realizacji nowej LSR. Konieczność promocji obszaru zgłoszono na warsztatach grupy roboczej oraz w trakcie spotkania z przedsiębiorcami, jako bardzo istotną kwestię. **- diagnoza obszaru** Obszar Górnej Prosny posiada specyficzny krajobraz kulturowy oraz ciekawą historię związaną z granicą na Prośnie i przebiegiem szlaków handlowych. Występują tu art. interesujące zabytki techniki (młyny i wapienniki), pałace, dwa rynki miejskie oraz charakterystyczna zabudowa z piaskowca żelazistego. Znajduje się tu także jedyne na obszarze muzeum (Praszka). Wiele z zabytkowych obiektów ulega degradacji, a dawne wyposażenie gospodarstw, stare kroniki art. Ulegają zniszczeniu. **- analiza SWOT** Słabe strony – *degradacja charakterystycznej, zabytkowej zabudowy wiejskiej, zabytków techniki i zespołów pałacowo-parkowych.* Silne strony – *interesujące zabytki techniki, związane z rzeką Prosną i złożami surowców, ciekawe obiekty i zabytki sakralne, charakterystyczna zabudowa z piaskowca żelazistego, funkcjonujące założenia pałacowe oraz rynki miejskie i Muzeum w Praszce.*

5.2. Zgodność celów z celami programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR

Wdrożenie LSR LGD „Górna Prosna" przyczyni się do realizacji 5 celów szczegółowych oraz **trzech celów przekrojowych** PROW 2014-2020 tj. ochrony środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu i innowacyjności. Wynika to bezpośrednio z głównego celu zawartego w LSR: *Zrównoważony rozwój obszaru sprzyjający ograniczeniu migracji mieszkańców z terenu LGD.*

Do realizacji celów przekrojowych w zakresie ochrony środowiska i klimatu przyczynią się inwestycje realizowane w ramach celów szczegółowych LSR „Górna Prosna", a dotyczące rozwoju ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej oraz wzmocnienia kapitału społecznego. W ramach działalności edukacyjnej i informacyjnej będą mogły być realizowane operacje z zakresu podnoszenia świadomości czy promowania postaw prośrodowiskowych i pro klimatycznych, a także promujących innowacyjne rozwiązania. Dodatkowo cel przekrojowy innowacyjność będzie realizowany przez cel szczegółowy: *Wzrost aktywności gospodarczej i zwiększenie możliwości podejmowania pracy w ramach wspierania przedsiębiorstw.*

Tabela nr 19. Zgodność celów LSR z celami PROW 2014-2020, w tym z celami przekrojowymi

Wybrane cele PROW 2014-2020	Cele LSR dla LGD „Górna Prosna" zgodne z odpowiednimi celami PROW 2014-2020
1A) Wspieranie innowacyjności, współpracy i rozwoju bazy wiedzy na obszarach wiejskich	1.1. Wzrost aktywności gospodarczej i zwiększenie możliwości podejmowania pracy 1.2. Wzrost atrakcyjności obszaru, aktywności, współpracy i integracji mieszkańców
6B) „wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich" w ramach priorytetu 6 „wspieranie włączenia społecznego, ograniczenia ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich"	1.1. Wzrost aktywności gospodarczej i zwiększenie możliwości podejmowania pracy 1.2. Wzrost atrakcyjności obszaru, aktywności, współpracy i integracji mieszkańców
6A) ułatwianie różnicowania działalności, zakładania i rozwoju małych przedsiębiorstw i tworzenia miejsc pracy	1.1 Wzrost aktywności gospodarczej i zwiększenie możliwości podejmowania pracy
6C) zwiększanie dostępności technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) na obszarach wiejskich oraz podnoszenie poziomu korzystania z nich i poprawianie ich jakości	1.1 Wzrost aktywności gospodarczej i zwiększenie możliwości podejmowania pracy 1.2 Wzrost atrakcyjności obszaru, aktywności, współpracy i integracji mieszkańców
P6) Promowanie włączenia społecznego, zmniejszania ubóstwa oraz rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich	1.1 Wzrost aktywności gospodarczej i zwiększenie możliwości podejmowania pracy 1.2 Wzrost atrakcyjności obszaru, aktywności, współpracy i integracji mieszkańców

Cele przekrojowe PROW 2014-2020	
Ochrona środowiska	1.1 Wzrost atrakcyjności obszaru, aktywności, współpracy i integracji mieszkańców **Uzasadnienie zgodności:** Do realizacji celu przekrojowego „ochrona środowiska" przyczynią się inwestycje w ramach powyższego celu dotyczące rozwoju ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej, gdzie przewidziano wskaźnik: *Liczba projektów, w których zastosowano rozwiązania sprzyjające ochronie środowiska i przeciwdziałające zmianom klimatu*
Przeciwdziałanie zmianom klimatu	1.1. Wzrost atrakcyjności obszaru, aktywności, współpracy i integracji mieszkańców **Uzasadnienie zgodności:** Do realizacji celu przekrojowego „przeciwdziałanie zmianom klimatu" przyczynią się inwestycje w ramach powyższego celu dotyczące rozwoju ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej, gdzie przewidziano wskaźnik: *Liczba projektów, w których zastosowano rozwiązania sprzyjające ochronie środowiska i przeciwdziałające zmianom klimatu* oraz dotyczące podnoszenia kapitału społecznego – *Liczba osób uczestniczących w działaniach edukacyjno-informacyjnych, którzy uzyskali wiedzę z zakresu ochrony środowiska i zmian klimatu.*
Innowacyjność	1.1. Wzrost aktywności gospodarczej i zwiększenie możliwości podejmowania pracy 1.2. Wzrost atrakcyjności obszaru, aktywności, współpracy i integracji mieszkańców **Uzasadnienie zgodności:** Do realizacji celu przekrojowego „innowacyjność" przyczynią się inwestycje w przedsiębiorstwach oraz dotyczące wzmacniania kapitału społecznego w ramach powyższych celów, gdzie przewidziano wskaźnik: *Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje oraz Liczba operacji, w których zastosowano rozwiązania innowacyjne.*

W przyszłości możliwe jest także realizowanie działań zgodnych z celami LSR, a wynikających art. z podejścia D.E.A.R (Edukacja i Budowanie Społecznej Świadomości Problemów Globalnych) oraz działaniami w ramach międzynarodowego projektu LADDER, gdzie przewiduje się wsparcie merytoryczne i finansowe dla organizacji działających lokalnie, które planują przedsięwzięcia nadające się do zastosowania w budowaniu świadomości globalnej.

5.3. Cele z podziałem na źródła finansowania

W ramach realizacji strategii LGD „Górna Prosna" wszystkie cele będą współfinansowane z udziałem Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Obszarów Wiejskich 2014-2020, co zaznaczono w załączniku do LSR nr 3 *Plan działań* oraz w załączniku nr 4 do LSR – *Budżet. Wysokość wsparcia finansowego EFSI w ramach LSR w ramach poszczególnych poddziałań.* Lokalna Strategia Działania LGD „Górna Prosna" jest strategią monofunduszową. W związku z wymogami współfinansowania LSR ze środków krajowych i prywatnych (w formie udziału własnego w realizacji pojedynczych operacji) finansowanie obu celów przyjętych

w LSR odbywać będzie się z wyżej wymienionego źródła, tj. EFRROW, środków publicznych oraz środków prywatnych.

5.4. Przedsięwzięcia realizowane w ramach RLKS

W niniejszym rozdziale przedstawiono i uzasadniono sposoby realizacji poszczególnych przedsięwzięć.

Tabela 20. Przedsięwzięcia i sposób ich realizacji

Przedsięwzięcie 1.1.1. **Rozwój drobnej przedsiębiorczości**	
Sposób realizacji wraz z uzasadnieniem	Konkurs – wybrany sposób realizacji przedsięwzięcia jest zgodny z wymogami i zasadami przyznawania pomocy na operacje w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, a także najbardziej korzystny pod kątem wspierania grup defaworyzowanych, gdzie w konkursie, w ramach kryteriów wyboru będą przyznawane dodatkowe punkty za stworzenie miejsc pracy związanych z osobami z grup defaworyzowanych oraz za operacje innowacyjne.
Grupy docelowe	Mieszkańcy obszaru, podmioty ekonomii społecznej, grupy defaworyzowane, przedsiębiorcy
Przedsięwzięcie 1.1.2. **Wsparcie współpracy wykorzystującej lokalne zasoby i produkty**	
Sposób realizacji wraz z uzasadnieniem	Projekt współpracy – wybrano ten sposób realizacji przedsięwzięcia ze względu na jego innowacyjny charakter dla obszaru LGD, co może być obarczone większym ryzykiem niż sprawdzone rozwiązania tradycyjne, a projekt współpracy daje większe możliwości elastycznego reagowania na zagrożenia związane z realizacją operacji oraz możliwość wykorzystania sprawdzonych już gdzie indziej rozwiązań i sposobów działania. Ponadto łatwiej LGD będzie zachęcić osoby z grup defaworyzowanych/wykluczonych do samego uczestnictwa w takim projekcie niż do startowania w konkursie.
Grupy docelowe	Mieszkańcy, grupy defaworyzowane, podmioty ekonomii społecznej, turyści
Przedsięwzięcie 1.2.1 **Rozwój wielofunkcyjnej i nowoczesnej infrastruktury turystycznej, sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej oraz miejsc spotkań**	
Sposób realizacji wraz z uzasadnieniem	Konkurs – wybrano ten sposób realizacji z powodu bardzo dużego zainteresowania możliwością ubiegania się o środki związane z rozwojem infrastruktury, przewiduje się liczne wnioski, gdzie procedura konkursowa, poprzez właściwie dobrane kryteria wyboru, daje możliwość wybrania najlepszych i najbardziej potrzebnych dla mieszkańców projektów.
Grupy docelowe	Mieszkańcy, organizacje pozarządowe, grupy defaworyzowane, turyści
Przedsięwzięcie 1.2.2 **Poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu oraz akcje informacyjne, edukacyjne i integracyjne, w tym związane z ochroną środowiska i zmianami klimatu**	
Sposób realizacji wraz z uzasadnieniem	Ze względu na możliwość dużej różnorodności działań zarówno w formie, metodzie, jak i grupie docelowej, zaplanowano kilka różnych sposobów realizacji tego przedsięwzięcia. Konkurs – ze względu na bardzo duże zainteresowanie tym

	tematem i zakładanej dużej liczby składanych projektów, gdzie procedura konkursowa, poprzez właściwie dobrane kryteria wyboru, daje możliwość wybrania najlepszych i najbardziej potrzebnych dla mieszkańców projektów. Zakłada się także możliwość realizacji operacji własnych, gdyby nie zostały wykonane zakładane wskaźniki odnoszące się do grup defaworyzowanych lub akcji związanych z ochroną środowiska i zmianami klimatu. Ponadto w ramach aktywizacji także planuje się realizację działań dodatkowo animujących i informujących mieszkańców: o LSR, naborach, realizowanych projektach art., w tym uwzględnionych w planie komunikacji.
Grupy docelowe	Mieszkańcy, organizacje pozarządowe, grupy defaworyzowane, turyści
	Przedsięwzięcie 1.2.3 **Wsparcie rozwoju kapitału społecznego**
Sposób realizacji wraz z uzasadnieniem	Ze względu na możliwość dużej różnorodności działań zarówno w formie, metodzie, jak i grupie docelowej, zaplanowano kilka różnych sposobów realizacji tego przedsięwzięcia. Konkurs – ze względu potrzebę pobudzenia aktywności organizacji i podmiotów, aby zmierzyły się z procedurą naboru wniosków, formalnościami z tym związanymi w celu polepszenia swojego potencjału. Zakłada się także możliwość realizacji operacji własnych, gdyby nie zostały wykonane zakładane wskaźniki odnoszące się do grup defaworyzowanych/wykluczonych. Ponadto w ramach aktywizacji także planuje się realizację działań dodatkowo animujących mieszkańców, a w szczególności liderów i osób zaangażowanych w różne działania społeczne.
Grupy docelowe	Organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, grupy defaworyzowane, podmioty ekonomii społecznej, mieszkańcy, liderzy
	Przedsięwzięcie 1.2.4 **Promocja obszaru i ochrona dziedzictwa lokalnego**
Sposób realizacji wraz z uzasadnieniem	Ze względu na możliwość dużej różnorodności działań zarówno w formie, metodzie, jak i grupie docelowej, zaplanowano kilka różnych sposobów realizacji tego przedsięwzięcia. Konkurs – dla projektów związanych z ochroną dziedzictwa lokalnego jako najbardziej odpowiedni, gdzie procedura konkursowa, poprzez właściwie dobrane kryteria wyboru, daje możliwość wybrania najlepszych i najbardziej potrzebnych dla mieszkańców projektów. Zakłada się także możliwość realizacji operacji własnych, gdyby nie zostały wykonane wskaźniki odnoszące się do materiałów/narzędzi promocyjnych. Ponadto w ramach aktywizacji planuje się realizację działań promujących obszar całego LGD.
Grupy docelowe	Mieszkańcy, organizacje pozarządowe, grupy defaworyzowane, turyści

5.4.1. Informacja na temat grup defaworyzowanych, które uzyskają wsparcie w ramach LSR wraz z opisem planowanego wsparcia

Tabela nr 21. Opis planowanego wsparcia dla grup defaworyzowanych

Lp.	Grupa defaworyzowana4, która otrzyma wsparcie w ramach LSR	Opis planowanego wsparcia
1.	bezrobotni młodzi (do 25 lat)	- wsparcie dla zakładania działalności gospodarczej w wysokości 50 tys. Złotych (premia) w ramach Celu ogólnego 1, Celu szczegółowego 1.1 i Przedsięwzięcia 1.1.1 *Rozwój drobnej przedsiębiorczości* - zaproszenie do udziału w realizacji projektu współpracy wykorzystującej lokalne zasoby i produkty w ramach Przedsięwzięcia 1.1.2. *Wsparcie współpracy wykorzystującej lokalne zasoby i produkty* - aktywizacja młodych poprzez zapewnienie im dostępu do nowoczesnej infrastruktury, w szczególności sportowo-rekreacyjnej i miejsc spotkań w ramach Celu szczegółowego 1.2 i Przedsięwzięcia 1.2.1 *Rozwój wielofunkcyjnej i nowoczesnej infrastruktury turystycznej, sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej oraz miejsc spotkań,* - bezpośrednia aktywizacja poprzez specjalnie dedykowane oferty spędzania wolnego czasu oraz różnorodne działania edukacyjno- informacyjne i integracyjne w ramach Przedsięwzięcia 1.2.2. *Poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu oraz akcje informacyjne, edukacyjne i integracyjne, w tym związane z ochroną środowiska i zmianami klimatu* - bezpośrednia aktywizacja młodych poprzez specjalnie dedykowane działania doradczo-aktywizacyjne w ramach Przedsięwzięcia 1.2.3. *Wsparcie rozwoju kapitału społecznego,* - aktywizacja młodych poprzez zaproszenie do udziału w ciekawej imprezie o randze krajowej lub międzynarodowej w ramach Przedsięwzięcia 1.2.4. *Promocja obszaru i ochrona dziedzictwa lokalnego.*
2.	bezrobotni osoby powyżej 50 roku życia	- wsparcie dla zakładania działalności gospodarczej w wysokości 50 tys. Złotych (premia) Celu ogólnego 1, celu szczegółowego 1.1 i przedsięwzięcia 1.1.1 Rozwój drobnej przedsiębiorczości - zaproszenie do udziału w realizacji projektu współpracy wykorzystującej lokalne zasoby i produkty w ramach Przedsięwzięcia 1.1.2. *Wsparcie współpracy wykorzystującej lokalne zasoby i produkty* - aktywizacja poprzez zapewnienie dostępu do nowoczesnej infrastruktury, w szczególności sportowo-rekreacyjnej i miejsc spotkań w ramach Celu szczegółowego 1.2 i Przedsięwzięcia 1.2.1 *Rozwój wielofunkcyjnej i nowoczesnej infrastruktury turystycznej, sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej oraz miejsc spotkań,* - bezpośrednia aktywizacja poprzez specjalnie dedykowane oferty spędzania wolnego czasu oraz różnorodne działania edukacyjno- informacyjne i integracyjne w ramach Przedsięwzięcia 1.2.2. *Poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu oraz akcje informacyjne, edukacyjne i integracyjne, w tym związane z ochroną środowiska i zmianami klimatu* - bezpośrednia aktywizacja poprzez specjalnie dedykowane działania doradczo-aktywizacyjne w ramach Przedsięwzięcia 1.2.3. *Wsparcie rozwoju kapitału społecznego,* - aktywizacja poprzez zaproszenie do udziału w ciekawej imprezie o randze krajowej lub międzynarodowej w ramach Przedsięwzięcia 1.2.4. *Promocja obszaru i ochrona dziedzictwa lokalnego.*

5.4.2. Informacja na temat projektu współpracy

Projekt współpracy będzie realizowany w ramach Przedsięwzięcia 1.1.2 Wsparcie współpracy wykorzystującej lokalne zasoby i produkty i Celu szczegółowego 1.1. Wzrost aktywności gospodarczej i zwiększenie możliwości podejmowania pracy. W ramach projektu przewiduje się art. promocję sztuki ludowej Opolszczyzny wewnątrz i na zewnątrz województwa, stworzenie i wprowadzenie na rynek markowych produktów, których inspiracją jest opolska sztuka ludowa, stworzenie narzędzi ułatwiających sprzedaż i promocję stworzonych produktów oraz współpracę trzech środowisk: twórców, producentów/sprzedawców i projektantów.

Projekt współpracy będzie realizował także założone w LSR i zgodnie z wymogami PROW 2014-2020 wskaźniki tj. wskaźniki produktu – *liczba zrealizowanych projektów współpracy. w tym projektów współpracy międzynarodowej oraz liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy* oraz wskaźniki rezultatu: *liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby kulturowe i liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: grupy defaworyzowane i mieszkańcy.*

5.5. Specyfikacja wskaźników przypisanych do przedsięwzięć i celów

Dla każdego z celów szczegółowych określono wskaźniki rezultatu, a dla każdego z przedsięwzięć – wskaźniki produktu. Wszystkie wskaźniki są adekwatne do celów i przedsięwzięć, co przedstawia tabela nr 23. *Matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru, analizy SWOT oraz celów i wskaźników*. Wskaźniki są mierzalne i przejrzyste. LGD wskazała (w załączniku nr 3 do LSR – *Plan działania na lata 2016 – 2023*), że wszystkie wskaźniki będą osiągane za pomocą środków finansowych PROW 2014-2020. W związku z czym umieszczono w LSR, w analizie wskaźnikowej obowiązkowe wskaźników produktu i rezultatu monitorowane na poziomie PROW 2014-2020.

Na etapie formułowania wskaźników zastosowano różnego typu metody partycypacyjne, przede wszystkim: spotkanie grupy roboczej, badanie ankietowe, w tym on-line dotyczące oczekiwanych przez mieszkańców działań (typów projektów, co bezpośrednio przekłada się na zaproponowane wskaźniki), grupowe wywiady zogniskowane dla grup uznanych za defaworyzowane na rynku pracy (młodzi i 50+) dotyczące oczekiwanych przez te grupy działań, które również mają swoje odzwierciedlenie we wskaźnikach dotyczących rozwoju przedsiębiorczości, konsultacje z mieszkańcami: na 4 spotkaniach w każdej z gmin dyskutowano na temat art. propozycji konkretnych projektów (wskaźników realizacji LSR). Przy formułowaniu wskaźników wzięto również pod uwagę wnioski zgłoszone podmiot ekonomii społecznej (spółdzielnię). Na potrzeby wdrażania LSR przyjęto również wskaźniki związane z kosztami bieżącymi tj. liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD, liczba osobodni szkoleń dla organów LGD oraz liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa – wskaźniki produktu, liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD – wskaźnik rezultatu.

Tabela nr 22. Adekwatność wskaźników do celów i przedsięwzięć

Wskaźniki	Uzasadnienie ich adekwatności do celów i przedsięwzięć
Cel ogólny 1 Zrównoważony rozwój obszaru sprzyjający ograniczeniu migracji mieszkańców z terenu LGD - wskaźniki oddziaływania	
Zmniejszenie salda migracji na 1000 osób	Głównym celem LSR jest ograniczenie migracji z terenu LGD, więc najwłaściwszym wskaźnikiem, bezpośrednio mierzącym ten proces jest *zmniejszenie salda migracji*. Ograniczenie migracji planowane jest poprzez gospodarczy rozwój obszaru, w związku z tym odpowiednimi wskaźnikami są dane GUS szacujące *ilość podmiotów gospodarczych i ilość osób fizycznych prowadzących działalność*. Natomiast aby spróbować zmierzyć aktywność społeczną, która w dużej mierze decyduje o zadowolenia mieszkańców z miejsca pobytu założono wskaźnik ściśle z tym związany.
Wzrost ilości podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności	
Wzrost ilości osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 ludności	
Wzrost poziomu zadowolenia z aktywności społecznej mieszkańców	
Cel szczegółowy 1.1 Wzrost aktywności gospodarczej i zwiększenie możliwości podejmowania pracy - wskaźniki rezultatu	
Liczba utworzonych miejsc pracy	Tworzenie miejsc pracy jest podstawowym założeniem w realizacji LSR i wpływa bezpośrednio na realizację niniejszego celu szczegółowego, którym jest art. zwiększenie możliwości podejmowania pracy. Szczególną wagę przywiązuje się także do stworzenia miejsc pracy dla grup defaworyzowanych lub przez podmioty ekonomii społecznej. Aktywność gospodarcza związana jest także z konkurencyjnością firm, a ta często wynika z działań innowacyjnych. Zaplanowano także pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców, którzy mogliby zarabiać na sprzedaży lokalnych produktów związanych ze sztuką ludową, w szczególności w przypadku bezrobocia.
Liczba nowych miejsc pracy utworzonych przez podmioty ekonomii społecznej lub w ramach rozpoczęcia działalności gospodarczej w tym przez osoby z grup defaworyzowanych na rynku pracy	
Liczba operacji, w których zastosowano rozwiązania innowacyjne	
Liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby kulturowe	
Liczba projektów skierowanych do grup defaworyzowanych i mieszkańców.	
Przedsięwzięcie 1.1.1. Rozwój drobnej przedsiębiorczości	
Liczba nowych podmiotów gospodarczych	Rozwój przedsiębiorczości na danym obszarze jest

Liczba wspartych podmiotów gospodarczych	ściśle związany z utworzeniem nowych podmiotów oraz rozwojem istniejących.
Przedsięwzięcie 1.1.2. Wsparcie współpracy wykorzystującej lokalne zasoby i produkty	
Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projektów współpracy międzynarodowej	W przedsięwzięciu tym przewiduje się realizację projektu współpracy między kilkoma LGD, co ściśle odzwierciedlają wskaźniki.
Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	
Cel szczegółowy 1.2 Wzrost atrakcyjności obszaru, aktywności, współpracy i integracji mieszkańców	
Liczba osób korzystających z nowych obiektów	Cel szczegółowy 1.2 zakłada zwiększenie aktywności mieszkańców, co bezpośrednio będzie wynikało ze zwiększenia liczby osób korzystających z nowych i przebudowanych obiektów różnego typu. Wskaźnik związany ze współpracą bezpośrednio wynika z założonego celu. Natomiast na atrakcyjność obszaru z całą pewnością będzie wpływało czyste środowisko, w szczególności ograniczenie zanieczyszczeń powietrza na terenach wiejskich.
Wzrost liczby osób odwiedzających obiekty	
Liczba projektów, w których zastosowano rozwiązania sprzyjające ochronie środowiska i przeciwdziałające zmianom klimatu	
Liczba operacji zrealizowanych we współpracy	
Liczba osób uczestniczących w różnych formach spędzania wolnego czasu lub uczestniczących w działaniach, akcjach, imprezach informacyjnych, edukacyjnych czy integracyjnych	Wskaźnik bezpośrednio wynika z założonego celu tj. aktywności, współpracy i integracji mieszkańców.
Liczba osób uczestniczących w działaniach edukacyjno-informacyjnych, którzy uzyskali wiedzę z zakresu ochrony środowiska i zmian klimatu	Wskaźnik bezpośrednio wynika z założonego celu tj. aktywności mieszkańców oraz zwiększenia atrakcyjności obszaru, co jest ściśle związane z edukacją ekologiczną mieszkańców i dbałością o środowisko w swoim otoczeniu.
Liczba osób z grup defaworyzowanych/ wykluczonych społecznie uczestniczących w działaniach aktywizacyjnych	Wskaźnik bezpośrednio wynika z założonego celu tj. aktywności, współpracy i integracji mieszkańców, w tym grup defaworyzowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
Liczba osób z organizacji pozarządowych, grup nieformalnych, które wzmocniły swój potencjał społeczny	Wskaźnik bezpośrednio wynika z założonego celu tj. aktywności, współpracy i integracji mieszkańców, w tym liderów i członków organizacji i grup nieformalnych.
Liczba organizacji i grup zajmujących się osobami defaworyzowanymi/ zagrożonymi wykluczeniem lub dziećmi i młodzieżą, które wzmocniły swój potencjał	Wskaźnik bezpośrednio wynika z założonego celu tj. aktywności, współpracy i integracji mieszkańców, w tym organizacji i grup nieformalnych zajmujących się lub składających się z osób defaworyzowanych lub zagrożonych wykluczeniem
Liczba osób uzyskujących wiedzę o obszarze LGD dzięki udostępnionym materiałom i działaniom promocyjnym	Wskaźnik bezpośrednio wynika z założonego celu tj. zwiększenia atrakcyjności i aktywności, mieszkańców, w tym również dzięki poszerzonej wiedzy o miejscu zamieszkania i najbliższej okolicy.
Liczba osób uczestniczących w imprezach promocyjnych	Wskaźnik bezpośrednio wynika z założonego celu tj. aktywności i integracji mieszkańców.
Wzrost liczby osób, odwiedzających zabytki i obiekty	Cel zakłada zwiększenie atrakcyjności obszaru i aktywizacji, co będzie miało bezpośredni związek z odnowionymi zabytkami czy innymi obiektami muzealnymi, izbami tradycji i zwiększoną frekwencją dzięki ich budowie czy przebudowie.
Liczba osób korzystających z nowych obiektów	Cel zakłada zwiększenie atrakcyjności obszaru i aktywizację, co będzie miało bezpośredni związek z odnowionymi zabytkami czy innymi obiektami

	muzealnymi, izbami tradycji i zwiększoną frekwencją dzięki ich budowie czy przebudowie.
Przedsięwzięcie 1.2.1 Rozwój wielofunkcyjnej i nowoczesnej infrastruktury turystycznej, sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej oraz miejsc spotkań	
Liczba zbudowanych/ przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej, sportowo-rekreacyjnej, kulturalnej oraz miejsc spotkań	Wskaźnik bezpośrednio wynika z założonego przedsięwzięcia tj. rozwoju infrastruktury.
Przedsięwzięcie 1.2.2 Poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu oraz akcje informacyjne, edukacyjne i integracyjne, w tym związane z ochroną środowiska i zmianami klimatu	
Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje	Jednym z czynników wpływających na zainteresowanie nowymi ofertami czy akcjami spędzania wolnego czasu jest atrakcyjna, nowa ich forma lub treść.
Liczba nowych ofert spędzania wolnego czasu lub działań informacyjno-edukacyjnych czy integracyjnych	Wskaźnik bezpośrednio wynika z założonego przedsięwzięcia tj. poszerzenia oferty spędzania wolnego czasu.
Przedsięwzięcie 1.2.3 Wsparcie rozwoju kapitału społecznego	
Liczba przeprowadzonych działań doradczo – aktywizacyjnych	Wsparcie rozwoju kapitału społecznego będzie polegało na różnego typu prowadzonych działaniach doradczo-aktywizacyjnych.
Liczba doposażonych organizacji i grup	Wsparcie kapitału społecznego zakłada również doposażenie organizacji i grup.
Przedsięwzięcie 1.2.4 Promocja obszaru i ochrona dziedzictwa lokalnego	
Liczba narzędzi/ materiałów promocyjnych	Wskaźnik bezpośrednio wynika z założonego przedsięwzięcia tj. promocja obszaru.
Liczba imprez promocyjnych	Wskaźnik bezpośrednio wynika z założonego przedsięwzięcia tj. promocja obszaru.
Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji strategii	Wskaźnik bezpośrednio wynika z założonego przedsięwzięcia tj. ochrona dziedzictwa lokalnego.
Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	Wskaźnik bezpośrednio wynika z założonego przedsięwzięcia tj. ochrona dziedzictwa lokalnego, gdzie zaplanowano operacje związane również z budową i przebudową obiektów takich jak muzea, izby tradycji art.

Liczba wspartych podmiotów gospodarczych – wskaźniki obligatoryjne PROW 2014-2020

Tabela nr 23. Matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru, analizy SWOT oraz celów i wskaźników

Zidentyfikowane problemy/ wyzwania społeczno-ekonomiczne	Cel ogólny	Cele szczegółowe	Planowane przedsięwzięcie	Produkty	Rezultaty	Oddziaływanie	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
Odpływ mieszkańców z terenu LGD Słaba aktywność gospodarcza na obszarze Słaba aktywność społeczna ogółu mieszkańców	Zrównoważony rozwój obszaru sprzyjający ograniczeniu migracji mieszkańców z terenu LGD	1.1. Wzrost aktywności gospodarczej i zwiększenie możliwości podejmowania pracy	1.1.1. Rozwój drobnej przedsiębiorczości	*Liczba nowych podmiotów gospodarczych* *Liczba wspartych podmiotów gospodarczych*	*Liczba utworzonych miejsc pracy* Liczba nowych miejsc pracy utworzonych przez podmioty ekonomii społecznej lub w ramach rozpoczęcia działalności gospodarczej w tym przez osoby z grup defaworyzowanych na rynku pracy Liczba operacji, w których zastosowano rozwiązania innowacyjne	Zmniejszenie salda migracji na 1000 osób Wzrost ilości podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności Wzrost ilości osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 ludności	Utrzymanie korzystnej polityki UE i Polski w zakresie wspierania obszarów wiejskich. Koniunktura gospodarcza Dostępność środków finansowych zapewniających finansowanie operacji
			1.1.2. Wsparcie współpracy wykorzystującej lokalne zasoby i produkty	*Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projektów współpracy międzynarodowej* *Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy*	*Liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby kulturowe* *Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych:* *- grupy defaworyzowane,* *- mieszkańcy*		
		1.2. Wzrost atrakcyjności obszaru	1.2.1. Rozwój wielofunkcyjnej i nowoczesnej	Liczba zbudowanych/przebudowanych obiektów	Liczba osób korzystających z nowych obiektów	Wzrost poziomu zadowolenia z aktywności	Moda na aktywny wypoczynek

		aktywności, współpracy i integracji mieszkańców	infrastruktury turystycznej, sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej oraz miejsc spotkań	infrastruktury turystycznej, sportowo-rekreacyjnej, kulturalnej oraz miejsc spotkań	*Wzrost liczby osób odwiedzających obiekty* Liczba projektów, w których zastosowano rozwiązania sprzyjające ochronie środowiska i przeciwdziałające zmianom klimatu Liczba operacji zrealizowanych we współpracy	społecznej mieszkańców	Dostępność środków finansowych zapewniających finansowanie operacji Wzrost poczucia zagrożenia spowodowany terroryzmem
			1.2.2. Poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu oraz akcje informacyjne, edukacyjne i integracyjne, w tym związane z ochroną środowiska i zmianami klimatu	*Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje* Liczba nowych ofert spędzania wolnego czasu lub działań informacyjno-edukacyjnych i integracyjnych	Liczba osób uczestniczących w różnych formach spędzania wolnego czasu lub uczestniczących w działaniach, akcjach, imprezach informacyjnych, edukacyjnych czy integracyjnych Liczba osób uczestniczących w działaniach edukacyjno-informacyjnych, którzy uzyskali wiedzę z zakresu ochrony środowiska i zmiany klimatu Liczba osób z grup defaworyzowanych/ wykluczonych społecznie uczestniczących w różnego typu działaniach aktywizacyjnych		
			1.2.3. Wsparcie rozwoju kapitału społecznego	Liczba przeprowadzonych działań doradczo – aktywizacyjnych Liczba doposażonych	Liczba osób z organizacji pozarządowych, grup, które wzmocniły swój potencjał społeczny Liczba organizacji i grup	Wzrost poziomu zadowolenia z aktywności społecznej mieszkańców	

				organizacji i grup	zajmujących się osobami defaworyzowanymi/ zagrożonymi wykluczeniem lub dziećmi i młodzieżą, które wzmocniły swój potencjał		
			1.2.4. Promocja obszaru i ochrona dziedzictwa lokalnego	Liczba nowych narzędzi/materiałów promocyjnych Liczba imprez promocyjnych *Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji strategii* *Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR*	Liczba osób uzyskujących wiedzę o obszarze LGD dzięki udostępnionym materiałom i działaniom promocyjnym Liczba osób uczestniczących w imprezach promocyjnych *Wzrost liczby osób, odwiedzających zabytki i obiekty* Liczba osób korzystających z nowych obiektów		

Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje – obligatoryjne wskaźniki dla PROW 2014-2020

5.6. Źródła danych do pomiaru

Do każdego wskaźnika produktu, rezultatu i oddziaływania podano źródła danych do ich pomiaru, co obrazuje tabela nr 26 – *Matryca celów i wskaźników*. Wśród wskaźników oddziaływania uwzględniono takie, dla których źródłem danych są statystyki publiczne (GUS, BDL): zmniejszenie salda migracji na 1000 osób, wzrost ilości podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności i wzrost ilości osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 ludności. Dla większości wskaźników źródłem danych są przede wszystkim sprawozdania beneficjentów oraz dane własne LGD. Jedynie dla jednego wskaźnika oddziaływania zaplanowane także jako źródło danych – badanie ankietowe.

5.7. Sposób i częstotliwość dokonywania pomiaru i uaktualniania danych

Do każdego wskaźnika produktu, rezultatu i oddziaływania podano okresy pomiaru oraz termin osiągnięcia wartości docelowych, co obrazuje tabel nr 26 – *Matryca celów i wskaźników*. Bieżący sposób monitorowania realizacji wskaźników produktu i rezultatu będzie prowadzony w ramach pracy biura na podstawie sprawozdań beneficjentów i informacji własnych biura. Uaktualnianie danych będzie prowadzone na bieżąco, sukcesywnie, za pomocą spływających do biura sprawozdań i informacji. Natomiast w okresach rocznych będzie sprawdzany i podsumowywany dotychczasowy poziom realizacji poszczególnych wskaźników – w miesiącu styczniu każdego roku będzie przygotowywana informacja na zarząd dotycząca realizacji wskaźników za rok ubiegły oraz % realizacji narastająco każdego wskaźnika. Natomiast pomiar wskaźników oddziaływania będzie przeprowadzony jednokrotnie na koniec okresu realizacji LSR, za pomocą informacji GUS oraz badania ankietowego w ramach ewaluacji końcowej.

Tabela 24. Sposób liczenia wskaźników

Wskaźniki	Sposób liczenia wskaźnika
Cel ogólny 1 Zrównoważony rozwój obszaru sprzyjający ograniczeniu migracji mieszkańców z terenu LGD - wskaźniki oddziaływania	
Zmniejszenie salda migracji na 1000 osób	Wskaźnik z danych GUS, BDL, liczony na koniec 2023r.
Wzrost ilości podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności	Wskaźnik z danych GUS, BDL, liczony na koniec 2023r.
Wzrost ilości osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 ludności	Wskaźnik z danych GUS, BDL, liczony na koniec 2023r.
Wzrost poziomu zadowolenia z aktywności społecznej mieszkańców	Wskaźnik z danych GUS, BDL, liczony na koniec 2023r.
Cel szczegółowy 1.1 Wzrost aktywności gospodarczej i zwiększenie możliwości podejmowania pracy - wskaźniki rezultatu	
Liczba utworzonych miejsc pracy	Suma utworzonych miejsc pracy w ramach wszystkich realizowanych operacji.
Liczba nowych miejsc pracy utworzonych przez podmioty ekonomii społecznej lub w ramach rozpoczęcia działalności gospodarczej w tym przez przez osoby z grup defaworyzowanych na rynku pracy	Suma utworzonych miejsc pracy przez podmioty ekonomii społecznej lub w ramach rozpoczęcia działalności gospodarczej w tym przez osoby z grup defaworyzowanych na rynku pracy w ramach wszystkich realizowanych operacji.
Liczba operacji, w których zastosowano rozwiązania innowacyjne	Suma wszystkich operacji, w których zastosowano rozwiązania innowacyjne.
Liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby kulturowe	Suma wszystkich projektów wykorzystujących lokalne zasoby kulturowe.
Liczba projektów skierowanych do grup defaworyzowanych i mieszkańców.	Suma wszystkich projektów skierowanych do grup defaworyzowanych i mieszkańców.
Przedsięwzięcie 1.1.1. Rozwój drobnej przedsiębiorczości	
Liczba nowych podmiotów gospodarczych	Suma nowych podmiotów gospodarczych powstałych na skutek wsparcia wszystkich operacji zakładających rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Liczba wspartych podmiotów gospodarczych	Suma wszystkich istniejących podmiotów gospodarczych, które wsparto w ramach realizacji strategii.
Przedsięwzięcie 1.1.2. Wsparcie współpracy wykorzystującej lokalne zasoby i produkty	
Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projektów współpracy międzynarodowej	Suma wszystkich zrealizowanych projektów współpracy, w tym projektów współpracy międzynarodowej
Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	Suma wszystkich LGD uczestniczących w projektach współpracy, łącznie z LGD „Górna Prosna"
Cel szczegółowy 1.2 Wzrost atrakcyjności obszaru, aktywności, współpracy i integracji mieszkańców	
Liczba osób korzystających z nowych obiektów	Suma wszystkich osób, średniorocznie korzystających z nowych obiektów w pierwszym roku po zakończeniu inwestycji.
Wzrost liczby osób odwiedzających obiekty	Wzrost średniorocznej liczby osób korzystających z obiektów w pierwszym roku po zakończeniu inwestycji wyrażony w procentach – średnia ze wszystkich wspartych operacji.
Liczba projektów, w których zastosowano rozwiązania sprzyjające ochronie środowiska i przeciwdziałające zmianom klimatu	Suma wszystkich zrealizowanych projektów, w których zastosowano rozwiązania sprzyjające ochronie środowiska i przeciwdziałające zmianom klimatu
Liczba operacji zrealizowanych we współpracy	Suma wszystkich zrealizowanych projektów z udziałem partnerów
Liczba osób uczestniczących w różnych formach spędzania wolnego czasu lub uczestniczących w działaniach, akcjach, imprezach informacyjnych, edukacyjnych czy integracyjnych	Suma wszystkich osób uczestniczących w różnych formach spędzania wolnego czasu lub uczestniczących w działaniach, akcjach, imprezach informacyjnych, edukacyjnych czy integracyjnych
Liczba osób uczestniczących w działaniach edukacyjno-informacyjnych, którzy uzyskali wiedzę z zakresu ochrony środowiska i zmian klimatu	Suma wszystkich osób uczestniczących w działaniach edukacyjno-informacyjnych, którzy uzyskali wiedzę z zakresu ochrony środowiska i zmian klimatu
Liczba osób z grup defaworyzowanych/ wykluczonych społecznie uczestniczących w działaniach aktywizacyjnych	Suma wszystkich osób z grup defaworyzowanych/ wykluczonych społecznie uczestniczących w działaniach aktywizacyjnych
Liczba osób z organizacji pozarządowych, grup nieformalnych, które wzmocniły swój potencjał społeczny	Suma wszystkich osób z organizacji pozarządowych, grup nieformalnych, które uczestniczyły w działaniach doradczo-aktywizacyjnych
Liczba organizacji i grup zajmujących się osobami defaworyzowanymi/ zagrożonymi wykluczeniem lub dziećmi i młodzieżą, które wzmocniły swój potencjał	Suma wszystkich organizacji pozarządowych i grup nieformalnych zajmujących się osobami defaworyzowanymi/ zagrożonymi wykluczeniem społecznym lub dziećmi i młodzieżą, które wzmocniły swój potencjał
Liczba osób uzyskujących wiedzę o obszarze LGD dzięki udostępnionym materiałom i działaniom promocyjnym	Suma wszystkich osób, które uzyskały wiedzę o obszarze LGD dzięki udostępnionym materiałom i działaniom promocyjnym (liczona jako art. jako nakład materiałów promocyjnych)
Liczba osób uczestniczących w imprezach promocyjnych	Suma wszystkich osób uczestniczących w imprezach promocyjnych
Wzrost liczby osób, odwiedzających zabytki i obiekty	Wzrost średniorocznej liczby osób korzystających z obiektów w pierwszym roku po zakończeniu inwestycji wyrażony w procentach (dla istniejących obiektów) – średnia ze wszystkich wspartych operacji.
Liczba osób korzystających z nowych obiektów	Suma wszystkich osób, średniorocznie korzystających

	z nowych obiektów w pierwszym roku po zakończeniu inwestycji (dla nowych obiektów)
Przedsięwzięcie 1.2.1 Rozwój wielofunkcyjnej i nowoczesnej infrastruktury turystycznej, sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej oraz miejsc spotkań	
Liczba zbudowanych/ przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej, sportowo-rekreacyjnej, kulturalnej oraz miejsc spotkań	Suma wszystkich zbudowanych/ przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej, sportowo-rekreacyjnej, kulturalnej oraz miejsc spotkań
Przedsięwzięcie 1.2.2 Poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu oraz akcje informacyjne, edukacyjne i integracyjne, w tym związane z ochroną środowiska i zmianami klimatu	
Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje	Suma wszystkich operacji, w których zastosowano innowacyjne rozwiązania
Liczba nowych ofert spędzania wolnego czasu lub działań informacyjno-edukacyjnych lub integracyjnych	Suma wszystkich ofert spędzania wolnego czasu lub działań informacyjno-edukacyjnych lub integracyjnych
Przedsięwzięcie 1.2.3 Wsparcie rozwoju kapitału społecznego	
Liczba przeprowadzonych działań doradczo – aktywizacyjnych	Suma wszystkich przeprowadzonych działań doradczo –aktywizacyjnych
Liczba doposażonych organizacji i grup	Suma wszystkich doposażonych organizacji i grup
Przedsięwzięcie 1.2.4 Promocja obszaru i ochrona dziedzictwa lokalnego	
Liczba narzędzi/ materiałów promocyjnych	Suma wszystkich rodzajów narzędzi/materiałów promocyjnych
Liczba imprez promocyjnych	Suma wszystkich imprez promocyjnych specyficznych dla obszaru LGD opisanych w LSR
Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji strategii	Suma wszystkich zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji strategii
Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	Suma wszystkich podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR

5.8. Stan początkowy wskaźników

Do każdego wskaźnika podane są wartości bazowe – początkowe, co obrazuje tabela nr 26 – *Matryca celów i wskaźników*. Przyjęto, że dla wskaźników produktu, które pojawiają się natychmiast i mierzą fizyczne efekty realizacji operacji, wartość bazowa w roku 2014 wynosi 0. W roku 2014 nie realizowano jeszcze LSR i nie poniesiono żadnych kosztów, w związku z czym nie było wyniku w postaci konkretnego, fizycznego efektu (produktu). Dla wskaźników rezultatu, które są miarą osiągania celów szczegółowych i obrazują sposób wykorzystania produktów przez grupę docelową, posłużono się w dużej części pomiarem stanu statycznego. W tym przypadku wartość początkowa zawsze wynosi 0. Natomiast dla stanu dynamicznego w odniesieniu do operacji polegających na podnoszeniu jakości już istniejących obiektów tj. zmiany w odniesieniu do stanu początkowego, próbowano ustalić wartość początkową. Jednakże odstąpiono od tego z powodu możliwości popełnienia zbyt dużego błędu i niewiarygodnych wyników. Ponieważ wszystkie cele zakładają nabory wniosków w formie konkursów, nie ma możliwości aby przewidzieć, które wnioski zostaną wybrane do realizacji i którego obiektu będzie dotyczył projekt. W związku z powyższym odstąpiono od określenia stanu dynamicznego w formie liczbowej i również jego wartość określono jako 0.

5.9. Stan docelowy wskaźników

Stan docelowy przyjętych wskaźników oszacowany został głównie na podstawie przeprowadzonej analizy potrzeb i oczekiwań przedstawicieli poszczególnych sektorów tj. jednostek sektora publicznego, przedsiębiorców, mieszkańców i organizacji pozarządowych funkcjonujących na obszarze LGD. Element ten pozwolił z jednej strony na zaplanowanie poszczególnych działań, natomiast z drugiej strony pozwolił na dobór wskaźników pozwalających na dokonanie pomiaru ich osiągnięcia. Ich ostateczny poziom jest zatem wynikiem diagnozy potrzeb, oczekiwań, możliwości finansowych oraz podziału środków na poszczególne cele LSR.

Wartości docelowe wskaźników, jakie mają zostać osiągnięte dzięki realizacji LSR zostały określone proporcjonalnie do planowanej wielkości zaangażowania środków programu, z których LSR ma być finansowane oraz planowanych poziomów i limitów finansowych dla poszczególnych beneficjentów.

Do każdego wskaźnika produktu podane są okresy przejściowe osiągania założonych wartości i poziomów tj. koniec roku 2018 i 2021, co obrazuje załącznik nr 3 do LSR – *Plan działania*. Natomiast dla wszystkich wskaźników rezultatu i oddziaływania podano termin osiągnięcia wartości docelowych – rok 2023, co obrazuje tabela nr 26 – *Matryca celów i wskaźników*. Wszystkie wskaźniki mają charakter ilościowy.

Tabela nr 25. Wskaźniki kosztów bieżących

Koszty bieżące				
Nazwa wskaźnika	**Jednostka miary**	**Wartość początkowa**	**Wartość końcowa**	**Źródło informacji**
Wskaźnik rezultatu				
Liczba osób/podmiotów, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD	osoba	0	40	dane własne LGD
Wskaźnik produktu				
Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	osobodzień	0	14	dane własne LGD
Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	osobodzień	0	133	dane własne LGD
Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	sztuk	0	200	dane własne LGD

Tabela nr 26. Matryca celów i wskaźników

1.	**Cel ogólny**	**Zrównoważony rozwój obszaru sprzyjający ograniczeniu migracji mieszkańców z terenu LGD**				
1.1.	**Cele szczegółowe**	**Wzrost aktywności gospodarczej i zwiększenie możliwości podejmowania pracy**				
1.2.		**Wzrost atrakcyjności obszaru, aktywności, współpracy i integracji mieszkańców**				
Lp.		**Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego**	**Jednostka miary**	**Stan początkowy 2014 rok**	**Plan 2023 rok**	**Źródło danych/sposób pomiaru**
1.	W.1	Saldo migracji na 1000 osób	osoba	- 3,1	- 2,8	Dane statystyczne GUS, BDL
2.		Ilość podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności	podmiot	74	76	Dane statystyczne GUS, BDL
3.		Ilość osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 ludności	osoba	61	63	Dane statystyczne GUS, BDL
4.		Poziom zadowolenia z aktywności społecznej mieszkańców	%	24%	30%	Badanie ankietowe
Lp.		**Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych**	**Jednostka miary**	**Stan początkowy 2014 rok**	**Plan 2023 rok**	**Źródło danych/sposób pomiaru**
1.	W.1.1	*Liczba utworzonych miejsc pracy*	szt.	0	18	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
2.		Liczba nowych miejsc pracy utworzonych przez podmioty ekonomii społecznej lub w ramach rozpoczęcia działalności gospodarczej w tym przez osoby z grup defaworyzowanych na rynku pracy	szt.	0	6	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
		Liczba operacji, w których zastosowano rozwiązania innowacyjne	szt.	0	2	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
3.		*Liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby kulturowe*	szt.	0	1	Dane własne LGD

4.		*Liczba projektów skierowanych do grup defaworyzowanych i mieszkańców.*	Szt.	0	1	Dane własne LGD
5.	W.1.2	Liczba osób korzystających z nowych obiektów	osoba	0	600	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
6.		*Wzrost liczby osób odwiedzających obiekty*	%	0	20%	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
		Liczba projektów, w których zastosowano rozwiązania sprzyjające ochronie środowiska i przeciwdziałające zmianom klimatu	szt.	0	3	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
		Liczba operacji zrealizowanych we współpracy	szt.	0	5	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
6.		Liczba osób uczestniczących w różnych formach spędzania wolnego czasu lub uczestniczących w działaniach, akcjach, imprezach informacyjnych, edukacyjnych czy integracyjnych	osoba	0	7 000	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
8.		Liczba osób uczestniczących w działaniach edukacyjno-informacyjnych, którzy uzyskali wiedzę z zakresu ochrony środowiska i zmian klimatu	osoba	0	200	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
9.		Liczba osób z grup defaworyzowanych/ wykluczonych społecznie uczestniczących w działaniach aktywizacyjnych	osoba	0	50	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
10.		Liczba osób z organizacji pozarządowych, grup nieformalnych, która wzmocniły swój potencjał społeczny	szt.	0	350	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
11.		Liczba organizacji i grup zajmujących się osobami defaworyzowanymi/ zagrożonymi wykluczeniem lub dziećmi i młodzieżą, które wzmocniły swój	szt.	0	5	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD

			potencjał					
12.			Liczba osób uzyskujących wiedzę o obszarze LGD dzięki udostępnionym materiałom i działaniom promocyjnym	szt.		0	5 000	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
13.			Liczba osób uczestniczących w imprezach promocyjnych	osoby		0	300	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
14.			*Wzrost liczby osób, odwiedzających zabytki i obiekty*	%		0	20%	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
			Liczba osób korzystających z nowych obiektów	osoby			200	
Lp.	**Przedsięwzięcia**		**Grupy docelowe**	**Sposób realizacji**	**Wskaźniki produktu**			
					Nazwa	**Jednostka miary**	**Wartość**	
							początkowa 2014 rok	**końcowa 2023 rok**	**Źródło danych/sposób pomiaru**
1.	W.1.1.1	Rozwój drobnej przedsiębiorczości	Mieszkańcy Podmioty ekonomi społecznej Grupy defaworyzowane przedsiębiorcy	Konkurs	*Liczba nowych podmiotów gospodarczych*	szt.	0	40	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
2.					*Liczba wspartych podmiotów gospodarczych*	szt.	0	7	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
2.	W.1.1.2	Wsparcie współpracy wykorzystującej lokalne zasoby i produkty	Mieszkańcy, Grupy defaworyzowane, Podmioty ekonomi społecznej	Projekt współpracy	*Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projektów współpracy międzynarodowej*	szt.	0	1	Dane własne LGD
3.					*Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy*	szt.	0	5	Dane własne LGD
1.	W.1.2.1	Rozwój	Mieszkańcy	konkurs	Liczba	szt.	0	23	Sprawozdania

		wielofunkcyjnej i nowoczesnej infrastruktury turystycznej, sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej oraz miejsc spotkań	Organizacje pozarządowe Grupy defaworyzowane turyści		zbudowanych/ przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej i sportowo-rekreacyjnej, kulturalnej oraz miejsc spotkań				beneficjentów, dane własne LGD
1.	W.1.2.2	Poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu oraz akcje informacyjne, edukacyjne i integracyjne, w tym związane z ochroną środowiska i zmianami klimatu	Mieszkańcy Organizacje pozarządowe Grupy defaworyzowane turyści	Konkurs Operacja własna Aktywizacja	*Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje*	szt.	0	2	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
2.					Liczba nowych ofert spędzania wolnego czasu lub działań informacyjno-edukacyjnych czy integracyjnych	szt.	0	25	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
1.	W. 1.2.3	Wsparcie rozwoju kapitału społecznego	Organizacje pozarządowe, grupy nieformalne grupy defaworyzowane podmioty ekonomii społecznej	Konkurs Operacja własna Aktywizacja	Liczba przeprowadzonych działań doradczo – aktywizacyjnych	szt.	0	23	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
2.					Liczba doposażonych organizacji i grup	szt.	0	9	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
1.	W. 1.2.4	Promocja obszaru i ochrona dziedzictwa lokalnego	Mieszkańcy Organizacje pozarządowe Grupy defaworyzowane turyści	Konkurs Operacja własna Aktywizacja	Liczba narzędzi/ materiałów promocyjnych	szt.	0	2	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
2.					Liczba imprez promocyjnych	szt.	0	4	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
3.					*Liczba zabytków*	szt.	0	3	Sprawozdania

					poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji strategii				beneficjentów, dane własne LGD
4.					*Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR*	szt.	0	2	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD

Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje – obligatoryjne wskaźniki dla PROW 2014-2020

6. Ogólna charakterystyka przyjętych rozwiązań formalno-instytucjonalnych

W celu przejrzystego prowadzenia procesu wyboru i oceny operacji wypracowano następujące dokumenty:

a) **Procedura przeprowadzania naborów wniosków i wyboru operacji, w wyłączeniem operacji własnych;**
b) **Procedura wyboru operacji własnych;**
c) **Procedura uchwalania i zmiany kryteriów wyboru operacji.**

Dodatkowym dokumentem ułatwiającym proces wyboru i oceny operacji jest **Regulamin Rady** – organu, do którego kompetencji należy wybór operacji, które mają być realizowane w ramach lokalnej strategii rozwoju. Regulamin Rady szczegółowo opisuje cały proces wyboru operacji, w tym przede wszystkim zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji.

W procedurach określono sposób organizacji naborów wniosków, z podaniem trybu ogłaszania, czasu trwania naboru i miejsca składania wniosków. Przewidziano także podawanie do publicznej wiadomości wyników oceny w formie protokołów z posiedzeń Rady.

Przyjęte procedury są: zgodne z przepisami obowiązującymi dla RLKS, niedyskryminujące, przejrzyste, pozwalające uniknąć ryzyka konfliktu interesów (zawierają wzory deklaracji bezstronności oraz księgę interesów), przewidują zachowanie parytetu sektorowego, szczegółowo regulują sytuacje wyjątkowe w procesie oceny wniosków, zapewniają stosowanie tych samych kryteriów w ramach danego naboru, określają tryb wniesienia protestu. Do wszystkich procedur opracowano również w formie załączników wzory uchwał, pism czy protokołów ułatwiających prace organów LGD oraz biura.

Zasady procesu wyboru i oceny operacji wraz z kryteriami wyboru wypracowano z udziałem społeczności lokalnej, a przede wszystkim na spotkaniach grupy roboczej: w czasie warsztatów, dyskusji nad kryteriami wyboru operacji, w badaniu ankietowym dotyczącym rodzajów i wag przyznawanym poszczególnym kryteriom wyboru operacji. Ponadto przeprowadzono wywiady z beneficjentami poprzedniego okresu programowania dotyczące kryteriów wyboru operacji. Ponadto procedury i kryteria były poddane konsultacjom w czasie Dni otwartych (7-8 grudnia 2015) w biurze LGD, podczas których spłynęły uwagi dotyczące kryteriów.

6.1. Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru

Kryteria oraz procedura ich ustanawiania i zmiany została szczegółowo opisana w *Procedurze ustanawiania i zmiany kryteriów*. Kryteria odnoszą się bezpośrednio do problemów i potencjału obszaru określonego w diagnozie oraz przyczyniają się do rozwiązywania priorytetowych problemów i wykorzystania silnych stron LGD. W związku z czym przyczyniają się do osiągania celów i bezpośrednio wpływają na osiąganie wskaźników produktu i rezultatu. W związku z współfinansowaniem operacji z EFRROW kryteria ustalono także zgodnie z wymogami określonymi w PROW 2014-2020 art. przyjmując kryteria związane z: nowymi miejscami pracy, innowacyjnością, ochroną środowiska i klimatu, zaspokojeniem potrzeb grup defaworyzowanych określonych w LSR oraz realizacją operacji realizowanych w miejscowościach zamieszkałych przez mniej niż 5 tys. Osób. Kryteria wyboru zapewniają bezpośrednie osiągnięcie wskaźników określonych dla celów przekrojowych PROW 2014-2020 tj. ochrony środowiska, przeciwdziałania zmianom klimatu i innowacyjności.

Kryteria są obiektywne, niedyskryminujące i przejrzyste. Posiadają metodologię wyliczenia opisaną przy każdym kryterium. Większość kryteriów jest mierzalnych. W przypadku kryteriów jakościowych przedstawiono szczegółowy opis podejścia do ich oceny. Kryteria są określone w zakresie minimalnych i maksymalnych wartości wraz z opisaniem zasad przyznawania punktów w przedziale minimum – maksimum.

Uchwalenie zmian kryteriów wyboru operacji następuje w trybie uchwały Zarządu Stowarzyszenia LGD, która musi być zaakceptowana przez Samorząd Województwa Opolskiego. Za propozycje zmian kryteriów oraz przyjmowanie wniosków w tej sprawie odpowiada Kierownik Biura LGD. Konieczność zmian kryteriów może wynikać, w szczególności z następujących przyczyn: zmiany obowiązujących przepisów regulujących zagadnienia objęte LSR; zmiany dokumentów programowych lub rozporządzeń dotyczących zagadnień objętych LSR; uwag zgłoszonych przez Instytucję Wdrażającą; uwag zgłoszonych przez kontrolę; wniosków wynikających z praktycznego stosowania LSR, w szczególności zgłoszonych przez Radę, przeprowadzonej ewaluacji LSR, wniosków zgłoszonych przez beneficjentów.

Zasady tworzenia i zmiany kryteriów oraz wybór określonych kryteriów i ich waga stosowana przy ocenie operacji były konsultowane ze społecznością lokalną art. poprzez specjalną ankietę hierarchizującą kryteria. Przewiduje się także konsultacje społeczne każdorazowo w razie konieczności zmiany kryteriów, co zostało szczegółowo opisane w *Procedurze ustanawiania i zmiany kryteriów*.

Tabela 27. Powiązanie kryteriów wyboru z diagnozą obszaru, celami i wskaźnikami

Kryterium wyboru	Odniesienie do:		
	diagnozy	celów	wskaźników
Realizacja operacji spowoduje utworzenie nowego miejsca pracy	Problem związany z niewystarczającą ilością miejsc pracy wiąże się z niską aktywnością gospodarczą obszaru LGD, co ma potwierdzenie w diagnozie.	Cel szczegółowy 1.1 Wzrost aktywności gospodarczej i zwiększenie możliwości podejmowania pracy	*Wskaźnik rezultatu: Liczba utworzonych miejsc pracy*
Realizacja operacji spowoduje utworzenie nowego miejsca pracy przez podmiot ekonomii społecznej lub w ramach rozpoczęcia działalności gospodarczej przez osoby z grup defaworyzowanych	W diagnozie obszaru określono grupy defaworyzowane na rynku pracy, dla których powinny być przewidziane dodatkowe preferencje przy korzystaniu ze wsparcia. Ponadto grupami zagrożonymi wykluczeniem, w tym z rynku pracy zajmują się podmioty ekonomii społecznej – spółdzielnie, które wymagają wsparcia ze względu na swój specyficzny charakter.	Cel szczegółowy 1.1 Wzrost aktywności gospodarczej i zwiększenie możliwości podejmowania pracy	*Wskaźnik rezultatu:* Liczba nowych miejsc pracy utworzonych przez podmioty ekonomii społecznej lub w ramach rozpoczęcia działalności gospodarczej w tym przez osoby z grup defaworyzowanych na rynku pracy
Operacja dotyczy rozwiązań innowacyjnych *Operacja ma charakter innowacyjny*	Rozwój przedsiębiorczości na terenach wiejskich powinien odbywać się przede wszystkim poprzez podnoszenie konkurencyjności firm, w tym poprzez dostęp do innowacji. Równie ważne są innowacje w działaniach społecznych, mogące przyciągnąć do proponowanej oferty więcej osób.	Cel szczegółowy 1.1 Wzrost aktywności gospodarczej i zwiększenie możliwości podejmowania pracy Przedsięwzięcie 1.2.2. Poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu oraz akcje informacyjne, edukacyjne i integracyjne, w tym związane z ochroną środowiska i zmianami klimatu 1.2.4. Promocja obszaru i ochrona dziedzictwa lokalnego	*Wskaźnik rezultatu:* Liczba operacji, w których zastosowano rozwiązania innowacyjne *Wskaźnik produktu:* Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje
Czas realizacji operacji	Dla obszaru LGD notuje się znacząco niższą aktywność gospodarczą niż przeciętnie w województwie opolskim, a także w powiecie oleskim. W związku z tym należy wspierać jak największą liczbę osób i podmiotów do skutecznej i efektywnej realizacji operacji, w związku z czym preferowane będą operacje o krótszym okresie realizacji.	Cel szczegółowy 1.1 Wzrost aktywności gospodarczej i zwiększenie możliwości podejmowania pracy	*Wskaźnik produktu:* Liczba nowych podmiotów gospodarczych, Liczba wspartych podmiotów gospodarczych.
Wysokość wnioskowanej dotacji	Dla obszaru LGD notuje się znacząco niższą	Cel szczegółowy 1.1 Wzrost	*Wskaźnik produktu:* Liczba wspartych

	aktywność gospodarczą niż przeciętnie w województwie opolskim, a także w powiecie oleskim. Także aktywność społeczna mieszkańców ogółem jest niezadowalająca. W związku z tym należy wspierać jak największą liczbę osób i podmiotów.	aktywności gospodarczej i zwiększenie możliwości podejmowania pracy Cel szczegółowy 1.2. Wzrost atrakcyjności obszaru, aktywności, współpracy i integracji mieszkańców	podmiotów gospodarczych (zakłada się większą ilość operacji ze względu na premiowany niższy poziom wnioskowanych dotacji). Dotyczy również pozostałych wskaźników produktu.
Wysokość wkładu własnego	Dla obszaru LGD notuje się znacząco niższą aktywność gospodarczą niż przeciętnie w województwie opolskim, a także w powiecie oleskim. W związku z tym, podstawowym działaniem, który ma realizować strategia jest pobudzenie przedsiębiorczości i aktywności art. przez wsparcie jak największej liczby osób i podmiotów.	Cel szczegółowy 1.1 Wzrost aktywności gospodarczej i zwiększenie możliwości podejmowania pracy	*Wskaźnik produktu:* Liczba wspartych podmiotów gospodarczych (– zakłada się większą ilość operacji ze względu na premiowaną wyższą wysokość wkładu własnego i niższe dofinansowanie projektów)
Wniosek konsultowany z Biurem LGD	Wiele podmiotów i organizacji zgłaszało problem z sięganiem po dotacje i wypełnianiem skomplikowanych formularzy. Pomoc w tym względzie zapewni wyższą jakość składanych wniosków.	Cel szczegółowy 1.2. Wzrost atrakcyjności obszaru, aktywności, współpracy i integracji mieszkańców	*Dotyczy wskaźnika produktu:* Liczba przeprowadzonych działań doradczo – aktywizacyjnych
Operacja realizowana w miejscowościach zamieszkałych przez mniej niż 5 tys. Mieszkańców	Infrastruktura sportowo-rekreacyjna najwolniej rozwija się w miejscowościach małych. Zarówno ilość, jakość, jak i różnorodność infrastruktury najmniejsza jest w niewielkich miejscowościach.	Cel szczegółowy 1.2. Wzrost atrakcyjności obszaru, aktywności, współpracy i integracji mieszkańców	*Dotyczy wskaźnika produktu:* Liczba zbudowanych/przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej, sportowo-rekreacyjnej, kulturalnej oraz miejsc spotkań.
W realizacji operacji zastosowano rozwiązania sprzyjające ochronie środowiska i przeciwdziałające zmianom klimatu	Jednym z problemów wykazanych w diagnozie jest zanieczyszczenie środowiska. w szczególności wód i powietrza (niska emisja)	Cel szczegółowy 1.2. Wzrost atrakcyjności obszaru, aktywności, współpracy i integracji mieszkańców	*Wskaźnik rezultatu:* Liczba projektów, w których zastosowano rozwiązania sprzyjające ochronie środowiska i zmianom klimatu
Operacja jest skierowana do grup defaworyzowanych na rynku pracy/ zagrożonych wykluczeniem społecznym	W diagnozie obszaru określono grupy defaworyzowane na rynku pracy oraz zagrożone wykluczeniem społecznym, dla których powinny być przewidziane specjalne działania w celu ich aktywizacji.	Cel szczegółowy 1.2. Wzrost atrakcyjności obszaru, aktywności, współpracy i integracji mieszkańców	*Wskaźnik rezultatu:* Liczba osób z grup defaworyzowanych/ wykluczonych społecznie uczestniczących w różnego typu działaniach aktywizacyjnych
Obszar oddziaływania operacji	Diagnoza wykazała aktywność społeczną	Cel szczegółowy 1.2. Wzrost	*Wskaźniki rezultatu:*

	mieszkańców ogółem jako niezadowalająca. Im większe oddziaływanie różnych form aktywności tym bardziej sprzyja to pobudzeniu ogólne aktywności mieszkańców.	atrakcyjności obszaru, aktywności, współpracy i integracji mieszkańców	Liczba osób uczestniczących w różnych formach spędzania wolnego czasu lub uczestniczących w działaniach, akcjach, imprezach informacyjnych, edukacyjnych
Operacja dotyczy obiektów zabytkowych poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim	Obszar LGD posiada znaczne zasoby dziedzictwa kulturowego, ale stan zachowania zabytkowych obiektów jest często zły, należy powstrzymać postępującą degradację obiektów zabytkowych.	Cel szczegółowy 1.2. Wzrost atrakcyjności obszaru, aktywności, współpracy i integracji mieszkańców	*Wskaźnik produktu:* Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji strategii *Wskaźnik rezultatu:* Wzrost liczby osób, odwiedzających zabytki i obiekty
Operacja poszerzy wiedzę mieszkańców z zakresu ochrony środowiska i zmian klimatycznych.	Jednym z problemów wykazanych w diagnozie jest zanieczyszczenie środowiska, w szczególności wód i powietrza (niska emisja) oraz mała świadomość ekologiczna mieszkańców.	Cel szczegółowy 1.2. Wzrost atrakcyjności obszaru, aktywności, współpracy i integracji mieszkańców	*Wskaźnik rezultatu:* Liczba osób uczestniczących w działaniach edukacyjno-informacyjnych, którzy uzyskali wiedzę z zakresu ochrony środowiska i zmiany klimatu
Operacja dotyczy wzmocnienia potencjału organizacji lub grupy, która zajmuje się dziećmi i młodzieżą lub seniorami	W diagnozie obszaru określono grupy docelowe, w tym art. grupy zagrożone wykluczeniem społecznym oraz dzieci i młodzież, dla których powinny być przewidziane specjalne działania w celu ich aktywizacji.	Cel szczegółowy 1.2. Wzrost atrakcyjności obszaru, aktywności, współpracy i integracji mieszkańców	*Wskaźnik rezultatu:* Liczba organizacji i grup zajmujących się osobami defaworyzowanymi/ zagrożonymi wykluczeniem lub dziećmi i młodzieżą, które wzmocniły swój potencjał
Operacja dotyczy wzmocnienia potencjału grup defaworyzowanych lub wzmocnienia potencjału organizacji, która zajmuje się takimi grupami	W diagnozie obszaru określono grupy defaworyzowane na rynku pracy, dla których powinny być przewidziane specjalne działania w celu ich aktywizacji.	Cel szczegółowy 1.2. Wzrost atrakcyjności obszaru, aktywności, współpracy i integracji mieszkańców	*Wskaźnik rezultatu:* Liczba organizacji i grup zajmujących się osobami defaworyzowanymi/ zagrożonymi wykluczeniem lub dziećmi i młodzieżą, które wzmocniły swój potencjał
Operacja dotyczy imprezy specyficznej dla LGD opisanej w LSR	Diagnoza wymienia i opisuje imprezy specyficzne dla obszaru LGD o krajowej lub międzynarodowej randze.	Cel szczegółowy 1.2. Wzrost atrakcyjności obszaru, aktywności, współpracy i integracji mieszkańców	*Wskaźnik produktu:* Liczba imprez promocyjnych
Operacja dotyczy narzędzi/materiałów promocyjnych	W diagnozie wykazano potrzebę promocji obszaru zarówno dla podniesienia wiedzy mieszkańców jak i turystów.	Cel szczegółowy 1.2. Wzrost atrakcyjności obszaru, aktywności, współpracy i integracji mieszkańców	*Wskaźnik produktu:* Liczba narzędzi/materiałów promocyjnych
Operacja dotyczy działań związanych z muzeami, izbami	W diagnozie wykazano znaczący potencjał historyczny i kulturowy, który wymaga ochrony i	Cel szczegółowy 1.2. Wzrost atrakcyjności obszaru, aktywności,	*Wskaźnik produktu:* Liczba podmiotów działających w sferze

pamięci/tradycji	kultywowania.	współpracy i integracji mieszkańców	kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR

Operacja dotyczy rozwiązań innowacyjnych – kryteria zgodne z wymogami określonymi w PROW 2014-2020

6.2. Innowacyjność

Innowacyjność rozwiązań zastosowana w LSR odnosi się zarówno do opracowania, jak i wdrażania strategii. W ramach działań innowacyjnych przy pracach nad strategią zdefiniowano i przewidziano wsparcie nowych, nietypowych grup (grup defaworyzowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym). Jest to odpowiedź na problem zgłoszony przez mieszkańców, który do tej pory nie był w wystarczającym stopniu uwzględniony w kierunkach rozwoju LGD. W ramach realizacji strategii przewiduje się innowacyjne formy wsparcia – wykorzystanie nowych instrumentów w rozwiązywaniu dotychczasowych problemów.

Definicja innowacyjności stosowana w LSR – wprowadzenie na rynek przez wnioskodawcę nowego towaru lub usługi, lub znaczące ulepszenie oferowanych uprzednio towarów lub usług w odniesieniu do ich charakterystyk lub przeznaczenia. Ulepszenie może dotyczyć uwarunkowań technicznych (sposób robienia czegoś), technologicznych (metodę przetwarzania dóbr materialnych w dobra użyteczne lub wiedza o tym procesie), funkcjonalnych (organizacja pracy, marketing, procesy w przedsiębiorstwie). Innowacja może też polegać na nowym sposobie wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów: przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych.

Definicja innowacji społecznej stosowana w LSR – to eksperymentalne działania społeczne (nie realizowane do tej pory na obszarze) mające na celu polepszenie jakości życia osób, społeczności, firm, środowisk branżowych czy grup społecznych.

Kryteria wyboru operacji uwzględniają art. ocenę wniosku pod kątem zastosowanych rozwiązań innowacyjnych w ramach danej operacji, gdzie zastosowanie mają powyższe definicje innowacyjności. Kryteria wyboru uwzględniające innowacje:

- *operacja dotyczy rozwiązań innowacyjnych* stosowana przy ocenie Przedsięwzięcia 1.1.1. Rozwój drobnej przedsiębiorczości,
- *operacja ma charakter innowacyjny* stosowana przy ocenie Przedsięwzięcia 1.2.2 Poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu oraz akcje informacyjne, edukacyjne i integracyjne, w tym związane z ochroną środowiska i zmianami klimatu.

Każdy z członków Rady będzie posiadał obowiązek określenia, czy oceniana przez niego operacja w ramach powyższego przedsięwzięcia posiada charakter innowacyjny, zgodnie z określoną w LSR definicją innowacyjności czy też nie, przyznając na karcie ocen odpowiednią ilość punktów.

Uszczegółowienie definicji innowacyjności znajduje się także w rozdziale 5 w opisie Przedsięwzięcia 1.1.1. Rozwój drobnej przedsiębiorczości oraz Przedsięwzięcia 1.2.2. Poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu oraz akcje informacyjne, edukacyjne i integracyjne, w tym związane z ochroną środowiska i zmianami klimatu.

6.3. Projekty realizowane w ramach LSR, w tym grantowe i operacje własne

W ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Górna Prosna" zakłada się realizację operacji realizowanych przez podmioty inne niż LGD. Przewiduje się także możliwość realizacji projektów własnych, jako uzupełnienie innych projektów w ramach danego przedsięwzięcia, w szczególności w razie konieczności uzupełnienia poziomu realizacji wskaźników.

Nie przewiduje się realizacji projektów grantowych w ramach LSR i PROW 2014-2020.

W ramach LSR określono:

- **wysokość wsparcia na rozpoczęcie działalności gospodarczej wynoszącą – 12 500 Euro,** kwotę tej wysokości przyjęto ze względu na sytuację społeczno-gospodarczą na obszarze LGD, w diagnozie obszaru wykazano, że występuje tu znacząco niższa aktywność gospodarcza niż przeciętnie w województwie opolskim, a także w powiecie oleskim, w związku z czym jednym z najważniejszych celów LSR jest pobudzenie przedsiębiorczości oraz udzielenie wsparcia dla jak największej ilości osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą, w związku z czym nie określa się również rodzaju preferowanej działalności gospodarczej, aby nie ograniczać potencjalnych beneficjentów, ponadto w poprzednim okresie programowania większość beneficjentów w ramach rozpoczęcia działalności gospodarczej wnioskowała o niewielkie kwoty, poniżej 12 500 Euro zł,
- **limit pomocy**, zgodnie z § 18 ustęp 1 *rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność" objętego PROW 2014-2020*, w przypadku:
  - podmiotu wykonującego działalność gospodarczą, do której stosuje się przepisy ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej – 60% kosztów kwalifikowanych,
  - w przypadku pozostałych podmiotów – 90% (za wyjątkiem jednostki sektora finansów publicznych dla którego rozporządzenie przewiduje pomoc w wysokości do 63,63% kosztów kwalifikowalnych).

Natomiast zasady ustalania kwoty wsparcia w trakcie procedury wyboru i oceny operacji opisuje szczegółowo **Regulamin Rady**, który w **§ 26** określa: „Ustalanie kwoty wsparcia przez Radę, o którym mowa w art. 4 ust. 3 pkt 4 lit. b ustawy o RLKS (w ramach naborów wniosków na realizację operacji przez podmioty inne niż LGD), polega na ustaleniu przez Członków Rady zasadnej kwoty pomocy, jaka powinna zostać przyznana na realizację operacji objętej wnioskiem, w świetle postanowień LSR, oraz zgodnie z § 16 oraz § 18 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia. W ramach ustalenia kwoty wsparcia, o której mowa w ust. 1, porównywana jest wysokość kwoty wsparcia wpisana we wniosku z maksymalną wysokością kwoty wsparcia dla danego rodzaju operacji, która wynika z:

1) § 16 lub § 18 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia oraz
2) postanowień LSR odnoszących się do maksymalnej kwoty lub maksymalnej intensywności wsparcia.

W przypadku, gdy wpisana przez wnioskodawcę we wniosku kwota jest wyższa niż wynikająca z zasad określonych w ust. 2, kwota wsparcia powinna ulec obniżeniu do wartości ustalonej zgodnie z tymi zasadami."

6.4. Plan działania

Przyjęty *Plan działania* (załącznik nr 3 do LSR) odzwierciedla planowany harmonogram wykorzystania środków EFRROW w poszczególnych latach. Przyjęto jako tzw. Kamienie milowe wdrażania LSR – lata: 2018, 2021 oraz 2023. Są to też daty przeprowadzanych ewaluacji i wdrażania wniosków z niej wynikających. Wszystkim celom oraz przedsięwzięciom przypisano wskaźniki, które najlepiej charakteryzują dany cel, czy przedsięwzięcie. W ramach Planu działania będą przeprowadzane konkursy na operacje inne niż operacje własne LGD. W latach 2016 – 2018 realizowany będzie jeden projekt współpracy. Założono również możliwość realizacji operacji własnych, w przypadku braku wnioskodawców na ogłoszone nabory lub nieosiągnięcie zakładanych wskaźników, związane z: celem szczegółowym 1.2 Wzrost atrakcyjności obszaru, aktywności, współpracy i integracji mieszkańców. Plan działania zakłada również koszty związane z aktywizacją i animacją, w tym związane z realizacją *Planu komunikacji*.

Plan działania opracowano na podstawie procesu partycypacyjnego. Obecny kształt Planu został wypracowany na spotkaniu grupy roboczej, podczas warsztatów dotyczących przekształcania drzew problemów w strukturę celów, gdzie zaproponowano również konkretne przedsięwzięcia i wskaźniki ich osiągania. Przeprowadzono również badanie ankietowe, w tym on-line dotyczące oczekiwanych przez mieszkańców działań (typów projektów), co miało bezpośrednie przełożenie na zaplanowane wskaźniki w Planie, a także grupowe wywiady zogniskowane dla grup uznanych za defaworyzowane na rynku pracy (młodzi i 50+) dotyczące oczekiwanych przez te grupy działań i okresu ich wdrażania. W czasie konsultacji z mieszkańcami: na 4 spotkaniach w każdej z gmin dyskutowano na temat określania celów, przedsięwzięć i wskaźników. Ponadto ostateczne konsultacje odbyły się w ramach dni otwartych, w wnioski składane były również w punktach konsultacyjnych w 4 urzędach gmin (koordynatorzy gminni).

Plan działania jest bezpośrednio powiązany z celami i przedsięwzięciami. Plan działania zawiera szczegółowe wskazanie harmonogramu osiągania poszczególnych wskaźników produktu (w trzech przedziałach czasowych: 2016 – 2018, 2019 – 2021, 2022 – 2023), dla określonych w strategii przedsięwzięć, co w konsekwencji przekłada się na osiągnięcie poszczególnych celów.

Wskaźniki będą realizowane etapowo, rok w którym będą zrealizowane poszczególne wskaźniki, a w związku z tym osiągnięte zostaną przedsięwzięcia i poszczególne cele przedstawia poniższa tabela. Cel szczegółowy 1.1 zostanie osiągnięty do 2021, a cel szczegółowy 1.2 do 2023 roku.

Tabela nr 28. Związek między planem działania, a celami - terminy realizacji przedsięwzięć i celów

Przedsięwzięcia i cele szczegółowe	Okres realizacji wskaźników		
	2016-2018	2019-2021	2022-2023
Przedsięwzięcie 1.1.1. Rozwój drobnej przedsiębiorczości			
Przedsięwzięcie 1.1.2. Wsparcie współpracy wykorzystującej lokalne zasoby i produkty			
Cel szczegółowy 1.1. Wzrost aktywności gospodarczej i zwiększenie możliwości podejmowania pracy			
Przedsięwzięcie 1.2.1. Rozwój wielofunkcyjnej i nowoczesnej infrastruktury			

turystycznej, sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej oraz miejsc spotkań			
Przedsięwzięcie 1.2.2. Poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu oraz akcje informacyjne, edukacyjne i integracyjne, w tym związane z ochroną środowiska i zmianami klimatu			
Przedsięwzięcie 1.2.3. Wsparcie rozwoju kapitału społecznego			
Przedsięwzięcie 1.2.4. Promocja obszaru i ochrona dziedzictwa lokalnego			
Cel szczegółowy 1.2. Wzrost atrakcyjności obszaru, aktywności, współpracy i integracji mieszkańców			

7. Budżet LSR

7.1. Ogólna charakterystyka budżetu

Lokalna strategia rozwoju LGD „Górna Prosna" jest strategią monofunduszową, gdzie jedynym źródłem finansowania LSR będzie EFRROW w ramach PROW 2014 – 2020. Przygotowując budżet kierowano się maksymalnymi progami finansowymi przewidywanymi dla LGD „Górna Prosna" na poszczególne poddziałania oraz **limitem 50% środków z budżetu LSR z wdrażania LSR przeznaczonych na przedsięwzięcia związane na tworzenie i utrzymaniem miejsc pracy.** Ponadto zaplanowane przeznaczenie środków finansowych, ujętych w budżecie uwzględnia poziom średnich nakładów i wnioskowanych kwot na podobne działania w poprzednim okresie programowania

Całkowity budżet dla LGD = **2 074 745,00 Euro**
w tym:

Realizacja LSR = 1 706 000,00 Euro,
w tym:
operacje związane z tworzeniem i utrzymaniem miejsc pracy = **819 015,29 Euro**
Wdrażanie projektów współpracy (2%) = 23 750,00 Euro
Koszty bieżące i aktywizacja = 344 995,00 Euro
w tym:
Aktywizacja = 15 912,50 Euro, w jej ramach będzie realizowany *Plan komunikacji*
Koszty bieżące = 329 082,50 Euro

Aby zwiększyć oddziaływanie LSR i w większym stopniu wykorzystać przyznaną pomoc, **w ramach kryteriów oceny operacji premiowane będą projekty, w których wkład własny wnioskodawcy będzie przekraczał intensywność pomocy** określoną w LSR jako maksymalna. Kryterium to jest przewidziane w ramach przedsięwzięcia: Przedsięwzięcie 1.1.1. Rozwój drobnej przedsiębiorczości.

LGD przewidziała także **w ramach projektów własnych LGD większy udział środków własnych niż wynikający z przepisów dotyczących PROW 2014-2020.**

7.2. Powiązanie budżetu z celami LSR

Budżet przewidziany na realizację celu ogólnego i celów szczegółowych w ramach wdrażania LSR wynosi **1 706 000,00** Euro. Jego szczegółowy podział na poszczególne przedsięwzięcia oraz okresy realizacji poszczególnych wskaźników znajdują się w *Planie działania* – załączniku nr 3 do LSR.

Cele szczegółowe, przedsięwzięcia i wskaźniki będą realizowane w ramach budżetu za pomocą kwot z poszczególnych poddziałań: wdrażania LSR, projektów współpracy, bądź kosztów na aktywizację. Z uwagi na fakt, że większość działań aktywizacyjnych będzie prowadzona przez pracowników biura w ramach ich obowiązków, na wdrażanie Planu komunikacji oraz dodatkowe działania animacyjne przewidziano 15 912,50 Euro. Będą one realizowane w ramach celu szczegółowego 1.2 Wzrost atrakcyjności obszaru, aktywności, współpracy i integracji mieszkańców. Zdecydowana większość przedsięwzięć będzie realizowana w ramach wdrażania LSR. Cel szczegółowy 1.1. Wzrost aktywności gospodarczej i zwiększenie możliwości podejmowania pracy będzie wdrażany również w ramach projektu współpracy.

Tabela nr 29. Powiązanie budżetu z celami

Cele	Budżet (EUR)
Przedsięwzięcie 1.1.1. Rozwój drobnej przedsiębiorczości	819 015,29
Przedsięwzięcie 1.1.2. Wsparcie współpracy wykorzystującej lokalne zasoby i produkty	23 750,00
Razem cel szczegółowy 1.1. Wzrost aktywności gospodarczej i zwiększenie możliwości podejmowania pracy	842 765,29
Przedsięwzięcie 1.2.1. Rozwój wielofunkcyjnej i nowoczesnej infrastruktury turystycznej, sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej oraz miejsc spotkań	530 436,59
Przedsięwzięcie 1.2.2. Poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu oraz akcje informacyjne, edukacyjne i integracyjne, w tym związane z ochroną środowiska i zmianami klimatu	61 301,10
Przedsięwzięcie 1.2.3. Wsparcie rozwoju kapitału społecznego	137 330,76
Przedsięwzięcie 1.2.4. Promocja obszaru i ochrona dziedzictwa lokalnego	173 828,76
Razem cel szczegółowy 1.2. Wzrost atrakcyjności obszaru, aktywności, współpracy i integracji mieszkańców	902 897,21
Razem cel ogólny 1 Zrównoważony rozwój obszaru sprzyjający ograniczeniu migracji mieszkańców z terenu LGD	**1 745 662,50**

8. Plan komunikacji

Głównym celem planu komunikacji jest raportowanie mieszkańcom o stanie realizacji LSR (w tym o stopniu osiągania celów i wskaźników), jak i bieżące informowanie potencjalnych wnioskodawców o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR. Zakłada się, że intensywność i jakość przekazywanych informacji przełoży się na zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej w działalność LGD, a tym samym pozytywnie wpłynie na jakość zgłaszanych operacji i wniosków. Planowane działania mają wzbudzić zainteresowanie oraz zachęcić potencjalnych beneficjentów do aplikowania o środki, zwiększając liczbę zrealizowanych inwestycji.

Celem działań komunikacyjnych jest ponadto utrwalenie i pogłębienie akceptacji i przychylności mieszkańców obszaru LGD dla realizacji LSR. Niniejszy plan komunikacji zawiera szereg dotychczas nie stosowanych lub stosowanych w mniejszym zakresie środków przekazu. Innowacją będzie szersza niż dotychczas współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy, ośrodkami pomocy społecznej i szkołami, która pozwoli na dotarcie do grup społecznych wymienionych w LSR jako defaworyzowane na rynku pracy oraz zagrożone wykluczeniem społecznym. Kolejnym działaniem dotąd nie stosowanym, będzie wykorzystanie ogłoszeń parafialnych podczas niedzielnych Mszy Świętych. Poza specyficznymi metodami docierania do grup społecznych defaworyzowanych na rynku pracy i zagrożonych wykluczeniem społecznym plan komunikacji przewiduje wykorzystanie kanałów komunikacji uznanych przez społeczność za najbardziej właściwe. Będą nimi informacje na stronach internetowych LGD oraz gmin – członków LGD, aktywność na portalu społecznościowym, poczta elektroniczna, a także informacje w prasie lokalnej i biuletynach gminnych. W większym stopniu planuje się również wykorzystywać tablice ogłoszeniowe zlokalizowane we wszystkich sołectwach.

Szczegółowy wykaz zakładanych efektów dotyczących poszczególnych działań komunikacyjnych zawiera *Plan Komunikacji* – załącznik nr 5 do LSR. Podstawowym efektem przewidzianych działań ma być przekazanie informacji maksymalnie dużej liczbie mieszkańców obszaru objętego LSR, podniesienie ich wiedzy, wzmocnienie dobrego wizerunku LGD, a w konsekwencji wzrost aktywności mieszkańców podczas naborów na projekty oraz innych działań prowadzonych przez LGD, np. szkoleń, spotkań lub imprez integracyjnych.

Miernikami efektów działań komunikacyjnych będą:

- wzrost liczby odwiedzin strony internetowej i profilu na portalu społecznościowym LGD,
- wyniki ankiet po spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych,
- liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych,
- liczba osób z grup defaworyzowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym uczestniczących w spotkaniach,
- zwiększenie udziału przedstawicieli grup defaworyzowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym w realizowanych projektach w stosunku do poprzedniego okresu programowania.

Łączny budżet Planu komunikacji wynosi 3 312,50 Euro, przy czym wydatki będą ponoszone od roku 2016 do roku 2023 włącznie. Największy nacisk na działania komunikacyjne będzie położony w okresach poprzedzających

nabory wniosków. W późniejszych latach komunikacja opierać się będzie na bezpłatnych działaniach skoncentrowanych na przekazywaniu informacji o realizacji LSR.

9. Zintegrowanie

9.1. Zgodność i komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi/ strategicznymi

Cele główne i szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR) są zgodne i komplementarne z misją, wyzwaniami, celami i działaniami ujętymi w *Strategii rozwoju województwa opolskiego do 2020 roku*, przyjętej uchwałą nr XXV/325/2012 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 grudnia 2012 roku.

Wizją regionu określoną w Strategii jest stwierdzenie, iż: „Województwo opolskie to wielokulturowy region wykształconych, otwartych i aktywnych mieszkańców, z konkurencyjną i innowacyjną gospodarką oraz z przyjaznym środowiskiem życia". W ramach dokumentu zdefiniowano: 5 wyzwań, 10 strategicznych celów, 36 celów operacyjnych oraz działania służące ich realizacji.

Do celów strategicznych ujętych w SRWO 2020 zaliczamy:

- Cel strategiczny 1. Konkurencyjny i stabilny rynek pracy,
- Cel strategiczny 2. Aktywna społeczność regionalna,
- Cel strategiczny 3. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka,
- Cel strategiczny 4. Dynamiczne przedsiębiorstwa,
- Cel strategiczny 5. Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno-kulturalna,
- Cel strategiczny 6. Dobra dostępność rynków pracy, dóbr i usług,
- Cel strategiczny 7. Wysoka jakość środowiska,
- Cel strategiczny 8. Konkurencyjna aglomeracja opolska,
- Cel strategiczny 9. Ośrodki miejskie biegunami wzrostu,
- Cel strategiczny 10. Wielofunkcyjne obszary wiejskie.

Zapisy niniejszego LSR znajdują odzwierciedlenie praktycznie we wszystkim celach, za wyjątkiem celu 8 i 9 ale w najpełniejszy sposób wpisują się w cel strategiczny 10 Wielofunkcyjne obszary wiejskie. Działania przewidziane w LSR związane z realizacją Celu szczegółowego 1.1 Wzrost aktywności gospodarczej i zwiększenie możliwości podejmowania pracy oraz Celu szczegółowy 1.2. Wzrost atrakcyjności obszaru, aktywności, współpracy i integracji mieszkańców są zgodne i komplementarne z celem strategicznym 10 zawartym w Strategii rozwoju województwa opolskiego do 2020.

Aby zachować pełną komplementarność działań, które będą prowadzone w ramach wdrażania LSR, porównano cele przewidziane do realizacji dla LGD „Górna Prosna" z celami i założeniami innych dokumentów planistycznych realizowanych na obszarze gmin: Gorzów Śląski, Radłów, Praszka i Rudniki. Sformułowane w LSR cele są zgodne z następującymi celami dokumentów strategicznych/planistycznych poszczególnych gmin:

Tabela nr 30. Porównanie celów i założeń dokumentów strategicznych/planistycznych gmin leżących na terenie LGD „Górna Prosna" do celów i przedsięwzięć LSR

	Gmina Gorzów Śląski	Gmina Praszka	Gmina Radłów	Gmina Rudniki
Cele i założenia gminnych dokumentów planistycznych	I. Zachowanie i ochrona walorów naturalnych oraz wyposażenie gminy w pełen zakres nowoczesnej infrastruktury technicznej II. Stworzenie warunków do funkcjonowania różnorodnych zakładów pracy, aktywizację obszarów wiejskich i wypromowanie oferty turystyczno - rekreacyjnej	Cel operacyjny 1.1. – Społeczeństwo obywatelskie 1.3. – Organizacje pozarządowe 3.1. – Usługi edukacyjne 4.1. – Odnawialne źródła energii i niskoemisyjność 5.3. – Współpraca z partnerami rozwoju	1.właściwe zagospodarowanie zespołów i obiektów zabytkowych 2.aktywizacja działań ukierunkowanych na rozwój funkcji turystyki i wypoczynku	2.1 Wspieranie aktywności społecznej mieszkańców gminy. 2.2 Wspieranie rozwoju kapitału ludzkiego oraz wiedzy i umiejętności mieszkańców gminy 2.3 Wspieranie integracji i włączenia społecznego 2.4 Wspieranie i promowanie oferty do zamieszkania i spędzania wolnego czasu
Cele LSR „Górna Prosna" **Cel ogólny 1:** Zrównoważony rozwój obszaru sprzyjający ograniczeniu migracji mieszkańców z terenu LGD **Cel szczegółowy 1.2.**: Wzrost atrakcyjności obszaru, aktywności, współpracy i integracji mieszkańców				
Cele i założenia gminnych dokumentów planistycznych	II. Stworzenie warunków do funkcjonowania różnorodnych zakładów pracy, aktywizację obszarów wiejskich i wypromowanie oferty turystyczno - rekreacyjnej	Cel operacyjny 2.1. – Przedsiębiorczość 2.3. Zatrudnienie	3.Poszukiwanie nowych możliwości pozyskiwania dochodów 4. Wykorzystywanie naturalnych zasobów gminy	3.1 Wzmocnienie i wykorzystanie istniejących instrumentów wsparcia rozwoju gospodarczego 3.2 Wspieranie rozwoju gospodarczego 3.3 Podnoszenie konkurencyjności obszarów wiejskich
Cele LSR „Górna Prosna" **Cel ogólny 1:** Zrównoważony rozwój obszaru sprzyjający ograniczeniu migracji mieszkańców z terenu LGD **Cel szczegółowy 1.1.** : Wzrost aktywności gospodarczej i zwiększenie możliwości podejmowania pracy				

9.2. Sposób integrowania różnych sektorów, partnerów, zasobów i branż w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć

Planowane w strategii przedsięwzięcia i operacje będą realizowane przez podmioty z różnych sektorów, uzupełniając się i tworząc tzw. wartość dodaną w rozwoju obszaru LGD „Górna Prosna". W ramach przedsięwzięć realizowane będą operacje wykorzystujące różne zasoby przyrodnicze, kulturowe, historyczne i społeczne. Wszystkie działania przewidziane w ramach LSR są zintegrowane i mają na celu wzrost aktywności gospodarczej i społecznej. Wdrażanie strategii jest procesem kompleksowym, który odbywa się na kilku poziomach oddziaływania społecznego, z uwzględnieniem udziału administracji publicznej oraz sektora gospodarczego. Zintegrowanie odbywa się więc już na poziomie tworzenia lokalnej grupy działania, partycypacji społecznej przy opracowywaniu LSR, a następnie podczas wdrażania strategii.

W ramach celów i planowanych przedsięwzięć, wyraźnie daje się zauważyć, że każdy z sektorów pozostaje w efekcie korelacji z innymi, wzajemnie się uzupełniając. Występuje łączenie różnych form działalności w przedsięwzięcia zależne i powiązane, uzupełniające się. Podejście zintegrowane do planowanych przedsięwzięć jest bardzo szerokie. Dotyczy zarówno celów, przedsięwzięć, operacji, jak i związków między różnymi podmiotami uczestniczącymi w ich realizacji. Uwzględnia również specyfikę obszaru objętego LSR. Integrowanie sektorów wspiera działalność Biura LGD.

Poniżej przedstawiono cel szczegółowy 1.2. w ramach, którego będą realizowane przedsięwzięcia w sposób spójny i kompleksowy:

Cel szczegółowy 1.2. Wzrost atrakcyjności obszaru, aktywności, współpracy i integracji mieszkańców

Zidentyfikowany w SWOT problem – *mała aktywność społeczna mieszkańców poza organizacjami społecznymi oraz słaba współpraca między organizacjami pozarządowymi*

Przedsięwzięcie 1.2.1. **Rozwój wielofunkcyjnej i nowoczesnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej oraz miejsc spotkań**

Przedsięwzięcie 1.2.2. **Poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu oraz akcje informacyjne, edukacyjne i integracyjne, w tym związane z ochroną środowiska i zmianami klimatu**

Przedsięwzięcie 1.2.3. **Wsparcie organizacji pozarządowych i grup nieformalnych**
Przedsięwzięcie 1.2.4. **Promocja obszaru i ochrona dziedzictwa kulturowego**

Sektory i partnerzy realizujący przedsięwzięcia, za pomocą różnych metod:

- różnego typu stowarzyszenia – realizujące projekty związane z budową infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz ofertą spędzania czasu i różnego typu imprez, konkursów itp.
- jednostki samorządu terytorialnego – realizujące głównie projekty infrastrukturalne, budowy i przebudowy, w tym obiektów o charakterze kulturalnym oraz duże imprezy integracyjne, a także akcje związane z ochroną środowiska,
- LGD – świadczące różnego typu doradztwo oraz prowadzące działania animujące i aktywizujące społeczność,
- zespoły taneczne, kółka zainteresowań, zespoły muzyczne – będą partnerami w realizacji działań związanych z poszerzeniem oferty spędzania wolnego czasu
- muzeum w Praszce – będzie poszerzało swoją ofertę i modernizowało wnętrza, aby przyciągnąć większą ilość osób,
- koła łowieckie, ZHP, grupy militarne – realizatorzy lub partnerzy w poszerzaniu oferty i aktywizacji dzieci i młodzieży oraz osób starszych,
- spółdzielnia w Uszycach – realizator lub partner działań aktywizacyjnych i integracyjnych dla osób z grup defaworyzowanych/wykluczonych społecznie,
- parafie – realizatorzy lub partnerzy aktywizujący osoby zagrożone wykluczeniem, defaworyzowane.

Natomiast w ramach **Celu szczegółowego 1.1.** Wzrost aktywności gospodarczej i zwiększenie możliwości podejmowania pracy **LSR integruje kilka branż działalności gospodarczej** w ramach projektu współpracy mającego na celu *Stworzenie i wprowadzenie na rynek konkretnych produktów sztuki użytkowej inspirowanych sztuką ludową*:

- **działalność artystyczna** – artyści tworzący nowe wzory bazujące na tradycji obszaru LGD i sztuce ludowej,
- **działalność usługowa** (graficy komputerowi, projektanci, marketingowcy, informatycy) – opracowanie nowych wzorów w wersji elektronicznej, badanie rynku lokalnego, stworzenie sieci dystrybucji, stworzenie narzędzia sprzedaży w Internecie np. sklepu internetowego,
- **działalność produkcyjna** – wytwarzanie drogich ekskluzywnych produktów, gadżetów związanych ze wzornictwem ludowym,
- **działalność handlowa** – sprzedaż lokalnych produktów związanych ze sztuką ludową.

10. Monitoring i ewaluacja

Celem monitoringu jest zweryfikowanie, czy wdrażanie LSR postępuje zgodnie z planem, natomiast celem ewaluacji: oszacowanie rzeczywistych efektów wdrażania LSR. Dlatego też monitoring jest narzędziem pomocnym przy bieżącym zarządzaniu wdrażaniem, a ewaluacja pozwala na ocenę wdrażania w całości oraz planowanie interwencji i wskazywanie na konieczność ich zastosowania. Pozwala on na określenie, czy LSR jest wdrażana prawidłowo, a jej realizacja przebiega zgodnie z założeniami i czy sposób funkcjonowania stowarzyszenia przebiega w sposób gwarantujący wypełnienie wszystkich nałożonych na nie zadań. *Procedura monitoringu i ewaluacji* stanowi załącznik nr 2 do LSR.

Organem odpowiedzialnym za prowadzenie monitoringu jest Kierownik Biura LGD. Wyjątkowo Zarząd może zlecić wykonanie niektórych zadań związanych z monitoringiem ekspertom zewnętrznym. Za gromadzenie danych odpowiada biuro LGD. Monitorowanie wskaźników będzie prowadzone przez pracowników Biura z wykorzystaniem elektronicznego formularza danych.

Planowane do zastosowania **kryteria ewaluacyjne** to: trafność, efektywność, skuteczność, użyteczność i trwałość. Główne elementy podlegające badaniom w ramach monitoringu to:

- działalność biura i pracowników LGD oraz Zarządu,
- wskaźniki realizacji LSR,
- eksperci prowadzący szkolenia i udzielający doradztwo,
- budżet,
- harmonogram ogłaszanych konkursów
- zainteresowanie stroną internetową LGD.

Sposób pozyskania danych, czas oraz sposób i okres pomiaru szczegółowo opisano w *Procedurze monitoringu i ewaluacji* – załączniku nr 2 do LSR.

Za przeprowadzenie ewaluacji wdrażania LSR i funkcjonowania LGD odpowiada Prezes Zarządu. Wyniki badania ewaluacyjnego przedstawiane są w formie Raportu z wnioskami w formie uwag i rekomendacji zmian w sposobie funkcjonowania LGD, które zapewnią wyższą efektywność działania LGD i lepsze osiągnięcie zakładanych celów. Wyniki ewaluacji Zarząd przekazuje Komisji Rewizyjnej oraz prezentuje na najbliższym Walnym Zebraniu Członków LGD. Główne elementy podlegające badaniom ewaluacyjnym to:

- działalność biura i pracowników LGD,
- działalność organów LGD,
- realizacja Planu Komunikacji i aktywizacja społeczności lokalnej,
- cele i wskaźniki określone w LSR,
- procedury związane z wyborem operacji,
- lokalne Kryteria Wyboru,
- budżet,
- plan działania.

Sposób pozyskania danych, czas oraz sposób i okres pomiaru szczegółowo opisano w *Procedurze monitoringu i ewaluacji* – załączniku nr 2 do LSR.

Wyniki pozyskane w ewaluacji zostaną wykorzystane przede wszystkim do:

- aktualizowania harmonogramu naborów jako reakcja na potrzeby w tym zakresie,
- zwiększenie działań informacyjnych i doradczych jako reakcja na niekorzystne wyniki badania mieszkańców w tym zakresie,
- operacja własna w reakcji na słabo zrealizowany wskaźnik,
- aktualizacja LSR, procedur jako reakcja na zauważone nieprawidłowości,
- rozmowa z pracownikami i wspólne rozwiązanie problemu, działania przewidziane kodeksem pracy jako reakcja na nieprawidłowości w pracy Biura LGD,
- rozmowa z członkami Zarządu i wspólne rozwiązanie problemu, działania przewidziane statutem jako reakcja na nieprawidłową pracę Zarządu.

Praca nad założeniami procedury monitoringu i ewaluacji przebiegała z zastosowaniem metod partycypacyjnych, w tym przede wszystkim na warsztatach grupy roboczej, w ramach dyskusji nad elementami podlegającymi monitoringowi i ewaluacji dotychczas i koniecznymi zmianami. W ramach konsultacji społecznych i Dni otwartych (7-8 grudnia 2015) w biurze LGD, podczas których wyłożony był projekt LSR do konsultacji społecznych.

11. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Zarząd LGD przeprowadził analizę dokumentu pod względem spełnienia kryteriów kwalifikujących do strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Ocenie podlegał: stopień, w jakim dokument ustala ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć w odniesieniu do usytuowania, rodzaju i skali tych przedsięwzięć, powiązania z działaniami przewidzianymi w innych dokumentach; przydatność w uwzględnieniu aspektów środowiskowych, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju, oraz we wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska; powiązania z problemami dotyczącymi ochrony środowiska; prawdopodobieństwo wystąpienia, czas trwania, zasięg, częstotliwość i odwracalność oddziaływań; prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych; prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska; obszary o szczególnych właściwościach naturalnych lub posiadające znaczenie dla dziedzictwa kulturowego, wrażliwe na oddziaływania, istniejące przekroczenia standardów jakości środowiska lub intensywne wykorzystanie terenu. Odnosząc te uwarunkowania do celów ogólnych i szczegółowych LSR oraz przedsięwzięć stwierdzono, że realizacja postanowień Strategii nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a realizacja jego postanowień nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko.

W związku z powyższym zwrócono się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z prośbą o uzgodnienie konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla *Strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (LSR) dla Lokalnej Grupy Działania „Górna Prosna"*. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska pismem nr WOOŚ.411.2.97.2015.ER z dnia 27.11.2015r. stwierdził brak przesłanek do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu LSR.

12. Wykaz wykorzystanej literatury

Analiza społeczno-gospodarcza LGD „Górna Prosna", 2014
Inwentaryzacja i waloryzacja historycznych i zabytkowych obiektów na obszarze LGD Górna Prosna, 2007

Inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza Górnej Prosny, 2007
Poradnik dla LGD w zakresie opracowania Lokalnych Strategii Rozwoju na lata 2014-2020
Raport z badania ewaluacyjnego wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Górna Prosna", 2014
Strategia rozwoju gminy Gorzów Śląski
Strategia rozwoju gminy Praszka na lata 2015 – 2025
Strategia rozwoju gminy Rudniki na lata 2015 - 2025
Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku, 2012
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Radłów
Ustawy i rozporządzenia związane z wdrażaniem EFRROW w ramach PROW 2014-2020
Regulamin konkursu na wybór strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, 2015

Załączniki do LSR

Załącznik nr 1 Procedura aktualizacji LSR

Niniejsza procedura reguluje zasady aktualizacji LSR przeprowadzanej przez LGD oraz kompetencje poszczególnych organów i komórek LGD. Użyte w niniejszym dokumencie terminy oznaczają:

LGD – oznacza Lokalną Grupę Działania „Górna Prosna";
LSR – oznacza Lokalną Strategię Rozwoju LGD „Górna Prosna"
Rada – oznacza organ decyzyjny LGD „Górna Prosna";;
Zarząd – oznacza Zarząd LGD „Górna Prosna";;
Prezes zarządu – oznacza Prezesa Zarządu LGD „Górna Prosna";.
Biuro – oznacza Biuro LGD „Górna Prosna";;
Kierownik Biura – oznacza Kierownika Biura LGD „Górna Prosna";.

1. Konieczność wprowadzenia zmian do LSR może wynikać w szczególności z następujących przyczyn: zmiany obowiązujących przepisów regulujących zagadnienia objęte LSR; zmiany dokumentów programowych lub rozporządzeń dotyczących zagadnień objętych LSR; uwag zgłoszonych przez Instytucję Wdrażającą; uwag zgłoszonych przez kontrolę; organy LGD lub beneficjentów, wniosków wynikających z praktycznego stosowania LSR i przeprowadzonej ewaluacji LSR.
2. Za propozycje zmian w LSR odpowiada Kierownik Biura LGD, który zbiera wszystkie wnioski i uwagi dotyczące proponowanych zmian, a ich zestawienie przedstawia na koniec każdego roku Prezesowi Zarządu. W razie konieczności Kierownik Biura przekazuje niezwłocznie propozycję zmian Prezesowi Zarządu.
3. Zarząd:
   1) na podstawie przedstawionego zestawienia;
   2) w odniesieniu do obowiązujących przepisów programowych

podejmuje decyzję w formie uchwały o aktualizacji lub nie aktualizowaniu LSR i publikuje ją wraz z uzasadnieniem na stronie internetowej LGD.

   3) W przypadku podjęcia uchwały o aktualizowaniu LSR, Zarząd rozpoczyna proces, podczas którego przeprowadza działania wybierając z poniższych:
   – aktualizacja treści;
   – przeprowadzenie badań;
   – organizacja spotkań,
   – inne konieczne działania.
   4) W razie potrzeb Zarząd może powierzyć przeprowadzenie działania lub działań podmiotowi zewnętrznemu.
4. Biuro informuje społeczność lokalną o przystąpieniu do procesu aktualizacji strategii poprzez wywieszenie na stronie internetowej LGD uchwały Zarządu o przystąpieniu do aktualizacji LSR wraz z proponowanymi zmianami. Każdy z mieszkańców obszaru objętego działalnością LGD ma prawo do wniesienia uwag do LSR w terminie 14 dni.
5. Ze złożonych uwag i opinii Kierownik Biura sporządza protokół i przedstawia go Zarządowi w terminie nie dłuższym niż 7 dni od dnia następnego po zakończeniu przyjmowania uwag i opinii.
6. Zarząd podejmuje decyzję o przyjęciu bądź nie uwag i podejmuje uchwałę w sprawie zmian w LSR lub o zwołaniu Walnego Zebrania Członków w razie gdy zmiany LSR obejmują treści, które pozostają w kompetencji Walnego Zebrania Członków.
7. Wprowadzenie zmian LSR w zakresie kryteriów wyboru operacji wymaga każdorazowo zatwierdzenia przez samorząd województwa.

8. W terminie do 14 dni od dnia następującego po dniu podjęcia uchwały Kierownik Biura publikuje nową wersję LSR na stronie internetowej LDG.
9. Przyjęta i ogłoszona wersja zaktualizowanego LSR obowiązuje od następnego ogłoszonego naboru.

Załącznik nr 2 Procedura monitoringu i ewaluacji

Niniejsza procedura reguluje zasady monitoringu i ewaluacji przeprowadzanej przez LGD oraz kompetencje poszczególnych organów i komórek LGD.
Użyte w niniejszym dokumencie terminy oznaczają:

LGD – oznacza Lokalną Grupę Działania „Górna Prosna";
LSR – oznacza Lokalną Strategię Rozwoju LGD „Górna Prosna"
Rada – oznacza organ decyzyjny LGD „Górna Prosna";
Zarząd – oznacza Zarząd LGD „Górna Prosna";
Prezes zarządu – oznacza Prezesa Zarządu LGD „Górna Prosna";
Biuro – oznacza Biuro LGD „Górna Prosna";
Kierownik Biura – oznacza Kierownika Biura LGD „Górna Prosna";

I. Monitoring

1. Monitoring służy bieżącemu zarządzaniu wdrażaniem i oceną czy wdrażanie LSR postępuje zgodnie z planem.
2. Za prowadzenie bieżącej oceny wdrażania LSR i funkcjonowania LGD odpowiada kierownik Biura. Zadania związane z monitoringiem wykonuje Biuro w ramach pracy własnej zgodnie z zestawieniem zakresu monitoringu – tabelą nr 1.
3. Wyniki monitoringu w formie krótkiego sprawozdania, w tym w szczególności informacja dotycząca realizacji wskaźników za rok ubiegły oraz % realizacji narastająco każdego wskaźnika produktu Kierownik Biura przekazuje Prezesowi Zarządu - w miesiącu styczniu każdego roku poczynając od roku 2017.

Tabela nr 1 Zestawienie zakresu monitoringu.

Zakres badania	Wykonawca	Sposób wykonania badania	Czas badania	Ocena
Elementy podlegające monitorowaniu				
Działalność biura i pracowników LGD oraz Zarządu	Zarząd LGD (ocena własna);	Badanie poziomu satysfakcji	- Czas pomiaru: Na bieżąco - Okres objęty sprawozdaniem - poprzedni rok	Ocena pracy pracowników, sposobu przekazywania istotnych informacji, jakości świadczonego doradztwa
Wskaźniki realizacji LSR	Biuro LGD (ocena własna)	Sprawozdania z realizacji operacji, rejestr danych LGD		Stopień realizacji wskaźników określonych w LSR
Eksperci prowadzący szkolenia i udzielający doradztwo;	Biuro LGD (ocena własna)	Ankiety monitorujące otrzymane od osób uczestniczących w szkoleniu i korzystających z doradztwa		Ocena jakości świadczonych usług szkoleniowo-doradczych
Budżet	Biuro LGD (ocena własna)	Rejestr danych LGD		Stopień wykorzystania budżetu
Harmonogram ogłaszanych konkursów	Biuro LGD (ocena własna)	Rejestr ogłoszonych konkursów		Zgodność ogłaszania konkursów z harmonogramem konkursów LSR, ocena zainteresowania konkursami
Zainteresowanie stroną internetową LGD	Biuro LGD (ocena własna)	Liczba osób odwiedzających stronę – dane od administratora www		Skuteczność przekazywania/ uzyskiwania informacji na temat działalności LGD

II. Ewaluacja

4. Ewaluacja ma na celu oszacowanie rzeczywistych efektów wdrażania LSR i służy poprawie jakości, efektywności i spójności pomocy udzielanej w ramach wdrażania LSR.

5. Za przeprowadzenie ewaluacji wdrażania LSR i funkcjonowania LGD odpowiada Prezes Zarządu. Zadania związane z ewaluacją wykonuje podmiot zewnętrzny zgodnie z zestawieniem zakresów badania – tabelą nr 2. Wyniki badania ewaluacyjnego przedstawiane są w formie Raportu z wnioskami w formie uwag i rekomendacji zmian w sposobie funkcjonowania LGD, które zapewnią wyższą efektywność działania LGD i lepsze osiągnięcie zakładanych celów.
6. Wyniki ewaluacji Zarząd przekazuje Komisji Rewizyjnej oraz prezentuje na najbliższym Walnym Zebraniu Członków LGD.

Tabela nr 2 Zestawienie zakresu ewaluacji

Zakres badania	Wykonawca	Sposób wykonania badania	Czas badania	Ocena
Ewaluacja funkcjonowania LGD				
Działalność biura i pracowników LGD;	Zewnętrzni eksperci (ocena zewnętrzna);	- wywiad z kierownikiem biura; - Ankiety monitorujące otrzymane od osób uczestniczących w szkoleniu i korzystających z doradztwa; - ankiety otrzymane w ramach badania poziomu satysfakcji	- Czas prowadzenia ewaluacji: lata 2021 - 2022 - Okres objęty pomiarem: lata 2016- 2021	Ocena pracy pracowników, sposobu przekazywania istotnych informacji, jakości świadczonego doradztwa
Działalność organów LGD		- opinia Zarządu, - ankiety otrzymane w ramach badania poziomu satysfakcji		Ocena funkcjonowania (uczestnictwo w szkoleniach i posiedzeniach organu, przestrzeganie regulaminów, stosowanie procedur)
Realizacja Planu Komunikacyjnego i aktywizacja społeczności lokalnej		Ankiety otrzymane w ramach badania poziomu satysfakcji		Ocena skuteczności prowadzonych działań komunikacyjnych i animacyjnych
Ewaluacja wdrażania LSR				
Cele i wskaźniki określone w LSR	- Zewnętrzni eksperci (ocena zewnętrzna);	- rejestr danych LGD; - sprawozdania z realizacji operacji; - ankiety otrzymane w ramach badania poziomu satysfakcji	- Czas prowadzenia ewaluacji: Lata 2021 - 2022 - Okres objęty pomiarem: lata 2016-2021	Ocena celowości i trafności założeń realizowanych w ramach LSR. Określenie stopnia realizacji poszczególnych celów
Procedury związane z wyborem operacji	Zewnętrzni eksperci (ocena zewnętrzna	Ankiety otrzymane w ramach badania poziomu satysfakcji		Ocena jakości stosowanych procedur
Lokalne Kryteria Wyboru	Zewnętrzni eksperci (ocena zewnętrzna);	Ankiety otrzymane w ramach badania poziomu satysfakcji		Ocena jakości stosowanych Lokalnych Kryteriów Wyboru
Budżet	Zewnętrzni eksperci (ocena zewnętrzna);	Rejestr danych LGD		Ocena zgodności i wysokości wydatkowania środków finansowych z budżetu na poszczególne działania
Plan działania	Zewnętrzni eksperci (ocena zewnętrzna);	Rejestr danych LGD		Ocena zgodności ogłaszanych i realizowanych projektów z Planem działania i umową na wdrażanie LSR

Załącznik nr 3 Plan działania

Cel ogólny 1	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			Razem 2016-2023		Program	Poddziałanie/ zakres programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EUR	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EUR	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EUR	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie		
Cel szczegółowy 1.1													PROW	
Przedsięwzięcie 1.1.1	*Liczba nowych podmiotów gospodarczych*	6 sztuk	50	35 461,15 €	19 sztuk	100	303 580,08 €	15 sztuk	100	199 538,15 €	40 sztuk	538 599,38 €	PROW	Realizacja LSR
	Liczba wspartych podmiotów gospodarczego	3 sztuki	50	203 175,99 €	4 sztuki	100	77 239,92 €	0	100	0	7 sztuk	280 415,91 €	PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 1.1.2	*Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projektów współpracy międzynarodowej*	0	0	0	1 sztuka	100	23 750 €	0	100	0	1 sztuka	23 750 €	PROW	Współpraca
	Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	0	0		5 sztuk	100		0	100	0	5 sztuk		PROW	Współpraca

Razem cel szczegółowy 1.1				**238 657,14 €**			**404 570,00 €**			**199 538,15 €**		**842 765,29 €**			
Cel szczegółowy 1.2														**PROW**	
Przedsięwzięcie 1.2.1	Liczba zbudowanych/ przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej, sportowo-rekreacyjnej, kulturalnej oraz miejsc spotkań	8 sztuk	61	152 960,95 €	12 sztuk	100	216 919,76 €	4 sztuki	100	160 525,88 €	24 sztuki	530 436,59 €	PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 1.2.2	*Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje*	1 sztuka	50	14 215,83 €	1 sztuka	100	11 065,32 €	0	100	0	2 sztuki	25 281,15 €	PROW	Realizacja LSR
	Liczba nowych ofert spędzania wolnego czasu lub działań informacyjno-edukacyjnych czy integracyjnych	16 sztuk	53	12 031,95 €	7 sztuk	100	22 338,00 €	0	100	0	23 sztuki	34 369,95 €	PROW	Realizacja LSR
		1 sztuka		1 350,00 €	1 sztuka		350,00 €				2 sztuki	1 650,00 €		Aktywizacja
Przedsięwzięcie 1.2.3	Liczba przeprowadzonych działań doradczo – aktywizacyjnych	3 sztuki	30	10 898,04 €	1 sztuka	69	10 744,28 €	0	100	0	4 sztuki	21 442,32 €	PROW	Realizacja LSR
		4 sztuki		450,00 €	8 sztuk		7 950,00 €	7 sztuk		4 200,00 €	18 sztuk	12 600,00 €		Aktywizacja
	Liczba doposażonych organizacji i grup	3 sztuki	60	10 731,78 €	2 sztuki	100	42 556,66 €	4 sztuki	100	50 000,00 €	9 sztuk	103 288,44 €	PROW	Realizacja LSR

Przedsięwzięcie 1.2.4	Liczba narzędzi/ materiałów promocyjnych	0	0	0	0 sztuka	0	0	1 sztuka	100	12 500,00 €	1 sztuka	12 500,00 €	PROW	Realizacja LSR
		0		0				1 sztuka		1 662,50 €	1 sztuka	1 662,50 €		Aktywizacja
	Liczba imprez promocyjnych	3 sztuki	100	11 743,35 €	0	100	0	1 sztuka	100	12 500,00 €	4 sztuki	24 243,35 €	PROW	Realizacja LSR
	Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji strategii	2 sztuki	100	37 369,02 €	0	100	0	1 sztuka	100	38 500,00 €	3 sztuki	75 869,02 €	PROW	Realizacja LSR
	Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	0	0	0	2	100	59 553,89 €	0	100	0	2 sztuki	59 553,89 €	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 2				**751 580,02 €**			**371 427,91 €**			**279 088,38 €**		**902 887,21 €**		
Razem cel ogólny 1				**493 236,96 €**			**775 997,91 €**			**479 424,53 €**		**1 745 652,50 €**		

Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje – obligatoryjne wskaźniki dla PROW 2014-2020

Załącznik nr 4 Budżet

Budżet LSR

Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe (EUR)	
	PROW	Razem EFSI
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit.b rozporządzenia nr 1303/2013)	1 706 000 €	1 706 000 €
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit.c rozporządzenia nr 1303/2013)	23 750 €	23 750 €
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit.d rozporządzenia nr 1303/2013)	329 082,50 €	329 082,50 €
Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit.d rozporządzenia nr 1303/2013)	15 912,50 €	15 912,50 €
Razem	**2 074 745 €**	**2 074 745 €**

Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020

	Wkład EFRROW	Budżet państwa	Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych	Razem
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	787 262,18 €	449 987,82 €		1 237 250 €
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	298 265,50 €		170 484,50 €	468 750 €
Razem	1 085 527,68€	449 987,82 €	170 484,50 €	1 706 000 €

Załącznik nr 5 Plan komunikacji Lokalnej Grupy Działania „Górna Prosna" w okresie wdrażania lokalnej strategii rozwoju w ramach PROW 2014-2020

Spis treści

1. Główne cele działań komunikacyjnych 73
   1.1. Wyniki analizy potrzeb komunikacyjnych 73
   1.2. Najważniejsze cele realizacji planu komunikacji 73
2. Działania komunikacyjne oraz odpowiadające im środki przekazu, główni adresaci, w tym grupy wykluczone i defaworyzowane 73
3. Zakładane wskaźniki działań komunikacyjnych 74
4. Planowane efekty działań komunikacyjnych 74
5. Analiza efektywności zastosowanych działań komunikacyjnych i środków przekazu 74
6. Sposób wykorzystania zebranych opinii w procesie realizacji LSR, sposoby upubliczniania wyników działań w ramach planu komunikacji 75
7. Budżet 75

1. Główne cele działań komunikacyjnych

1.1. Wyniki analizy potrzeb komunikacyjnych

W celu zidentyfikowania potrzeb i ewentualnych problemów w zakresie komunikacji zewnętrznej wśród mieszkańców obszaru objętego LSR przeprowadzono badanie ankietowe. W badaniu uczestniczyły 144 osoby z różnych grup wiekowych (do 24 lat – 17%, 25-34 lata – 31%, 35-49 lat – 31%, powyżej 50 lat – 21%). Zdecydowanie największa liczba ankietowanych zetknęła się z działalnością LGD dzięki informacjom publikowanym na stronach internetowych LGD oraz gmin (53,5%). Kolejnymi kanałami informacji, dzięki którym respondenci otrzymali informację o działalności LGD były na równi: publikacje, ulotki oraz artykuły w prasie (po około 32%)[1].

Aż 41% ankietowanych uważa, że LGD nie informuje wystarczająco społeczności o swoich działaniach (34% - uważa, że informacje są wystarczające, a 25% nie ma zdania na ten temat).

Respondenci uważają, że najbardziej potrzeba informacji zamieszczanych w Internecie (48%), udziału LGD w imprezach gminnych (41%) oraz spotkań w gminach. Pozostałe wymienione w ankiecie sposoby przekazywania informacji uzyskały mniej niż 40% głosów, z czego za najmniej istotne uznano publikacje (foldery, mapy), informacje przesyłane przez e-mail oraz ulotki i gadżety promocyjne[2].

1.2. Najważniejsze cele realizacji planu komunikacji

Głównym celem planu komunikacji jest raportowanie mieszkańcom o stanie realizacji LSR (w tym o stopniu osiągania celów i wskaźników), jak i bieżące informowanie potencjalnych wnioskodawców o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR. Zakłada się, że intensywność i jakość przekazywanych informacji przełoży się na zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej w działalność LGD, a tym samym pozytywnie wpłynie na jakość zgłaszanych operacji i wniosków. Planowane działania mają wzbudzić zainteresowanie oraz zachęcić potencjalnych beneficjentów do aplikowania o środki, zwiększając liczbę zrealizowanych inwestycji.

Celem działań komunikacyjnych jest ponadto utrwalenie i pogłębienie akceptacji i przychylności mieszkańców obszaru LGD dla realizacji LSR. Podjęte założenia wynikają bezpośrednio z doświadczeń związanych z realizacją poprzedniej strategii, a także propozycji i uwag zgłaszanych przez uczestników dotychczasowych spotkań informacyjno-konsultacyjnych.

Oprócz informowania, raportowania, edukowania i promowania zaplanowano działania komunikacyjne mające dostarczyć informacji zwrotnej od mieszkańców obszaru objętego LSR w zakresie zadowolenia ze sposobu realizacji LSR, jakości przekazywanych informacji i oferowanej pomocy, a także w zakresie ewentualnych wniosków dotyczących konieczności zmian w LSR, w tym w planie komunikacji.

2. Działania komunikacyjne oraz odpowiadające im środki przekazu, główni adresaci, w tym grupy wykluczone i defaworyzowane

Niniejszy plan komunikacji zawiera szereg dotychczas nie stosowanych lub stosowanych w mniejszym zakresie środków przekazu. Innowacją będzie szersza niż dotychczas współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy, ośrodkami pomocy społecznej i szkołami, która pozwoli na dotarcie do grup społecznych wymienionych w LSR jako defaworyzowane na rynku pracy oraz zagrożone wykluczeniem społecznym. Współpraca ta będzie polegała na przekazywaniu informacji z wykorzystaniem tablic ogłoszeń oraz bezpośrednim informowaniu mieszkańców o możliwościach związanych z realizacją LSR przez pracowników tych instytucji. Ponadto zaplanowano zapraszanie przedstawicieli samorządów uczniowskich szkół ponadgimnazjalnych na spotkania organizowane przez biuro LGD.

Kolejnym działaniem dotąd nie stosowanym, będzie wykorzystanie ogłoszeń parafialnych podczas niedzielnych Mszy Świętych. Ten kanał informacji ma ogromną siłę przekazu i planuje się jego wykorzystanie do przekazywania informacji o nadchodzących naborach.

Według badań przeprowadzonych w ramach diagnozy obszaru objętego LSR do grup defaworyzowanych na rynku pracy należy: młodzież ucząca się, młodzi niezatrudnieni i starsi niezatrudnieni (50+). Ocenia się, że kampania informacyjna prowadzona w szkołach ponadgimnazjalnych oraz urzędzie pracy jest właściwą formą dotarcia do tych grup społecznych. Dodatkowy kanał informacji jakim są ogłoszenia parafialne pozwoli na przekazanie informacji wszystkim osobom, do których informacja nie dotrze pozostałymi kanałami, w szczególności osobom z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym (osobom starszym – bezpośrednio, osobom chorym, niepełnosprawnym, upośledzonym – pośrednio poprzez rodzinę, sąsiadów, opiekunów).

[1] W ankiecie dopuszczono możliwość wskazania kilku odpowiedzi równocześnie stąd łączny odsetek wskazań różnych odpowiedzi może przekraczać 100%

[2] Jak wyżej

Poza specyficznymi metodami docierania do grup społecznych defaworyzowanych na rynku pracy i zagrożonych wykluczeniem społecznym plan komunikacji przewiduje wykorzystanie kanałów komunikacji uznanych przez społeczność za najbardziej właściwe. Będą nimi informacje na stronach internetowych LGD oraz gmin – członków LGD, aktywność na portalu społecznościowym, poczta elektroniczna, a także informacje w prasie lokalnej i biuletynach gminnych. W większym stopniu planuje się również wykorzystywać tablice ogłoszeniowe zlokalizowane we wszystkich sołectwach. Powyższe środki przekazu mają zapewnić sprawne przekazanie informacji wszystkim mieszkańcom obszaru objętego LSR.

Do utrzymania wysokiej mobilizacji społecznej w całym okresie realizacji LSR oprócz wyspecyfikowanych działań komunikacyjnych rozłożonych odpowiednio w czasie ma przyczynić się aktywne uczestnictwo LGD we wszelkiego typu imprezach lokalnych, festynach, targach itp. W dalszych latach realizacji LSR szczególny nacisk położony zostanie na promowanie projektów już zrealizowanych, ponieważ takie działania w szczególny sposób wzmacniają wiarygodność LGD, a zarazem stanowią zachętę dla osób, które jeszcze nie skorzystały z pomocy.

3. Zakładane wskaźniki działań komunikacyjnych

Szczegółowy wykaz wskaźników dotyczących poszczególnych środków przekazu wraz z budżetem przeznaczonym na ten cel zawiera załączona do Planu Komunikacji tabela. Na każde z działań informacyjnych założono co najmniej po jednym wpisie na stronach internetowych LGD oraz gmin – członków LGD. Dodatkowo niektóre z działań przewidują publikację 1 artykułu w prasie i/lub biuletynach gminnych, wywieszenie plakatów na tablicach ogłoszeń instytucji oraz sołectw, których liczbę oszacowano na 100 szt. Akcje plakatowe obejmujące PUP, szkoły ponadgimnazjalne, urzędy gmin i ośrodki pomocy społecznej wymagają przygotowania 20 plakatów. W pierwszym z działań komunikacyjnych przewidziano dystrybucję 5000 sztuk ulotek na całym obszarze objętym LSR, a na rok 2022 założono wydanie 1500 szt. publikacji promujących dobre praktyki projektowe. W przypadku organizacji spotkań informacyjnych i konsultacyjnych kierowano się zasadą, że muszą odbyć się one w każdej z gmin tj. organizowane są 4 spotkania. Wyjątkiem jest organizacja spotkań poprzedzających pierwsze nabory na projekty, gdzie przewidziano 6 spotkań, w tym w urzędzie pracy.

4. Planowane efekty działań komunikacyjnych

Szczegółowy wykaz zakładanych efektów dotyczących poszczególnych działań komunikacyjnych zawiera załączona do Planu Komunikacji tabela. Podstawowym efektem przewidzianych działań ma być przekazanie informacji maksymalnie dużej liczbie mieszkańców obszaru objętego LSR, podniesienie ich wiedzy, wzmocnienie dobrego wizerunku LGD, a w konsekwencji wzrost aktywności mieszkańców podczas naborów na projekty oraz innych działań prowadzonych przez LGD, np. szkoleń, spotkań lub imprez integracyjnych.

Miernikami efektów działań komunikacyjnych będą:

- wzrost liczby odwiedzin strony internetowej i profilu na portalu społecznościowym LGD
- wyniki ankiet po spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych
- ilość osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych
- ilość osób z grup defaworyzowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym uczestniczących w spotkaniach
- zwiększenie udziału przedstawicieli grup defaworyzowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym w realizowanych projektach w stosunku do poprzedniego okresu programowania

Efektem działań nastawionych na pozyskanie informacji zwrotnej będzie pozyskanie określonej liczby głosów w formie ankiet, telefonów, złożonych pism lub osobistych rozmów z pracownikami i członkami organów LGD.

5. Analiza efektywności zastosowanych działań komunikacyjnych i środków przekazu

Zastosowane w planie komunikacji działania oraz wykorzystane środki przekazu podlegać będą cyklicznym badaniom przynoszonych efektów oraz – związanej z nimi –racjonalności budżetowej. Dodatkowo cześć zaplanowanych narzędzi komunikacji przewiduje otrzymanie informacji zwrotnej lub aktywny udział mieszkańców. Regularnie prowadzona ocena przedstawiana będzie w formie publikacji zestawień (okresowych i rocznych) na stronie internetowej LGD. W przypadku stwierdzenia, że któreś z działań komunikacyjnych nie przynosi pożądanych efektów, przewiduje się zastosowanie planu naprawczego. Polegać on będzie na modyfikacji dotychczasowych praktyk komunikacyjnych lub zastąpieniu ich nowymi, które w ocenie LGD będą bardziej odpowiednie dla osiągnięcia wyznaczonych celów. Przed wprowadzeniem każdej modyfikacji w ramach planu naprawczego przewiduje się zarówno poinformowanie odbiorców planu komunikacyjnego (poprzez strony internetowe, portal społecznościowy i pocztę elektroniczną), jak i konsultowanie propozycji z mieszkańcami, beneficjentami oraz grupami docelowymi – za pomocą ankiet oraz podczas otwartych spotkań konsultacyjnych.

6. Sposób wykorzystania zebranych opinii w procesie realizacji LSR, sposoby upubliczniania wyników działań w ramach planu komunikacji

Plan komunikacji przewiduje działania dotyczące zbieranie informacji o funkcjonowaniu LGD oraz poziomu zadowolenia z realizacji LSR. W przypadku stwierdzenia niezadowolenia z metod wdrażania LSR oraz nieprzychylności wobec braku działań podejmowanych przez LGD konieczne będzie wdrożenie środków zaradczych. Przewiduje się wśród nich przede wszystkim: organizację spotkań przedstawicieli LGD z mieszkańcami i beneficjentami oraz przeprowadzenie badań ankietowych, a także przyjmowanie uwag bezpośrednio w Biurze LGD. Po zebraniu opinii i wysłuchaniu uwag LGD będzie zobowiązana do odniesienia się do otrzymanych informacji zwrotnych, przygotowanie propozycji zmian zawartych w aktualizacji LSR oraz ponowne skonsultowanie ich (tymi samymi metodami) ze społecznością lokalną.

Do analizy zebranych opinii oraz podjęcia na ich podstawie odpowiednich decyzji organami upoważnionymi będą, w zależności od wagi i zakresu przekazanych uwag Rada i Zarząd LGD. Zarówno zebrane informacje, proces konsultacji, jak i podjęte decyzje upubliczniane będą podstawowymi kanałami informacji tj. na stronach internetowych, portalu społecznościowym i poprzez pocztę elektroniczną.

7. Budżet

Łączny budżet Planu komunikacji wynosi 3 312,50 €, przy czym wydatki będą ponoszone do roku 2023 włącznie. W późniejszych komunikacja opierać się będzie na bezpłatnych działaniach skoncentrowanych na przekazywaniu informacji o realizacji LSR.

Budżet planu komunikacji

Rok	Kwota
2016	1 050 €
2018	150 €
2019	150 €
2021	150 €
2023	1 812,50 €
Razem	**3 312,50 €**

Budżet poszczególnych działań komunikacyjnych w podziale na środki przekazu zawiera poniższa tabela:

PLAN KOMUNIKACJI LGD „GÓRNA PROSNA" W OKRESIE WDRAŻANIA LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU W RAMACH PROW 2014-2020

Termin	*Cel komunikacji*	*Adresaci*	*Środki przekazu - wskaźniki*	*Efekty*	*Budżet*
2016	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o głównych celach LSR, zasadach przyznawania dofinansowania oraz typach operacji , które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru LGD, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych	1. Prasa – 1 artykuł 2. Biuletyny gmin - 1 artykuł 3. Strona internetowa LGD – linki do LSR i materiałów informacyjnych, 1 wpis z informacjami 4. Strony internetowe 4 gmin – 1 wpis w aktualnościach i stały odnośnik do strony LGD (na każdej ze stron) 5. Portal społecznościowy LGD – co najmniej 1 wpis 6. Tablice informacyjne sołectw i instytucji publicznych na obszarze LGD – 100 plakatów 7. Poczta elektroniczna – rozesłanie informacji na adresy dostępne w bazie LGD 8. Ulotki – dystrybucja 5000 sztuk ulotek w instytucjach na obszarze LGD 9. Spotkania informacyjno-konsultacyjne na obszarze LGD - 4 spotkania 10. Stałe przekazywanie informacji w siedzibie biura	• dotarcie z informacjami o LSR do co najmniej 450 osób (wzrost liczby odwiedzin strony internetowej LGD) • podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców o głównych założeniach LSR (wyniki ankiet po spotkaniach), • zwiększenie liczby składanych wniosków konkursowych do roku 2018, • udział 60 osób w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych	1. 75 € 2. 0 € 3. 0 € 4. 0 € 5. 0 € 6. 0 € 7. 0 € 8. 75 € 9. 450 € 10. 0 €
2016	Przekazanie informacji o planowanych naborach, spotkaniach, warsztatach, szkoleniach, zasadach interpretacji kryteriów oceny wniosków stosowanych przez Radę LGD	Mieszkańcy obszaru – wszystkie grupy potencjalnych wnioskodawców, w szczególności osoby bezrobotne	1. Tablice ogłoszeniowe – 20 plakatów umieszczonych w Powiatowym Urzędzie Pracy, szkołach, ośrodkach pomocy społecznej i urzędach gmin obszaru LGD 2. Strony internetowe LGD i gmin – 1 wpis w aktualnościach (LGD oraz każdej z gmin) 3. Portal społecznościowy LGD – co najmniej 1 wpis 4. Ogłoszenia parafialne – ogłoszenie w 18 parafiach 5. Prasa – 1 artykuł 6. Biuletyny gmin - 1 artykuł 7. Spotkania informacyjno-konsultacyjne - 6 spotkań (w tym w PUP) 8. Poczta elektroniczna – rozesłanie informacji na adresy dostępne w bazie LGD	• Przekazanie informacji bezrobotnym (15 osób na spotkaniu) • dotarcie do co najmniej 450 osób z informacjami o kryteriach wyboru operacji • podniesienie poziomu wiedzy potencjalnych beneficjentów (ankieta) • udział w spotkaniach 90 osób	1. 0 € 2. 0 € 3. 0 € 4. 0 € 5. 75 € 6. 0 € 7. 225 € 8. 0 €
2016	Uzyskanie informacji	Mieszkańcy obszaru	1. Ankieta przesłana pocztą elektroniczną na adresy	• uzyskanie informacji zwrotnej w	1. 0 €

	zwrotnej na temat dostępności przekazywanych informacji	– wszystkie grupy potencjalnych wnioskodawców	dostępne w bazie LGD 2. Ankieta w formie papierowej dla osób odwiedzających biuro LGD, na stronie internetowej i telefonicznie 3. Ankiety zbierane podczas spotkań informacyjno-konsultacyjnych	formie co najmniej 100 ankiet	2. 0 € 3. 0 €
2016	Informacja na temat możliwości włączenia się do realizowanych projektów	Mieszkańcy obszaru, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych, wskazanych w LSR (długotrwale bezrobotni, osoby młode oraz osoby w wieku 50+, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym)	1. Tablice ogłoszeniowe – 10 plakatów umieszczonych w Powiatowym Urzędzie Pracy, ośrodkach pomocy społecznej i urzędach gmin obszaru LGD 2. Strony internetowe LGD i gmin – po 1 wpisie w aktualnościach 3. Portal społecznościowy LGD – co najmniej 1 wpis 4. Ogłoszenia parafialne – ogłoszenie w 18 parafiach 5. Biuletyny gmin - 1 artykuł 6. Kontakt bezpośredni przez pracowników OPS i PUP 7. Spotkania informacyjno-konsultacyjne – 4 spotkania (w każdej z gmin)	• zwiększenie udziału przedstawicieli grup defaworyzowanych w realizowanych projektach w roku przekazania informacji (w porównaniu z poprzednim okresem programowania) • zwiększenie liczby projektów mających na celu utworzenie miejsca pracy (w porównaniu z poprzednim okresem programowania)	1. 0 € 2. 0 € 3. 0 € 4. 0 € 5. 0 € 6. 0 € 7. 150 €
2016	Wspieranie beneficjentów LSR w realizacji projektów.	Beneficjenci oraz wnioskodawcy	1. Spotkania, szkolenia, doradztwo indywidualne w biurze LGD - przyjęcie 50 osób 2. Dyżury w siedzibie LGD - 20 spotkań szkoleniowych i doradczych	• podniesienie poziomu wiedzy potencjalnych beneficjentów (wyniki ankiet po spotkaniach szkoleniowych i doradczych)	1. 0 € 2. 0 €
2016	Uzyskanie informacji zwrotnej na temat jakości pomocy świadczonej przez LGD	Mieszkańcy obszaru – wszystkie grupy potencjalnych wnioskodawców	1. Ankiety zbierane podczas spotkań informacyjno-konsultacyjnych 2. Ankiety rozsyłane poczta elektroniczną	• uzyskanie informacji zwrotnej niezbędnej do podnoszenia jakości świadczonej pomocy w formie co najmniej 70 ankiet	1. 0 € 2. 0 €
2016	Przekazanie informacji dotyczących realizacji LSR	Wszyscy mieszkańcy obszaru objętego LSR	1. Strony internetowe LGD i gmin – po 1 wpisie w aktualnościach 2. Portal społecznościowy LGD – co najmniej 1 wpis 3. Biuletyny gmin - 1 artykuł	• Przekazanie informacji wszystkim zainteresowanym mieszkańcom skutkujące zwiększeniem wiarygodności LGD – co najmniej 450 osób (liczba odwiedzin na stronie internetowej LGD)	1. 0 € 2. 0 € 3. 0 €
2017	Wspieranie	Beneficjenci oraz	1. Spotkania, szkolenia, doradztwo indywidualne	• podniesienie poziomu wiedzy	1. 0 €

	beneficjentów LSR w realizacji projektów.	wnioskodawcy	w biurze LGD - przyjęcie 50 osób	potencjalnych beneficjentów (wyniki ankiet po spotkaniach szkoleniowych i doradczych)	2. 0 €
2017	Uzyskanie informacji zwrotnej na temat jakości pomocy świadczonej przez LGD	Mieszkańcy obszaru – wszystkie grupy potencjalnych wnioskodawców	1. Ankiety rozsyłane poczta elektroniczną	• uzyskanie informacji zwrotnej niezbędnej do podnoszenia jakości świadczonej pomocy w formie co najmniej 70 ankiet	1. 0 € 2. 0 €
2017	Przekazanie informacji dotyczących realizacji LSR	Wszyscy mieszkańcy obszaru objętego LSR	1. Strony internetowe LGD i gmin – po 1 wpisie w aktualnościach 2. Portal społecznościowy LGD – co najmniej 1 wpis 3. Biuletyny gmin - 1 artykuł	• Przekazanie informacji wszystkim zainteresowanym mieszkańcom skutkujące zwiększeniem wiarygodności LGD – co najmniej 450 osób (liczba odwiedzin na stronie internetowej LGD)	1. 0 € 2. 0 € 3. 0 €
2018	Informacja na temat możliwości włączenia się do realizowanych projektów, przekazanie informacji o planowanych naborach	Mieszkańcy obszaru, w tym przedstawiciele grup defaworyzowa-nych, wskazanych w LSR (długotrwale bezrobotni, osoby młode oraz osoby w wieku 50+, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym)	1. Tablice ogłoszeniowe – 10 plakatów umieszczonych w Powiatowym Urzędzie Pracy, ośrodkach pomocy społecznej i urzędach gmin obszaru LGD 2. Strony internetowe LGD i gmin – po 1 wpisie w aktualnościach 3. Portal społecznościowy LGD – co najmniej 1 wpis 4. Ogłoszenia parafialne – ogłoszenie w 18 parafiach 5. Biuletyny gmin - 1 artykuł 6. Kontakt bezpośredni przez pracowników OPS i PUP 7. Spotkania informacyjno-konsultacyjne – 4 spotkania (w każdej z gmin)	• zwiększenie udziału przedstawicieli grup defaworyzowanych w realizowanych projektach w roku przekazania informacji (w porównaniu z poprzednim okresem programowania) • zwiększenie liczby projektów mających na celu utworzenie miejsca pracy (w porównaniu z poprzednim okresem programowania)	1. 0 € 2. 0 € 3. 0 € 4. 0 € 5. 0 € 6. 0 € 7. 150 €
2018	Wspieranie beneficjentów LSR w realizacji projektów.	Beneficjenci oraz wnioskodawcy	1. Spotkania, szkolenia, doradztwo indywidualne w biurze LGD - przyjęcie 50 osób 2.Dyżury w siedzibie LGD - 20 spotkań szkoleniowych i doradczych	• podniesienie poziomu wiedzy potencjalnych beneficjentów (wyniki ankiet po spotkaniach szkoleniowych i doradczych)	1.0 € 2.0 €
2018	Uzyskanie informacji zwrotnej na temat jakości pomocy świadczonej przez	Mieszkańcy obszaru – wszystkie grupy potencjalnych wnioskodawców	1.Ankiety zbierane podczas spotkań informacyjno-konsultacyjnych 2.Ankiety rozsyłane poczta elektroniczną	• uzyskanie informacji zwrotnej niezbędnej do podnoszenia jakości świadczonej pomocy w formie co najmniej 70 ankiet	1.0 € 2.0 €

	LGD				
2018	Przekazanie informacji dotyczących realizacji LSR	Wszyscy mieszkańcy obszaru objętego LSR	1.Strony internetowe LGD i gmin – po 1 wpisie w aktualnościach 2.Portal społecznościowy LGD – co najmniej 1 wpis 3.Biuletyny gmin - 1 artykuł	• Przekazanie informacji wszystkim zainteresowanym mieszkańcom skutkujące zwiększeniem wiarygodności LGD – co najmniej 450 osób (liczba odwiedzin na stronie internetowej LGD)	1.0 € 2.0 € 3.0 €
2019	Informacja na temat możliwości włączenia się do realizowanych projektów, przekazanie informacji o planowanych naborach	Mieszkańcy obszaru, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych, wskazanych w LSR (długotrwale bezrobotni, osoby młode oraz osoby w wieku 50+, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym)	1.Tablice ogłoszeniowe – 10 plakatów umieszczonych w Powiatowym Urzędzie Pracy, ośrodkach pomocy społecznej i urzędach gmin obszaru LGD 2.Strony internetowe LGD i gmin – po 1 wpisie w aktualnościach 3.Portal społecznościowy LGD – co najmniej 1 wpis 4.Ogłoszenia parafialne – ogłoszenie w 18 parafiach 5.Biuletyny gmin - 1 artykuł 6.Kontakt bezpośredni przez pracowników OPS i PUP 7.Spotkania informacyjno-konsultacyjne – 4 spotkania (w każdej z gmin)	• zwiększenie udziału przedstawicieli grup defaworyzowanych w realizowanych projektach w roku przekazania informacji (w porównaniu z poprzednim okresem programowania) • zwiększenie liczby projektów mających na celu utworzenie miejsca pracy (w porównaniu z poprzednim okresem programowania)	1.0 € 2.0 € 3.0 € 4.0 € 5.0 € 6.0 € 7.150 €
2019	Wspieranie beneficjentów LSR w realizacji projektów.	Beneficjenci oraz wnioskodawcy	1.Spotkania, szkolenia, doradztwo indywidualne w biurze LGD - przyjęcie 50 osób 2.Dyżury w siedzibie LGD - 20 spotkań szkoleniowych i doradczych	• podniesienie poziomu wiedzy potencjalnych beneficjentów (wyniki ankiet po spotkaniach szkoleniowych i doradczych)	1.0 € 2.0 €
2019	Uzyskanie informacji zwrotnej na temat jakości pomocy świadczonej przez LGD	Mieszkańcy obszaru – wszystkie grupy potencjalnych wnioskodawców	1.Ankiety zbierane podczas spotkań informacyjno-konsultacyjnych 2.Ankiety rozsyłane poczta elektroniczną	• uzyskanie informacji zwrotnej niezbędnej do podnoszenia jakości świadczonej pomocy w formie co najmniej 70 ankiet	1.0 € 2.0 €
2019	Przekazanie informacji dotyczących realizacji LSR	Wszyscy mieszkańcy obszaru objętego LSR	1.Strony internetowe LGD i gmin – po 1 wpisie w aktualnościach 2.Portal społecznościowy LGD – co najmniej 1 wpis 3.Biuletyny gmin - 1 artykuł	• Przekazanie informacji wszystkim zainteresowanym mieszkańcom skutkujące zwiększeniem wiarygodności LGD – co najmniej 450 osób (liczba odwiedzin na stronie internetowej LGD)	1.0 € 2.0 € 3.0 €

2020	Przekazanie informacji dotyczących realizacji LSR	Wszyscy mieszkańcy obszaru objętego LSR	1.Strony internetowe LGD i gmin – po 1 wpisie w aktualnościach 2.Portal społecznościowy LGD – co najmniej 1 wpis 3.Biuletyny gmin - 1 artykuł	• Przekazanie informacji wszystkim zainteresowanym mieszkańcom skutkujące zwiększeniem wiarygodności LGD – co najmniej 450 osób (liczba odwiedzin na stronie internetowej LGD)	1.0 € 2.0 € 3.0 €
2020	Konsultacje i weryfikacja zapisów LSR z lokalną społecznością	Wszyscy mieszkańcy obszaru objętego LSR	1.Strony internetowe LGD i gmin – 1 wpis w aktualnościach 2.Portal społecznościowy LGD – 1 wpis 3.Biuletyny gmin - 1 artykuł 4.Poczta elektroniczna – rozesłanie informacji na adresy dostępne w bazie LGD	• Uzyskanie co najmniej 40 informacji zwrotnych osobiście, telefonicznie i pocztą elektroniczną	1.0 € 2.0 € 3.0 € 4. 0 €
2021	Informacja na temat możliwości włączenia się do realizowanych projektów, przekazanie informacji o planowanych naborach	Mieszkańcy obszaru, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych, wskazanych w LSR (długotrwale bezrobotni, osoby młode oraz osoby w wieku 50+, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym)	1.Tablice ogłoszeniowe – 10 plakatów umieszczonych w Powiatowym Urzędzie Pracy, ośrodkach pomocy społecznej i urzędach gmin obszaru LGD 2.Strony internetowe LGD i gmin – po 1 wpisie w aktualnościach 3.Portal społecznościowy LGD – co najmniej 1 wpis 4.Ogłoszenia parafialne – ogłoszenie w 18 parafiach 5.Biuletyny gmin - 1 artykuł 6.Kontakt bezpośredni przez pracowników OPS i PUP 7.Spotkania informacyjno-konsultacyjne – 2 spotkania	• zwiększenie udziału przedstawicieli grup defaworyzowanych w realizowanych projektach w roku przekazania informacji (w porównaniu z poprzednim okresem programowania) • zwiększenie liczby projektów mających na celu utworzenie miejsca pracy (w porównaniu z poprzednim okresem programowania)	1.0 € 2.0 € 3.0 € 4.0 € 5.0 € 6.0 € 7.150 €
2021	Wspieranie beneficjentów LSR w realizacji projektów.	Beneficjenci oraz wnioskodawcy	1.Spotkania, szkolenia, doradztwo indywidualne w biurze LGD - przyjęcie 15 osób 2.Dyżury w siedzibie LGD - 20 spotkań szkoleniowych i doradczych	• podniesienie poziomu wiedzy potencjalnych beneficjentów (wyniki ankiet po spotkaniach szkoleniowych i doradczych)	1.0 € 2.0 €
2021	Uzyskanie informacji zwrotnej na temat jakości pomocy świadczonej przez LGD	Mieszkańcy obszaru – wszystkie grupy potencjalnych wnioskodawców	1.Ankiety zbierane podczas spotkań informacyjno-konsultacyjnych 2.Ankiety rozsyłane poczta elektroniczną	• uzyskanie informacji zwrotnej niezbędnej do podnoszenia jakości świadczonej pomocy w formie co najmniej 15 ankiet	1.0 € 2.0 €
2021	Przekazanie	Wszyscy mieszkańcy	1.Strony internetowe LGD i gmin – po 1 wpisie	• Przekazanie informacji wszystkim	1.0 €

	informacji dotyczących realizacji LSR	obszaru objętego LSR	w aktualnościach 2.Portal społecznościowy LGD – co najmniej 1 wpis 3.Biuletyny gmin - 1 artykuł	zainteresowanym mieszkańcom skutkujące zwiększeniem wiarygodności LGD – co najmniej 450 osób (liczba odwiedzin na stronie internetowej LGD)	2.0 € 3.0 €
2022	Informacja na temat możliwości wiązenia się do realizowanych projektów, przekazanie informacji o planowanych naborach	Mieszkańcy obszaru, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych, wskazanych w LSR (długotrwale bezrobotni, osoby młode oraz osoby w wieku 50+, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym)	1.Tablice ogłoszeniowe – 10 plakatów umieszczonych w Powiatowym Urzędzie Pracy, ośrodkach pomocy społecznej i urzędach gmin obszaru LGD 2.Strony internetowe LGD i gmin – po 1 wpisie w aktualnościach 3.Portal społecznościowy LGD – co najmniej 1 wpis 4.Ogłoszenia parafialne – ogłoszenie w 18 parafiach 5.Biuletyny gmin - 1 artykuł 6.Kontakt bezpośredni przez pracowników OPS i PUP 7.Spotkania informacyjno-konsultacyjne – 2 spotkania	• zwiększenie udziału przedstawicieli grup defaworyzowanych w realizowanych projektach w roku przekazania informacji (w porównaniu z poprzednim okresem programowania) • zwiększenie liczby projektów mających na celu utworzenie miejsca pracy (w porównaniu z poprzednim okresem programowania)	1.0 € 2.0 € 3.0 € 4.0 € 5.0 € 6.0 € 7.0 €
2022	Wspieranie beneficjentów LSR w realizacji projektów.	Beneficjenci oraz wnioskodawcy	1.Spotkania, szkolenia, doradztwo indywidualne w biurze LGD - przyjęcie 15 osób 2.Dyżury w siedzibie LGD - 20 spotkań szkoleniowych i doradczych	• podniesienie poziomu wiedzy potencjalnych beneficjentów (wyniki ankiet po spotkaniach szkoleniowych i doradczych)	1.0 € 2.0 €
2022	Uzyskanie informacji zwrotnej na temat jakości pomocy świadczonej przez LGD	Mieszkańcy obszaru – wszystkie grupy potencjalnych wnioskodawców	1.Ankiety zbierane podczas spotkań informacyjno-konsultacyjnych 2.Ankiety rozsyłane poczta elektroniczną	• uzyskanie informacji zwrotnej niezbędnej do podnoszenia jakości świadczonej pomocy w formie co najmniej 15 ankiet	1. 0 € 2.0 €
2022	Przekazanie informacji dotyczących realizacji LSR	Wszyscy mieszkańcy obszaru objętego LSR	1.Strony internetowe LGD i gmin – po 1 wpisie w aktualnościach 2.Portal społecznościowy LGD – co najmniej 1 wpis 3.Biuletyny gmin - 1 artykuł	• Przekazanie informacji wszystkim zainteresowanym mieszkańcom skutkujące zwiększeniem wiarygodności LGD – co najmniej 450 osób (liczba odwiedzin na stronie internetowej LGD)	1.0 € 2.0 € 3.0 €
2023	Zapewnianie szerokiej akceptacji	Mieszkańcy obszaru LGD (w tym	1. Strony internetowe LGD i gmin – 1 wpis w aktualnościach	• dotarcie do co najmniej 450 osób z przykładami zrealizowanych	1. 0 € 2.0 €

	społecznej dla działań realizowanych przy pomocy LSR, prezentacja dobrych praktyk projektowych	potencjalni wnioskodawcy i beneficjenci)	2.Portal społecznościowy LGD – 1 wpis 3.Biuletyny gmin - 1 artykuł 4.Spotkania informacyjno-konsultacyjne – 4 spotkania 5.Publikacja – 1 publikacja, nakład 1500 szt.	projektów • podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców o efektach realizacji LSR (1500 osób)	3. 0 € 4. 150 € 5. 1 662,50 €